

ΜΟΝΟΔΡΟΜΟΣ
ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΚΑΜΨΗ

Νικόλαος
Βουνισέας

Ag

Δημοσιονομική υπευθυνότητα και αποτελεσματικότητα

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΚΟΥΤΕΝΤΑΚΗΣ

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ:
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ
ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Βασίλης Καζάς

ΠΕΡΙ-
ΟΔΙΚΟ
ΟΙΚΟ-
ΝΟΜΙ-
ΚΟΥ
ΛΟΓΙΣ-
ΜΟΥ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΟΦΙΣΤΩΝ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (ΤΕΣΒΕΛ)

index

01.

News

04.

Editorial

06.

Φραγκίσκος Κουτεντάκης: «Για να αποφευχθούν τα λάθη του παρελθόντος απαιτείται δημοσιονομική υπευθυνότητα και αποτελεσματικότητα», **Μαρία Ακρίβου**

10.

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: Προϋποθέσεις και παράμετροι επιτυχίας για τη χώρα μας, **Βασίλης Καζάς, Grant Thornton**

12.

Πώς ο αυτοματισμός μετασχηματίζει το λογιστικό επάγγελμα: Μια πρώτη προσέγγιση, **Αθανάσιος Α. Μανδήλας, Ευάγγελος Θ. Χύτης**

18.

Παγκόσμιο Τοπίο Κινδύνων 2020, **BDO**

20.

Η απομείωση περιουσιακών στοιχείων σε καιρούς πανδημίας, **Γεώργιος Βαρβίσις, UHY - ΑΞΩΝ**

24.

Νικόλαος Βουνισέας Μονόδρομος οι επενδύσεις για την ανάκαμψη, **Συνέντευξη στον Στέλιο Μακρή**

26.

Συνέχιση δραστηριότητας και αναγνώριση μεταγενέστερων γεγονότων στην περίοδο της πανδημίας, **Βασίλειος Μπερτζελέτος, ΣΟΕΛ, Εμμανουήλ Δεδούλης, ΣΟΕΛ**

30.

Γυναικείο Επιχειρείν 2021: Παράθυρο ευκαιρίας, **Grant Thornton**

34.

Οι πολιτικοί κίνδυνοι που θα «σημαδέψουν» το 2021 και τι σημαίνουν για τις επιχειρήσεις, **EY**

36.

Η Διαχείριση των Κερδών στις υπό Πτώχευση Ελληνικές Επιχειρήσεις, Πριν και Κατά τη Διάρκεια της Οικονομικής Κρίσης - Μια Εμπειρική Έρευνα, **Νικόλαος Αρνής, Γεώργιος Κόλιας, Αναστασία Φίλιου**

40.

Το νέο πλαίσιο για την εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα: Η συμμόρφωση με ένα περισσότερο απαιτητικό νομικό περιβάλλον, **Σταμάτιος Σ. Δρίτσας, SOL CROWE**

42.

Ευρωπαϊκός Ενιαίος Ηλεκτρονικός Μοφότυπος (ESEF): Προωθώντας την ψηφιακή χρηματοοικονομική αναφορά της Ε.Ε., **Harun Saki, Accountancy Europe**

46.

Collegio Sindacale: Αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου των ιταλικών Α.Ε. και ΜμΕ, **Raffaele Marcello, CNDCEC**

50.

Οι 7 στρατηγικές προτεραιότητες της ηγεσίας των επιχειρήσεων και η ευκαιρία του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, **Deloitte**

51.

Deloitte - ΣΘΕΒ: Οι επιχειρήσεις της Θεσσαλίας και οι φορολογικές εξελίξεις, **Deloitte**

52.

Η αξία του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, **Λίτσα Καρατσόρη, KPMG**

54.

Οι προκλήσεις του ασφαλιστικού κλάδου στο κομμάτι της πληροφορικής, **Φίλιππος Κάσσο, KPMG, Αναστάσιος Πάντος, KPMG**

56.

Η στρατηγική σημασία του κλάδου φιλοξενίας για την Ελλάδα, **Grant Thornton**

58.

Το μέλλον του λιανεμπορίου, **Δημήτρης Ταβός, KPMG**

60.

Οι προοπτικές ανάδειξης της Ελλάδας ως διεθνούς εμπορευματοκέντρου στην επόμενη δεκαετία, **EY**

62.

Εντοπισμός των χρηματοοικονομικών απατών με τεχνικές εξόρυξης δεδομένων, **Μαρία Τραγούδα, Μιχάλης Δούμπος, Κωνσταντίνος Ζοπουνίδης**

64.

Σκιαγραφώντας το νέο πρότυπο ηγεσίας του μέλλοντος στην Ελλάδα, **EY**

66.

Η ΕΥ παγκοσμίως φιλοδοξεί να επιτύχει αρνητικό αποτύπωμα άνθρακα για το 2021

68.

Ο εξηλεκτρισμός των επαγγελματιών οχημάτων θα επιταχύνει την απεξάρτηση από τον άνθρακα, **EY**

70.

Έτος 1837: «Συντροφίες» - Λογιστικά Βιβλία* - «Δούναι» και «Λαβείν», **Κωνσταντίνος Ι. Νιφορόπουλος**

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) ανακοινώνει νέα έρευνά της, σε συνεργασία με το Κέντρο Οικονομικής και Επιχειρηματικής Έρευνας (Cebr), η οποία συνδέει το λογιστικό επάγγελμα με την οικονομική ανάπτυξη. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3v6JwcA>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ (IPSASB) δημοσίευσε πρόσφατη δήλωση με τίτλο: «Covid-19: Αναβολή των ημερομηνιών ισχύος», σύμφωνα με την οποία μετατίθενται οι ημερομηνίες έναρξης ισχύος των πρόσφατα δημοσιευμένων Προτύπων και Τροποποιήσεων IPSAS έως ένα έτος, δηλαδή έως την 1η Ιανουαρίου 2023. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3tWzp8W>

ΕΣΤΙΑΖΟΝΤΑΣ στην αποτελεσματική και συνεπή εφαρμογή των προτύπων ελέγχου, το Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Ελέγχου και Διασφάλισης (IAASB) δημοσίευσε ένα νέο ανακοινωθέν, που περιγράφει λεπτομερώς τα επόμενα βήματά του για την αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας, της κατανόησης, της κλιμάκωσης και της αναλογικότητας, συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων των οικονομικών καταστάσεων λιγότερο σύνθετων οντοτήτων. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/33Psm7r>

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) δημοσίευσε φιλικό προς τον χρήστη εκπαιδευτικό υλικό για την υποστήριξη της εφαρμογής των IPSAS. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3uVUTEe>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (IAASB) ανακοινώνει διαθέσιμα βασικά προϊόντα από τη σειρά συνεδριάσεων στρογγυλής τραπέζης που πραγματοποιήσε σχετικά με την απάτη και τη δυνατότητα συνέχισης δραστηριότητας των επιχειρήσεων. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3uVSSrF>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ (IPSASB) καλωσορίζει τα ευρήματα από την αναθεώρηση των ρυθμίσεων εποπτείας. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3v73tJT>

Ο KEVIN DANCEY διορίστηκε διευθύνων σύμβουλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών (IFAC) για δεύτερη θητεία.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) εκλέγει τον Άλαν Τζόνσον ως πρόεδρο της IFAC.

ΤΟ IFAC GLOBAL LEADERSHIP AWARD απονεμήθηκε στην Ana Maria Elorrieta από την Αργεντινή.

Ο ANDREAS BARCKOW εκλέχθηκε πρόεδρος του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) με ισχύ θητείας από τον Ιούλιο του 2021.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (IAASB) ανακοινώνει ότι είναι διαθέσιμο βίντεο με θέμα: «Εισαγωγή στα Νέα Πρότυπα Διαχείρισης Ποιότητας του IAASB». Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/33Smkmu>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (IAASB) εκδίδει νέο υποστηρικτικό υλικό για την αξιολόγηση κινδύνων ουσιώδους σφάλματος κατά τη χρήση αυτοματοποιημένων εργαλείων και τεχνικών. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3fmznSx>

Η ACCOUNTANCY EUROPE (ΠΡΩΗΝ FEE) ενημερώνει τα ινστιτούτα μέλη της ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν σε τροποποίηση της Οδηγίας περί διαφάνειας, επιτρέποντας στα κράτη μέλη να καθυστερήσουν κατά ένα έτος την εφαρμογή των απαιτήσεων του Ενιαίου Ηλεκτρονικού Μορφοτύπου Αναφοράς (ESEF). Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3ht9mUo>

ΑΝΑΚΟΙΝΩΝΕΤΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΚΘΕΣΗ EFRAG επί της υιοθέτησης νέων ή της τροποποίησης παλαιότερων ΔΠΧΑ κατά το έτος 2020. Επισυνάπτονται τα σχετικά φύλλα Επίσημης Εφημερίδας της Ε.Ε. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3hx26XB>

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) ενημερώνει τα ινστιτούτα μέλη της για την έκδοση νέου, επικαιροποιημένου, προσαρμόσιμου ενημερωτικού φυλλαδίου για τα ινστιτούτα μέλη της IFAC, με τίτλο «Επιλογή της σωστής υπηρεσίας: Σύγκριση υπηρεσιών ελέγχου, επισκόπησης, έκθεσης και προσυμφωνημένων διαδικασιών παροχής υπηρεσιών» (Choosing the Right Service: Comparing Audit, Review, Compilation, and Agreed-Upon Procedures Services). Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην διεύθυνση: <https://bit.ly/33N7Xjq>

27Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

Ολοκληρώθηκε, την Πέμπτη 27 Μαΐου 2021, η 27η Τακτική Γενική Συνέλευση του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ.1 του άρθρου 89 του ν.4790/21, λόγω των έκτακτων συνθηκών και στο πλαίσιο των μέτρων που έχουν ληφθεί από την Πολιτεία για τον περιορισμό εξάπλωσης του ιού COVID-19. Στα πλαίσια της Γενικής Συνέλευσης πραγματοποιήθηκαν και οι αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέου Εποπτικού και Επιστημονικού Συμβουλίου του ΣΟΕΛ, για την επόμενη τριετία. Συμμετείχαν μέλη που εκπροσωπούν το 68% του συνόλου, ήτοι 638 σε σύνολο 941 ΟΕΛ.

Η Γενική Συνέλευση εξέλεξε ομόφωνα:

A. ως Πρόεδρο του Εποπτικού Συμβουλίου τον κ. Χαρίλαο

Αλαμάνο και ως μέλη αυτού τους κ.κ. Νικόλαο Βουνισέα, Άγγελο Διονυσόπουλο, Βασίλειο Καζά, Κλεοπάτρα Καλογεροπούλου, Δημήτριο Κουτσό Κουτσόπουλο, Ιωάννη Κωσταρέλη, Κωνσταντίνο Μιχαλάτο, Παναγιώτη Παπάζογλου και Απόστολο Πολύζο.

B. ως Πρόεδρο του Επιστημονικού Συμβουλίου τον κ. Δημήτριο Σούρμμη και ως μέλη αυτού τους κ.κ. Φωτεινή Παννοπούλου, Σταμάτιο Δρίτσα, Χαράλαμπο Ξένο και Βασίλειο Τζίφα.

Ο Πρόεδρος κ. Χαρίλαος Αλαμάνος, εκ μέρους του νέου Εποπτικού Συμβουλίου του ΣΟΕΛ, συνεχάρη άπαντα τα μέλη που εξελέγησαν και ευχήθηκε καλή και δημιουργική θητεία. Τέλος, απεύθυνε θερμές ευχαριστίες σε όλους τους συμμετέχοντες στην Τακτική Γενική Συνέλευση του ΣΟΕΛ που συνέβαλαν να ολοκληρωθεί με σύμπνοια και απόλυτη επιτυχία.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) δημοσιεύει πρόσφατο άρθρο της με το οποίο εκθειάζει το ανθρωποκεντρικό επάγγελμα της λογιστικής και του ελέγχου. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3hx93rK>

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) ανταποκρίνεται στη διαβούλευση του Ιδρύματος IFRS σχετικά με την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας (Sustainability Reporting). Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3uUbND7>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ (IPSASB) εκδίδει οδηγία σχετικά με τα ειδικά χρηματοοικονομικά μέσα του δημόσιου τομέα. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3eUTFD7>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (IAASB), με σχετικό δελτίο τύπου, αναλύει τα σχέδιά του για την ανάπτυξη και διατύπωση ξεχωριστού προτύπου για ελέγχους λιγότερο σύνθετων οντοτήτων. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3ePshae>

ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ IRBA, IESBA ΚΑΙ IAASB εκδίδουν από κοινού οδηγία προς το επιστημονικό προσωπικό σχετικά με την πλοήγηση εν μέσω αυξημένων κινδύνων απάτης και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid-19. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3okoO6I>

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) δημοσιοποιεί νέους πόρους υποστήριξης διεθνών προτύπων. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις: <https://bit.ly/33TSb6c> και <https://bit.ly/2Qnaspu>

Η ACCOUNTANCY EUROPE (ΠΡΩΗΝ FEE) ενημερώνει τα μέλη της σχετικά με την επιλογή κάθε κράτους μέλους της Ε.Ε. για καθυστέρηση εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Ηλεκτρονικού Μορφότυπου (ESEF). Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/33QtLKY>

ΤΟ FRC ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟ IESBA εκδίδουν από κοινού οδηγίες προς το προσωπικό σχετικά με τις δεοντολογικές και ελεγκτικές επιπτώσεις που προκύπτουν από τα προγράμματα στήριξης των επιχειρήσεων λόγω Covid-19 που υποστηρίζονται από την κυβέρνηση. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3omyQE1>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΛΟΓΙΣΤΕΣ (IESBA) προτείνει ολιστική προσέγγιση στον ορισμό οντότητας δημοσίου συμφέροντος. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3hJZfLd>

Η ACCOUNTANCY EUROPE (ΠΡΩΗΝ FEE) πληροφορεί τα μέλη της για την έκθεση με τίτλο: «Δημιουργία μιας αξιόπιστης πράσινης αγοράς ομολογιών» (Building a credible Green Bond market). Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/2RfJCQN>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΛΟΓΙΣΤΕΣ (IESBA) δημοσιεύει πρόσθετες οδηγίες σχετικά με τον προτεινόμενο ορισμό της οντότητας δημοσίου συμφέροντος. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3bsnPfx>

ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (IAASB) δημοσιεύτηκε νέο άρθρο του προέδρου του IAASB με τίτλο: «Πρότυπα διασφάλισης που παρακολουθούν τις μη χρηματοοικονομικές αναφορές» (Assurance Standards Keeping Pace on Non-Financial Reporting). Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3orEaXn>

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) ενημερώνει τα μέλη της για τις ενέργειές της περί βελτίωσης εταιρικής αναφοράς, όπου επανεξετάστηκαν τα δομικά πεδία αειφορίας: Πεδίο 1: Πληροφορίες βιωσιμότητας επικεντρωμένες στους επενδυτές που είναι σημαντικές για την επιχειρηματική αξία. Πεδίο 2: Αναφορές βιωσιμότητας εστιασμένες από πολλούς συμφεροντούχους. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3tUwFsA>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΛΟΓΙΣΤΕΣ (IESBA) εγκαινιάζει την επισκόπηση κατόπιν εφαρμογής του Διεθνούς Προτύπου Ανεξαρτησίας σε Μακροχρόνια Συνεργασία (Long Association International Independence Standard). Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3fCGu4>

Εμπειρία Γνώση Αξιοπιστία

Με περισσότερους από 600 εξειδικευμένους συνεργάτες σε οκτώ σημεία στην Ελλάδα και την τεχνογνωσία ενός εκ των κορυφαίων δικτύων λογιστικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών στον κόσμο με παρουσία σε 130 χώρες, στηρίζουμε εδώ και 60 χρόνια με συνέπεια την ελληνική επιχείρηση; παρέχοντας αξιόπιστες λύσεις που διασφαλίζουν την ανάπτυξή της.

www.solcrowe.gr

Audit / Tax / Advisory

SOL S.A. and SOL Consulting S.A. are members of Crowe Global, a Swiss verein. Each member firm of Crowe Global is a separate and independent legal entity. SOL S.A. and SOL Consulting S.A. and its affiliates are not responsible or liable for any acts or omissions of Crowe Global or any other member of Crowe Global.

© 2021 SOL S.A. and SOL Consulting S.A.

43 editorial

Ο επικεφαλής του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή, Φραγκίσκος Κουτεντάκης, τονίζει στο Accountancy Greece πως η μετάβαση στη δημοσιονομική κανονικότητα και η διατήρηση του χαμηλού κόστους δανεισμού δεν θα είναι εύκολο εγχείρημα, υπογραμμίζοντας, παράλληλα, πως για να αποφευχθούν τα λάθη και ο οικονομικός «εκτροχιασμός» του παρελθόντος απαιτείται δημοσιονομική υπευθυνότητα και αποτελεσματικότητα. Προσθέτει πως η έλευση της πανδημίας έφερε νέα δεδομένα στο τραπέζι, διαμορφώνοντας ένα τελείως διαφορετικό σκηνικό στη γηραιά ήπειρο, ενώ την ίδια ώρα εντείνεται, όπως λέει, η ανησυχία για το πώς θα διαμορφωθεί η επόμενη μέρα για την ελληνική οικονομία και τις επιχειρήσεις, με το ιδιωτικό χρέος να αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα που θα μας απασχολήσει μόλις τελειώσει η πανδημία. Σημαντικό ρόλο, τονίζει, θα παίξει η αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης –ζωτικής σημασίας για τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη των εταιρειών– όπως επίσης και το μείγμα δημοσιονομικής πολιτικής που εφαρμόζει στο σύνολό της η Ευρώπη και στις αλλαγές που πρέπει να γίνουν.

Η έλευση του αυτοματισμού στις λογιστικές εργασίες έφερε το επάγγελμα σε ένα νέο επίπεδο ρόλου, οδηγώντας ορισμένους συγγραφείς να προβλέπουν ότι το κλασικό επάγγελμα του λογιστή απειλείται με εξαφάνιση ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι οι λογιστές μπορούν ακόμα να δημιουργήσουν αξία στον κόσμο των επιχειρήσεων μέσω της ανάλυσης μεγάλων δεδομένων. Ποιο είναι το μέλλον του λογιστικού επαγγέλματος στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης αναλύουν σε άρθρο τους οι καθηγητές Αθ. Μανδήλας και Ευ. Χύτης.

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), ο οποίος αποτελεί τον κυριότερο βραχίονα του Next Generation EU (NGEU) και, σε συνδυασμό με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ), αποτελούν μια ολοκληρωμένη δέσμη διοχέτευσης πόρων για τη στήριξη των οικονομιών της Ένωσης, τονίζει σε άρθρο του ο Βασίλης Καζάς.

Στο ίδιο τεύχος θα βρείτε αναλύσεις για τους κινδύνους στην μετά την πανδημία εποχή, νέες τάσεις, έρευνες, στατιστικά, χρήσιμα βιβλία και άλλα.

ACCOUNTANCY GREECE

Τριμηνιαίο Περιοδικό
Οικονομικού Λογισμού
www.accountancygreece.gr

Τεύχος 43

Απρίλιος/Μάιος/Ιούνιος 2021
Τιμή πώλησης 10 ευρώ

ISSN

1792-6009

ΚΩΔ. ΕΝΤ. 01-0028

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΩΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ
ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΑΛΑΜΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΖΑΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ, ΑΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΘΗΝΑ ΓΚΟΥΖΙΑ

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΚΥΡΙΤΣΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΠΑΛΤΟΥΚΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΙΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΑΙΟΣ ΡΙΖΟΥΛΗΣ

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΣΙΑΡΒΑΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΤΥΡΟΒΟΛΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΦΙΛΙΠΠΑΚΗ

ΦΑΝΗ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΧΥΤΗΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

ΒΑΣΩ ΜΟΥΖΑΚΙΤΗ

vaso.mouzakiti@soel.gr

T. 210 3891400-466

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ

T. 210-3839020

anoikon1@otenet.gr

ACCOUNTANCY GREECE

ΙΕΣΟΕΛ, Καποδιστρίου 28, 10682,

Αθήνα, T. 210 3891400-466

F. 210 3825159

www.soel.gr, info@soel.gr,

iesoel@soel.gr

www.accountancygreece.gr

Πώς η ισότητα
των φύλων σήμερα
μπορεί να είναι
ο καταλύτης
δημιουργίας αξίας για
τις επόμενες γενιές;

ey.com #betterquestions

EY

@EY_Greece

EY Greece

eygreece

EY Greece

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

EY

Building a better
working world

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΚΟΥΤΕΝΤΑΚΗΣ:

«Για να αποφευχθούν τα
λάθη του παρελθόντος
απαιτείται δημοσιονομική
υπευθυνότητα και
αποτελεσματικότητα»

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΑΚΡΙΒΟΥ

Η πανδημία, ο φόβος του ιδιωτικού χρέους και τα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης

Ανάπτυξη 2,7% του ΑΕΠ για το 2021 προβλέπει η έκθεση του Γραφείου Προϋπολογισμού της Βουλής για το 4ο τρίμηνο του χρόνου, βάζοντας στην εξίσωση και δύο εναλλακτικά σενάρια που προϋποθέτουν πρόσθετη δημόσια δαπάνη ύψους 5 δισ. ευρώ, η οποία αναμένεται να κατευθυνθεί είτε σε μεταβιβάσεις είτε σε δημόσια κατανάλωση. Ειδικότερα, όπως επισημαίνεται στην έκθεση, στην πρώτη περίπτωση ο ρυθμός μεγέθυνσης του 2021 αυξάνεται κατά μία περίπου ποσοστιαία μονάδα και διαμορφώνεται σε 3,65%, ενώ στη δεύτερη περίπτωση η αύξηση του ρυθμού μεγέθυνσης ξεπερνάει τις δύο ποσοστιαίες μονάδες και γίνεται 4,84%.

Ο επικεφαλής του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή, Φραγκίσκος Κουτεντάκης, τονίζει στο Accountancy Greece πως η μετάβαση στη δημοσιονομική κανονικότητα και η διατήρηση του χαμηλού κόστους δανεισμού δεν θα είναι εύκολο εγχείρημα, υπογραμμίζοντας, παράλληλα, πως για να αποφευχθούν τα λάθη και ο οικονομικός «εκτροχιασμός» του παρελθόντος απαιτείται δημοσιονομική υπευθυνότητα και αποτελεσματικότητα.

Προσθέτει πως η έλευση της πανδημίας

έφερε νέα δεδομένα στο τραπέζι, διαμορφώνοντας ένα τελείως διαφορετικό σκηνικό στη γηραιά ήπειρο, ενώ την ίδια ώρα εντείνεται, όπως λέει, η ανησυχία για το πώς θα διαμορφωθεί η επόμενη μέρα για την ελληνική οικονομία και τις επιχειρήσεις, με το ιδιωτικό χρέος να αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα που θα μας απασχολήσει μόλις τελειώσει η πανδημία.

Αναφορά γίνεται και στην αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης – ζωτικής σημασίας για τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη των εταιρειών – όπως επίσης και στο μείγμα δημοσιονομικής πολιτικής που εφαρμόζει στο σύνολό της η Ευρώπη και στις αλλαγές που πρέπει να γίνουν.

— **Κύριε Κουτεντάκη, η συζήτηση πανευρωπαϊκά περιστρέφεται γύρω από την αύξηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και την κάλυψη των αναγκών που έχουν προκύψει από την υγειονομική κρίση, ενώ η Κομισιόν έχει αναστείλει την εφαρμογή των δημοσιονομικών κανόνων. Θεωρείτε ότι πρέπει να ξεκινήσει συζήτηση για αλλαγή δημοσιονομικών κανόνων και πόσο εφικτό είναι να επιστρέψουν με ομαλό τρόπο οι χώρες της Ευρωζώνης σε μικρά ελλείμματα ή πλεονάσματα;** Μέχρι σχετικά πρόσφατα υπήρχε, ιδίως στην Ευρώπη, η πεποίθηση ότι οι οικονομικές κρίσεις πρέπει να αντιμετωπίζονται με μέτρα νομισματικής πολιτικής (με μείωση των επιτοκίων ή με τη λεγόμενη ποσοτική χαλάρωση), ενώ η δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει να παραμείνει ουδέτερη ή και να είναι περιοριστική. Ωστόσο, η εμπειρία από την αντιμετώπιση της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008 κατέδειξε τα όρια των δυνατοτήτων αυτού το συνδυασμού, ιδίως στο σημερινό περιβάλλον των παρατεταμένων μηδενικών έως αρνητικών επιτοκίων.

Στην πρόσφατη υγειονομική κρίση, η Ευρωπαϊκή Ένωση φαίνεται να αντιλήφθη-

κε σχετικά γρήγορα την κρισιμότητα της κατάστασης και την ανάγκη χαλάρωσης των δημοσιονομικών δεσμεύσεων, ώστε τα κράτη μέλη να διαθέτουν τα περιθώρια αποτελεσματικής αντιμετώπισης των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται το ειδικό πρόγραμμα αγορών κρατικών ομολόγων της ΕΚΤ, το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF) και κυρίως η αναστολή των δημοσιονομικών κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας (general escape clause).

Βεβαίως, οι ευρωπαϊκές χώρες θα πρέπει να επιστρέψουν σε δημοσιονομική ισορροπία σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, αλλά αυτό θα πρέπει να γίνει, όπως λέτε, με ομαλό τρόπο, καθώς έχουμε δει ότι οι απότομες διορθώσεις δημιουργούν περισσότερα προβλήματα από όσα λύνουν. Με αυτά τα δεδομένα, αισιοδοξώ ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει βγει σοφότερη από την προηγούμενη κρίση και θα διαχειριστεί αποτελεσματικότερα τη σημερινή.

— **Ειδικότερα στην περίπτωση της Ελλάδας, που αντιμετωπίζει και το μεγαλύτερο πρόβλημα λόγω των παλαιότερων ελλειμμάτων που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της δεκαετούς ύφεσης, πιστεύετε ότι μπορεί να αποφευχθεί ο φαύλος κύκλος του παρελθόντος (λιτότητα, χαμηλή ανάπτυξη, ελλείμματα);** Δυστυχώς, η Ελλάδα μπήκε στην κρίση της πανδημίας με έναν ήδη πολύ υψηλό λόγο δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ, ο οποίος αυξάνεται περαιτέρω εξαιτίας της πανδημίας. Εντός του 2020, το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης αυξήθηκε κατά 10 περίπου δισ. ευρώ και, σε συνδυασμό με την οικονομική ύφεση, έχει ξεπεράσει το 200% του ΑΕΠ.

Παρά τη δημοσιονομική ευελιξία που μας προσφέρουν οι έκτακτες νομισματικές και δημοσιονομικές συνθήκες, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι δημοσιονομικοί πόροι είναι

εξ ορισμού πεπερασμένοι. Τα χρέη που δημιουργεί η επεκτατική πολιτική σήμερα, θα πρέπει να αποπληρωθούν αύριο. Για να μην ξαναγυρίσουμε στον φαύλο κύκλο που αναφέρετε, θα χρειαστεί δημοσιονομική υπευθυνότητα και αποτελεσματικότητα. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να διαφυλαχθεί ως κόρη οφθαλμού η σταθερότητα που επιτεύχθηκε – με μεγάλο κόστος – στη διάρκεια του προγράμματος προσαρμογής.

Δεν πρέπει επίσης να ξεχνάμε ότι στη διάρκεια του προγράμματος υλοποιήθηκε ένας εντυπωσιακός εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου δημοσιονομικής πολιτικής, που επιτρέπει στην κυβέρνηση να παρακολουθεί με ακρίβεια την εξέλιξη των δημοσιονομικών μεγεθών και να παρεμβαίνει έγκαιρα όποτε χρειαστεί. Αυτό το πλαίσιο πρέπει να ενισχυθεί με τους αναγκαίους ανθρώπινους πόρους, προκειμένου να διασφαλίζεται η διαφάνεια και η λογοδοσία στη διαχείριση του δημόσιου χρήματος.

— **Πόσο ακόμα αντέχει το κράτος να στηρίζει με μέτρα μια οικονομία σε καθεστώς πανδημίας;** Προς το παρόν δεν υπάρχει κάποιο επείγον πρόβλημα, ωστόσο, όπως είπαμε προηγουμένως, οι δημοσιονομικοί πόροι δεν είναι ανεξάντλητοι. Οι έκτακτες δημοσιονομικές παρεμβάσεις πλησίασαν τα 15 δις. ευρώ πέρυσι και θα ξεπεράσουν τα 10 δις. ευρώ φέτος. Σύμφωνα με την εκτίμηση του Γραφείου μας, το πρωτογενές έλλειμμα έφτασε περίπου τα 14 δις. ευρώ το 2020, που ισοδυναμεί με επιδείνωση περίπου 20 δις. ευρώ σε σχέση με το 2019. Αυτές οι παρεμβάσεις καλύπτονται από τα ταμειακά διαθέσιμα, τους έκτακτους ευρωπαϊκούς πόρους και τον νέο δανεισμό.

Αντιλαμβάνεστε, όμως, ότι υπάρχει ένα όριο σε αυτές τις δυνατότητες, που θα το συναντήσουμε καθώς διευρύνονται οι οικονομικές και δημοσιονομικές απώλειες

της πανδημίας. Η επόμενη μέρα, δηλαδή η μέρα μετά την επαναφορά των νομισματικών και δημοσιονομικών κανόνων, θα είναι ιδιαίτερα κρίσιμη και η βασική παράμετρος είναι να μη χαθεί η εμπιστοσύνη των αγορών στις μεσοπρόθεσμες προοπτικές της οικονομίας. Σε περίπτωση που συμβεί αυτό, υπάρχει κίνδυνος για απότομη επιδείνωση της κατάστασης.

— **Σε τι βαθμό ανησυχείτε για την έκρηξη του ιδιωτικού χρέους και τι μέριμνα μπορεί να υπάρξει, μετά την πανδημία, γι' αυτό;** Το ιδιωτικό χρέος είναι ένα πρόβλημα που θα μας απασχολήσει σοβαρά μόλις τελειώσει η πανδημία. Όπως σημειώνουμε στην τελευταία μας έκθεση, το ύψος του μη εξυπηρετούμενου ιδιωτικού χρέους (δηλαδή εκείνου που οφείλεται στην εφορία, τα ασφαλιστικά ταμεία, τις τράπεζες και τις εταιρίες διαχείρισης δανείων) είναι λίγο πάνω από 240 δις. Το πρόβλημα υπήρχε ήδη πριν την εμφάνιση της πανδημίας και παραμένει λίγο-πολύ σταθερό, χάρη στις έκτακτες ρυθμίσεις και αναστολές πληρωμών του περασμένου έτους. Από τη στιγμή ωστόσο που θα αρχίσουν να αποκαθίστανται οι πληρωμές, αναμένουμε σημαντική αύξηση του μη εξυπηρετούμενου χρέους. Θα χρειαστεί, λοιπόν, παρέμβαση και σε αυτόν τον τομέα.

Το κρίσιμο ερώτημα είναι πόσο ιδιωτικό χρέος επιχειρήσεων και νοικοκυριών μπορεί να αναλάβει ο δημόσιος τομέας, δηλαδή το κοινωνικό σύνολο. Η όποια απάντηση θα πρέπει να δοθεί με κριτήρια οικονομικής και κοινωνικής αποτελεσματικότητας. Για τις επιχειρήσεις, το βασικό κριτήριο πρέπει να είναι η οικονομική βιωσιμότητα και να στηριχθούν εκείνες που θα μπορέσουν να προσφέρουν μελλοντικά στο κοινωνικό σύνολο και την οικονομία. Για τα νοικοκυριά τα κριτήρια θα πρέπει να έχουν κυρίως κοινωνικό χαρακτήρα, να στηριχθούν οι πιο

αδύναμοι και να αποφευχθεί μια έκρηξη της φτώχειας, όπως συνέβη στην προηγούμενη κρίση.

— **Όλοι έχουν εναποθέσει τις ελπίδες τους στα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης, όμως παράλληλα εκφράζονται από πολλές επιχειρήσεις έντονοι φόβοι και ανησυχίες ότι ίσως ο καταμερισμός τους δεν γίνει σωστά. Είστε αισιόδοξος ότι αυτή τη φορά τα χρήματα θα κατευθυνθούν με το βέλτιστο δυνατό τρόπο σε εκείνες τις επιχειρήσεις και τους κλάδους που ναι μεν έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη, εμφανίζουν όμως και την μεγαλύτερη προοπτική;** Το πρόβλημα της διάθεσης των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης είναι κοινό για όλες τις χώρες. Γι' αυτό είναι σε εξέλιξη η προσπάθεια από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να θεσπιστούν όλες οι διαδικασίες και οι δικλίδες που θα οδηγήσουν στο καλύτερο αποτέλεσμα. Για την Ελλάδα οι στρατηγικές κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στηρίζονται στην Έκθεση Πισσαρίδη.

Το Γραφείο μας εκτιμά ότι η υλοποίηση των προτάσεων αυτών απαιτεί πολιτική και κοινωνική συναίνεση επειδή περιλαμβάνουν σημαντικό οικονομικό και πολιτικό κόστος. Γι' αυτό πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις προτάσεις που μπορούν να επιτύχουν ένα βαθμό συμφωνίας μεταξύ των πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων, όπως είναι οι πολιτικές που οδηγούν στην αναβάθμιση του ανθρώπινου κεφαλαίου, στη βελτίωση των όρων συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, στην πράσινη ανάκαμψη και στην ψηφιακή μετάβαση της ελληνικής οικονομίας.

Αισιοδοούμε ότι η χώρα μας έχει πάρει τα απαραίτητα διδάγματα από τα προβλήματα των προηγούμενων δεκαετιών, τόσο της «φούσκας» όσο και της κρίσης.

This is your possible.

Discover the power
of your new normal.

follow us

Grant Thornton

Audit | Tax | Advisory | Outsourcing | gt.gr

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: Προϋποθέσεις και παράμετροι επιτυχίας για τη χώρα μας

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΖΑΣ

Διευθύνων Σύμβουλος, Grant Thornton

Η πανδημία του Covid-19, σε συνδυασμό με τη γενικότερη ενωσιακή στρατηγική για τον μετασχηματισμό του παραγωγικού μοντέλου των χωρών της Ε.Ε., αποτέλεσαν τη βάση αλλά και την ευκαιρία για τη δημιουργία ειδικών μηχανισμών στήριξης των οικονομιών και αντιμετώπισης των προκλήσεων.

Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), ο οποίος αποτελεί τον κυριότερο βραχίονα του Next Generation EU (NGEU) και, σε συνδυασμό με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ), αποτελούν μια ολοκληρωμένη δέσμη διοχέτευσης πόρων για τη στήριξη των οικονομιών της Ένωσης.

Μέσα από τον μηχανισμό αυτό, η χώρα μας έχει μια μοναδική δυνατότητα πρόσβασης σε πόρους € 32 δισ., τα οποία θα διοχετευτούν με τη μορφή επιχορηγήσεων και δανείων και με σκοπό την υλοποίηση δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων. Απώτερος στόχος είναι η ανασύσταση και ο μετασχηματισμός της εγχώριας οικονομίας, η προώθηση της πράσινης μετάβασης και της ψηφιακής αναβάθμισης. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι το πρόγραμμα έχει εντελώς διαφορετικά χαρακτηριστικά από το ΕΣΠΑ, είναι ένα πρόγραμμα που επικεντρώνεται σε επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις. Έχει ένα αυστηρά προσδιορισμένο χρονικό πλαίσιο απορρόφησης των κονδυλίων. Σε περίπτωση που κάποια χώρα μέλος δεν μπορεί να απορροφήσει τα κονδύλια στις ημερομηνίες που έχουν τεθεί, τα ποσά χάνονται για τη χώρα.

Σύμφωνα με τις οδηγίες της Ε.Ε., το 57% των κονδυλίων θα πρέπει να αφορά δράσεις σχετικές με την πράσινη μετάβαση (37%) και τον ψηφιακό μετασχηματισμό (20%).

Για την αξιοποίηση των ως άνω πόρων, η χώρα μας (όπως και κάθε κράτος μέλος της Ε.Ε.) καταρτίζει ένα Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στο οποίο παρουσιάζεται το σύνολο των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων της εγχώριας οικονομίας προς χρηματοδοτική στήριξη από τον ΜΑΑ. Το ως άνω σχέδιο πρόκειται να αξιολογηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με τον βαθμό ετοιμότητας και τις αναμενόμενες ωφέλειες που εκτιμάται πως θα προκύψουν για τη χώρα.

Είναι γεγονός ότι η έγκριση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα δώσει πράγματι στη χώρα μας τη δυνατότητα να προχωρήσει στην υλοποίηση επενδύσεων με γνώμονα τον εκσυγχρονισμό του εγχώριου παραγωγικού προτύπου, στη μετάβαση σε ένα νέο ενεργειακό παραγωγικό μοντέλο, φιλικό στο περιβάλλον, στον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων και του κράτους, στην ενίσχυση του ανθρωπίνου κεφαλαίου και στην προώθηση της οικονομικής αποτελεσματικότητας με γνώμονα την κοινωνική ένταξη και δικαιοσύνη.

Ωστόσο, υπάρχει ένα κεντρικό διακύβευμα: ο βαθμός αποτελεσματικής, έγκαιρης και στοχευμένης διοχέτευσης και αξιοποίησης των πόρων στην οικονομία. Ο βαθμός αυτός θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από ορισμένες κρίσιμες προϋποθέσεις, που είναι δυνατόν να

εντοπιστούν στις ακόλουθες 5 παραμέτρους:

1. Άμεση ετοιμότητα επενδυτικών φορέων (δημοσίων και ιδιωτικών) και έγκαιρη ωρίμανση επενδυτικών σχεδίων.
2. Αποτελεσματική συνεργασία με τα εμπλεκόμενα πιστωτικά ιδρύματα.
3. Προσδιορισμός ορθών και αντιπροσωπευτικών οροσήμων, στη βάση της τεκμηρίωσης της προόδου υλοποίησης εκάστου επενδυτικού σχεδίου, και αποτελεσματική παρακολούθηση της εκπλήρωσής τους.
4. Εφαρμογή κατάλληλου μηχανισμού διακυβέρνησης μέσα από άμεση στελέχωση και υποστήριξη των ομάδων παρακολούθησης και διαχείρισης των επενδυτικών σχεδίων (δημοσίων και ιδιωτικών).
5. Δημιουργία ενός διακριτού και ανεξάρτητου μηχανισμού ελέγχου.

Καθεμιά από τις παραμέτρους αυτές φέρει διακριτά γνωρίσματα, που χρήζουν περαιτέρω ανάλυσης και εμβάθυνσης.

Ειδικότερα, ξεκινώντας από την παράμετρο της ετοιμότητας, η προώθηση και η άμεση ωρίμανση των πλέον κατάλληλων έργων προς χρηματοδότηση, σε τεχνικό, νομικό και χρηματοοικονομικό επίπεδο, αποτελούν κομβικής σημασίας παράμετρο για την πλήρη και αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων που είναι διαθέσιμοι μέσω του ΜΑΑ, δεδομένου άλλωστε και του αυστηρού χρονοδιαγράμματος αξιοποίησής τους. Σημειώνεται πως για την αξιολόγηση της ωριμότητας των επενδυτικών σχεδίων διερευνώνται, μεταξύ άλλων, ο βαθμός εναρμόνισης εκάστου σχεδίου με τη στοχοθεσία του ΜΑΑ (βαθμός

επιλεξιμότητας), η φερεγγυότητα του φορέα ανάπτυξης, η αδειοδοτική ωρίμανση του έργου, καθώς και η δυνατότητα τεκμηρίωσης της βιωσιμότητας του προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου.

Συνεχίζοντας με την παράμετρο της συνεργασίας με τα πιστωτικά ιδρύματα, τονίζεται πως, πέραν των κεφαλαίων που θα διατεθούν από τους επενδυτικούς φορείς, η αναζήτηση πρόσθετης χρηματοδότησης (π.χ. εμπορικό δάνειο) δύναται να αποτελέσει βασικό προαπαιτούμενο για την ένταξη στον ΜΑΑ. Στο πλαίσιο αυτό, λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα μόχλευσης πόρων και από τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και το γεγονός πως μέρος των πόρων του ΜΑΑ θα διοχετευθούν στην εγχώρια οικονομία με τη μορφή δανείων, αναδεικνύεται η σημασία της παραγωγικής συνεργασίας με τα εμπλεκόμενα τραπεζικά ιδρύματα, προκειμένου να διευκολυνθούν και να επιταχυνθούν οι σχετικές διαδικασίες και να προωθηθεί η λήψη της απαιτούμενης χρηματοδότησης.

Οι τράπεζες, επειδή θα συμμετέχουν στη συγχρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων, θα πρέπει με αυστηρά τραπεζικά κριτήρια να κρίνουν τα επενδυτικά σχέδια που θα υποβληθούν.

Θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι μέσα από τις μελλοντικές ταμειακές ροές θα είναι εφικτή η αποπληρωμή των δανείων που θα χορηγηθούν από τον ΜΑΑ και το πιστωτικό ίδρυμα.

Θα πρέπει να είναι σαφές σε όλους τους εμπλεκόμενους ότι πρόκειται για δάνεια που

η χώρα μας έχει την υποχρέωση να τα επιστρέψει στην Ε.Ε.

Το μέρος του δανείου που θα χρηματοδοτηθεί από τον ΜΑΑ θα έχει εξαιρετικά ευνοϊκό επιτόκιο ($\leq 0,05\%$) και χρονική διάρκεια αποπληρωμής 8-12 χρόνια, ενώ κριτήρια επιλεξιμότητας για τη χορήγηση του δανείου θα είναι οι δράσεις για την καθαρή ενέργεια, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την εξωστρέφεια, την έρευνα - καινοτομία και τις συγχωνεύσεις - εξαγορές.

Σχετικά με τον καθορισμό ενδιάμεσων στόχων προς επίτευξη - οροσήμων (milestones), χρειάζεται να διευκρινιστεί πως τα ορόσημα καθορίζονται ανά επενδυτικό σχέδιο και αφορούν τα βασικά στάδια υλοποίησής του, καθώς και τον εκτιμώμενο χρόνο επίτευξης αυτών. Η επιλογή αντιπροσωπευτικών και εφικτών οροσήμων επιτρέπει την παρακολούθηση της εξέλιξης και ορθής υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου. Η θέσπιση των εν λόγω οροσήμων και η σύσταση κατάλληλου φορέα, αρμόδιου για την παρακολούθηση της επίτευξής τους, αποτελεί κρίσιμη παράμετρο για την αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, καθώς θα επιτρέψει την τεκμηρίωση της προόδου υλοποίησης των επενδύσεων και την τμηματική άντληση της εγκριθείσας χρηματοδότησης.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τη συνθετότητα του εγχειρήματος, τους επιμέρους εμπλεκόμενους φορείς και το πλήθος των απαραίτητων διεργασιών, η διασφάλιση της τήρησης των επιμέρους προαπαιτούμενων για την πρόσβαση στους διαθέσιμους πόρους του

ΜΑΑ προϋποθέτει (και) την ανάπτυξη ενός κατάλληλου και συνεκτικού μηχανισμού διακυβέρνησης. Οι αρμοδιότητες των επιμέρους φορέων που θα συνθέτουν τον μηχανισμό διακυβέρνησης καλούνται να περιλαμβάνουν αποτελεσματικές διαδικασίες προώθησης των μεταρρυθμιστικών δράσεων, παρακολούθησης της εξέλιξης των έργων, επίτευξης των τιθέμενων οροσήμων και επικοινωνίας με τους επιμέρους εμπλεκόμενους φορείς.

Η τελευταία κρίσιμη παράμετρος για την ορθή αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων είναι η παρουσία ενός διακριτού μηχανισμού ελέγχου. Το στοιχείο αυτό καταρχάς πηγάζει από τον βαθμό επιλεξιμότητας των προς στήριξη επενδυτικών σχεδίων, καθώς και από την εμπλοκή σημαντικού πλήθους ενδιαφερόμενων μερών. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργείται η ανάγκη παρουσίας ανεξάρτητων διαδικασιών ελέγχου, οι οποίες εκτιμάται πως θα προσδώσουν εκέγγυα για την πλήρη αποφυγή φαινομένων σύγκρουσης συμφερόντων, διπλής χρηματοδότησης ή απάτης.

Η χώρα οφείλει, πράγματι, να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους πόρους του Μηχανισμού. Η υιοθέτηση και εφαρμογή του πλέον βέλτιστου τρόπου φέρει όμως συγκεκριμένες προϋποθέσεις και είναι εφικτή μέσα από την έγκαιρη κάλυψη των παραμέτρων που σχετίζονται με την ετοιμότητα των επενδυτών, τη συνεργασία με τα πιστωτικά ιδρύματα, την επίτευξη των οροσήμων, τον μηχανισμό διακυβέρνησης και τον ανεξάρτητο έλεγχο.

Πώς ο αυτοματισμός μετασχηματίζει το λογιστικό επάγγελμα: Μια πρώτη προσέγγιση

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α. ΜΑΝΔΗΛΑΣ

Καθηγητής, Τμήμα Λογιστικής - Χρηματοοικονομικής, Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Θ. ΧΥΤΗΣ

Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Λογιστικής - Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Σήμερα, κάθε τομέας της κοινωνίας ή πτυχή της ζωής μας εξαρτάται όλο και περισσότερο από την τεχνολογία. Είναι σχεδόν αδύνατο να σκεφτούμε να ζήσουμε χωρίς αυτήν. Επιπλέον, η συνεχής πρόοδος στην τεχνητή νοημοσύνη (Artificial Intelligence, AI) και τη μηχανική μάθηση (Machine Learning, ML), σε συνδυασμό με την αυξανόμενη ικανότητα ανάλυσης μεγάλων δεδομένων (Big Data), έχει αυξήσει την απειλή ότι ένα ευρύ φάσμα θέσεων εργασίας θα έλθει σε δύσκολη θέση στο μέλλον (Brynjolfsson & McAfee, 2014). Η έλευση των νέων τεχνολογιών έχει επηρεάσει σε βάθος χρόνο πολλά επαγγέλματα (Saviotti & Pyka, 2008).

Σε αυτή τη νέα εποχή, της τεχνολογίας και του αυτοματισμού, η επιτυχία μιας επιχείρησης σχετίζεται ιδιαίτερα με το εάν η εταιρεία μπορεί να προσαρμοστεί και να υιοθετήσει νέες τεχνολογίες. Ο τεχνολογικός παράγοντας φέρνει περισσότερη ακρίβεια, αποδοτικότητα και αξιοπιστία στις διαδικασίες της επιχείρησης. Η τεχνητή νοημοσύνη (AI) πρόκειται να μεταμορφώσει κάθε οικονομικό τομέα, συμπεριλαμβανομένου του κλάδου της λογιστικής. Καθώς οι λογιστές βασίζονται περισσότερο σε μηχανήματα για τον υπολογισμό, τις συμφωνίες και την αλληλοεπικοινωνία με άλλα τμήματα ή πελάτες τους και την επαλήθευση πληροφοριών,

μπορούν πλέον να επιτύχουν καλύτερη απόδοση και να δημιουργήσουν μεγάλη αξία για τους οργανισμούς τους. Αυτή η αλλαγή στην τεχνολογία σημαίνει ότι οι επαναλαμβανόμενες, χειροκίνητες και μονότονες εργασίες διεκπεραιώνονται από μηχανήματα, ενώ οι λογιστές μπορούν να εστιάσουν την προσοχή τους σε πιο περίπλοκα καθήκοντα, που απαιτούν επαγγελματική κρίση και ερμηνεία (ACCA, 2019).

Η έλευση του αυτοματισμού στις λογιστικές εργασίες έφερε το επάγγελμα σε ένα νέο επίπεδο ρόλου, οδηγώντας ορισμένους συγγραφείς, όπως οι Frey & Osborne (2013) να προβλέπουν ότι το κλασικό επάγγελμα του λογιστή απειλείται με εξαφάνιση.

Εν αντιθέσει, οι συγγραφείς Richins et al. (2016) υποστηρίζουν ότι οι λογιστές μπορούν ακόμα να δημιουργήσουν αξία στον κόσμο των επιχειρήσεων μέσω της ανάλυσης μεγάλων δεδομένων (Big Data Analytics).

Η αυτοματοποίηση ρομποτικών διεργασιών (Robotic Process Automation, RPA) περιλαμβάνει τη χρήση προγραμμάτων λογισμικού για την αυτοματοποίηση επαναλαμβανόμενων και καθημερινών επιχειρηματικών διαδικασιών, μειώνοντας τον συνολικό χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωσή τους (Cooper et al., 2018). Ο αυτοματισμός στη λογιστική εστιάζει όχι μόνο σε ένα μέρος της οικονομικής δι-

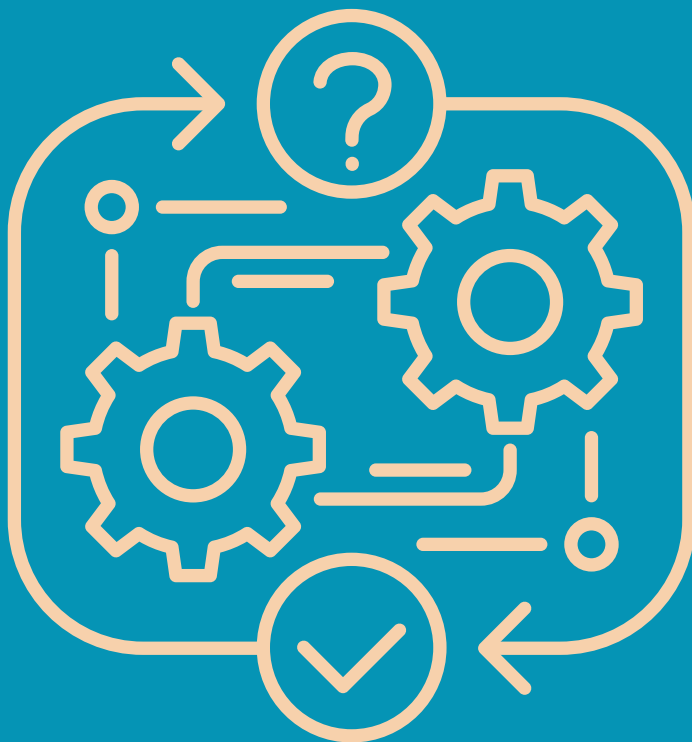
αχείρισης, αλλά σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής της. Αυτό σημαίνει ότι ολόκληρη η λογιστική διαδικασία, η σύλληψη, ο χειρισμός και η ερμηνεία των δεδομένων των συναλλαγών, πραγματοποιείται από λογισμικό, μειώνοντας την εξάρτηση από τις μη αυτόματες καταχωρήσεις συναλλαγών από τα άτομα (Accounting seed, 2019). Επιπλέον, σύμφωνα με τον Lafrate (2020), μια νέα μελέτη δείχνει ότι το 66% των εταιρειών θα αυξήσει τις δαπάνες λογισμικού RPA τους επόμενους 12 μήνες. Ωστόσο, ο αντίκτυπος που έχει στον χώρο εργασίας δεν είναι καλά κατανοητός και δεν μπορεί να παραβλεφθεί. Ο αυτοματισμός τροφοδοτεί ανησυχίες σχετικά με τον αντίκτυπο στις θέσεις εργασίας, τις δεξιότητες, τους μισθούς και τη φύση της ίδιας της εργασίας (Lafrate, 2020).

Αυτή η εργασία στοχεύει να παρέχει μια πρώτη εισαγωγική προσέγγιση και να εκτιμήσει τις πτυχές που σχετίζονται με τον τρόπο με τον οποίο η αυτοματοποίηση μετατρέπει τη λογιστική, καθώς και την επίδρασή της στο μέλλον του λογιστικού επαγγέλματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1. Αυτοματοποίηση ρομποτικών εργασιών (Robotic Process Automation, Rpa)

Η αυτοματοποίηση ρομποτικών διεργασιών (Robotic Process Automation, RPA) περιγράφεται ως αυτοματοποίηση

διεργασιών που προσομοιώνουν την ανθρώπινη αλληλεπίδραση χρησιμοποιώντας τεχνολογία για τη μείωση των χειροκίνητων παρεμβολών και των χαμηλών τιμών ανθρώπινων παρεμβάσεων με ελεγχόμενο τρόπο. Η χρήση λογισμικού RPA περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση υφιστάμενων ή νέων διεργασιών, τη σύνδεσή του με υπάρχουσες εφαρμογές και, στη συνέχεια, τον προγραμματισμό τους για εκτέλεση από ένα ή περισσότερα ρομπότ, όπου είναι απαραίτητο (Ernst & Young, 2017).

Το RPA είναι μια νέα κατηγορία λογισμικού για την αυτοματοποίηση επιχειρηματικών διαδικασιών, συμπληρωματική των συμβατικών λύσεων, χωρίς την ανάγκη αλλαγής των υπάρχοντων συστημάτων πληροφορικής. Επιπλέον, η χρήση ρομπότ, επίσης γνωστή ως bots, επιτρέπει στις επιχειρήσεις να μειώσουν σημαντικά το λειτουργικό κόστος, εκτελώντας επαναλαμβανόμενες εργασίες μεγάλου όγκου με μηδενικά ποσοστά σφάλματος.

Σύμφωνα με τους Kokina & Blanchette (2019), οι γνωστικές τεχνολογίες μπορούν να διακριθούν μέσω δύο διαστάσεων: της αυτονομίας της νοημοσύνης και των τύπων εργασιών που μπορεί η τεχνολογία να εκτελέσει. Η πρώτη, η αυτονομία της νοημοσύνης, αποκλίνει από την τεχνολογία που ανταποκρίνεται στις οδηγίες του ανθρώπου για την ανάπτυξη των δικών της στόχων, η οποία είναι μια ικανότητα

που υπάρχει μόνο στη θεωρία αυτή τη στιγμή. Η δεύτερη διάσταση κυμαίνεται από αριθμητική ανάλυση, που συνήθως οργανώνεται σε σειρές και στήλες, έως την χρήση εικόνων για την εκτέλεση ψηφιακών και φυσικών εργασιών. Το RPA ενεργεί ως τομή της επαναλαμβανόμενης αυτοματοποίησης εργασιών και της απόδοσης ψηφιακών εργασιών. Η χρήση του RPA είναι πιο κατάλληλη για εργασίες που βασίζονται σε κανόνες, επαναλαμβανόμενες, δεν απαιτούν τακτικές αλλαγές και συνήθως είναι απαλλαγμένες από εξαιρέσεις (Deloitte, 2017).

Δεδομένου ότι διάφοροι τομείς της χρηματοοικονομικής και της λογιστικής περιλαμβάνουν εργασίες που αλληλεπιδρούν με διάφορα συστήματα, περιέχουν υψηλά επίπεδα επεξεργασίας συναλλαγών και απαιτούν λίγες αποφάσεις, η δυνατότητα χρήσης RPA σε αυτούς τους τομείς είναι υψηλή (Le Clair, 2017). Παρά το γεγονός ότι το RPA έχει κεντρίσει το ενδιαφέρον της επιχειρηματικής κοινότητας, τα θέματα και το πλαίσιο που περιβάλλει την εφαρμογή του για χρηματοοικονομικά και λογιστικά καθήκοντα δεν είναι ακόμη πλήρως γνωστά (Kokina & Blanchette, 2019).

2. Η εφαρμογή του RPA σε λογιστικές διαδικασίες

Η λογιστική είναι η διαδικασία καταγραφής, σύνοψης και επικοινωνίας των

χρηματοοικονομικών (και μη) πληροφοριών μιας εταιρείας. Όλες αυτές οι εργασίες ενσωματώνουν τις διαδικασίες που οδηγούν στη σύνταξη και παρουσίαση των χρηματοοικονομικών αναφορών μιας εταιρείας στους μετόχους, τους επενδυτές, τους πιστωτές και τις ρυθμιστικές αρχές (Minoge, 2019). Οι λογιστικές εργασίες περιλαμβάνουν επίσης επιχειρησιακές διαδικασίες όπως αυτές των πληρωτέων και εισπρακτέων λογαριασμών, των παγίων περιουσιακών στοιχείων, της διαχείρισης των διαθεσίμων κ.λπ.

Τι είναι λοιπόν το RPA και πώς μπορεί να βοηθήσει τη λογιστική σας πρακτική; Ουσιαστικά, το προγραμματιζόμενο λογισμικό «bots» βοηθά τους λογιστές να αντιμετωπίζουν σημαντικές αλλά τετριμμένες, χρονοβόρες εργασίες, που σχετίζονται με τον έλεγχο, τη βεβαίωση και τη φορολογική εργασία. Τα bots λειτουργούν σαν προηγμένες μακροεντολές Microsoft Excel που μπορούν να λειτουργήσουν σε πολλές εφαρμογές. Ωστόσο, τα bots μπορούν να χειριστούν πολύ μεγαλύτερο όγκο δεδομένων από μια τυπική μακροεντολή, όπως η γενική βιβλιοθήκη ή η εργασία ERP που απαιτεί πολλή μη αυτόματη εισαγωγή δεδομένων (Holman, 2020).

Το RPA εφαρμόζεται ως εξοικονόμηση χρόνου και μειώνει δραστικά την πιθανότητα σφάλματος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας (Minoge, 2019). Επιπλέον,

προσφέρει μεγάλες δυνατότητες ελέγχου και παρακολούθησης στις διαδικασίες εγκρίσεων και διαχείρισης των εγγράφων, ενώ τα αρχεία καταγραφής των αυτοματοποιημένων διαδικασιών περιλαμβάνουν λεπτομέρειες υψηλότερου επιπέδου. Από την άλλη πλευρά, η προσαρμογή στο διαρκώς μεταβαλλόμενο κανονιστικό πλαίσιο και στα λογιστικά πρότυπα αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση και δοκιμασία για το λογιστικό επάγγελμα. Με τη χρήση αυτοματοποιημένων διαδικασιών, τα «ρομπότ» μπορούν εύκολα να τροποποιηθούν ώστε να παρακολουθούν τις μεταβολές αυτές και να συμμορφώνονται άμεσα στις απαιτήσεις του νέου περιβάλλοντος.

Οι διαδικασίες που συχνά αυτοματοποιούνται βασίζονται σε ρουτίνα και δεν απαιτούν σύνθετη λήψη αποφάσεων. Ο Shroff (2019) επιβεβαίωσε ότι το 60-80% της λογιστικής δραστηριότητας με ιστορική αναζήτηση μπορεί να αυτοματοποιηθεί με περιορισμένη ή καθόλου ανθρώπινη παρέμβαση. Στον τομέα των λογιστικών υπηρεσιών, το RPA αντιπροσωπεύει μια ευκαιρία για τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, αν και υπάρχουν αρκετές ανησυχίες ότι η χρήση του RPA θα οδηγήσει στην αντικατάσταση των ατόμων από τα ρομπότ. Στην πραγματικότητα, οι Cooper et al. (2019) εκτιμούν ότι θα έχει σημαντική επίδραση στον ρόλο και την καθημερινότητα του λογιστή, απελευθερώνοντας χρόνο για ποιοτικότερες αναλύσεις και προβλέψεις.

Το κύριο πλεονέκτημα του RPA δεν είναι η ίδια η τεχνολογία αλλά η απελευθέρωση ανθρώπινου δυναμικού και η ευκαιρία να επικεντρωθεί σε δραστηριότητες που απαιτούν κρίση, λήψη αποφάσεων ή αλληλεπίδραση με υπαλλήλους ή πελάτες. Τα πιο συχνά αναφερόμενα οφέλη του RPA περιλαμβάνουν: μείωση κόστους, αυξημένη ταχύτητα διαδικασίας, βελτιωμένος έλεγχος διαδικασίας και παρακολούθηση της απόδοσης, δεδομένα υψηλότερης ποιότητας (ακρίβεια, συνέπεια, συμμόρφωση), συνεχής λειτουργία (24 ώρες την ημέρα).

Ο Jedrzejka (2019) παρουσιάζει επιλεγμένες περιπτώσεις από διάφορους

κλάδους που εφαρμόσαν το RPA. Οι περιπτώσεις σχετίζονται βασικά με λογιστική συναλλαγών (πληρωμές, επεξεργασία τιμολογίων) και τα αποτελέσματα RPA ήταν αξιοσημείωτα. Ο χρόνος επεξεργασίας μειώθηκε σημαντικά και βελτιώθηκε η ακρίβεια, επιτρέποντας στους εργαζόμενους να μεταφερθούν σε άλλες εργασίες ή δεν υπήρχε ανάγκη να ζητηθούν προσωρινοί εργαζόμενοι. Αξιοσημείωτοι είναι και οι σχετικά σύντομοι χρόνοι εφαρμογής της.

Οι εταιρείες βρίσκονται ακόμη στη διαδικασία διερεύνησης και κατανόησης των πλεονεκτημάτων της RPA και άλλων τεχνολογιών αυτοματισμού. Μια έρευνα έδειξε ότι η αυτοματοποίηση των διαδικασιών δεν έχει φτάσει ακόμη στην ωρίμανση (Shroff, 2019). Αν και το ποσοστό απορρόφησης του RPA αυξάνεται γρήγορα, μέρα με τη μέρα, περισσότερες εταιρείες υιοθετούν την τεχνολογία. Ο αυτοματισμός βάσει κανόνα είναι πιθανό να είναι μόνο ένα ενδιάμεσο βήμα, μετά τις μακροεντολές και τα σενάρια, προτού η τεχνητή νοημοσύνη φέρει το πλεονέκτημα της βελτιστοποίησης των διαδικασιών λόγω των δυνατοτήτων αυτομάθησης (Jedrzejka, 2019).

3. Η επίδραση του αυτοματισμού στο λογιστικό επάγγελμα

Η εξισορρόπηση της εργασίας μεταξύ ανθρώπων και συστημάτων για τη δημιουργία ικανών αποτελεσμάτων είναι δυνατή μόνο με την κατανόηση του ανθρώπινου στοιχείου του RPA. Αυτή η κατανόηση πρέπει να συλλάβει τις αντιλήψεις στα διαφορετικά επίπεδα των εργαζομένων στην ιεραρχική αλυσίδα. Σε αυτό το πλαίσιο, ένα από τα κύρια ευρήματα στην έρευνα των Cooper et al. (2019) είναι ότι η συμμετοχή των εργαζομένων είναι κρίσιμη για το σχεδιασμό και την επιτυχία του συστήματος. Κατά συνέπεια, για να κατανοήσουμε πώς το RPA θα επηρεάσει το λογιστικό επάγγελμα, είναι ζωτικής σημασίας να αναλυθεί πώς οι ανώτεροι και κατώτεροι εργαζόμενοι αντιλαμβάνονται το ανθρώπινο στοιχείο αυτής της τεχνολογίας.

Συχνά, οι τεχνολογικές αλλαγές, που αντιλαμβάνονται οι διευθυντές ως ευκαιρία να ενισχύσουν την επιχείρηση, θεωρούνται από τους εργαζόμενους ως ενοχλητικές, καθώς τους φέρνουν σε αχατογράφητη περιοχή (Gilbert & Bower, 2002). Κατά συνέπεια, οι εργαζόμενοι μπορεί να αντιδρούν στις επιλογές της διοίκησης, καθιστώντας την εφαρμογή της διαδικασίας της αυτοματοποίησης πιο περίπλοκη. Με βάση αυτό, οι Cooper et al. (2019) υποστηρίζουν ότι είναι σημαντικό να μελετηθεί πώς οι λογιστές αντιλαμβάνονται το ανθρώπινο στοιχείο του RPA, καθώς και τις διαφορές και τις ομοιότητες στην αντίληψη του RPA από τους εργαζόμενους στα ανώτερα και κατώτερα επίπεδα του οργανισμού.

Από την άλλη πλευρά, στο πλαίσιο της μηχανικής μάθησης και της ανάλυσης δεδομένων, οι Richins et al. (2016) επιβεβαιώνουν ότι οι λογιστές εξακολουθούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε σχέση με τη διερευνητική ανάλυση. Μέσω της αναγνώρισης αυτής της αλληλεπίδρασης μεταξύ των δεδομένων και του τρόπου με τον οποίο επηρεάζει την οικονομική απόδοση της οντότητας, οι λογιστές συνεχίζουν να υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις στην επίτευξη των οικονομικών τους στόχων.

Ωστόσο, με τεχνογνωσία στον στρατηγικό σχεδιασμό, οι λογιστές είναι σε θέση να εντοπίσουν κρίσιμες ανταγωνιστικές πτυχές, μοναδικές για την εταιρεία. Ως εκ τούτου, αυτοί οι επαγγελματίες διαθέτουν πολύτιμη επιχειρηματική πείρα που οι εταιρείες μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως μοχλό για την επίτευξη των μακροπρόθεσμων στόχων τους. Επομένως, η εξοικειώσή τους με τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες και τις δομές και τα συστήματα της οντότητας, προσφέρει στρατηγικό πλεονέκτημα έναντι άλλων επαγγελματιών στη μόχλευση των τεχνολογικών εξελίξεων (Richins, et al., 2016).

Επιπλέον, υπάρχουν τέσσερις βασικοί τομείς που οι managers λογιστικής πιστεύουν ότι ο αυτοματισμός μπορεί να επηρεάσει τους υπαλλήλους τους. Ο πρώτος, αντί να εκτελούν συνηθισμένες/επα-

ναλαμβανόμενες εργασίες, θα υλοποιούν μια εργασία με προστιθέμενη αξία. Δεύτερον, το RPA θα συμβάλει στη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, θα φέρει νέες ευκαιρίες και θα αυξήσει έτσι την ικανοποίηση από την εργασία. Τρίτον, οι προοπτικές σταδιοδρομίας των λογιστικών οργανισμών θα βελτιωθούν, καθιστώντας το επάγγελμα πιο ελκυστικό. Τέταρτον, οι ηγέτες λένε ότι ο αυτοματισμός δεν θα προκαλέσει μείωση των θέσεων εργασίας/προσλήψεων, παρόλο που αναγνωρίζουν ότι αυτή είναι μια από τις ανησυχίες για τους εργαζομένους τους (Cooper et al., 2018).

Τέλος, οι μετασχηματισμοί στη λογιστική μπορούν να προσφέρουν κίνητρο στους επαγγελματίες να προχωρήσουν στην καριέρα τους σε μια πιο δύσκολη δουλειά ή να μετατοπίσουν τις δεξιότητές τους για να προσαρμοστούν στις αλλαγές. Ο σκοπός του αυτοματισμού είναι να εκτελεί επαναλαμβανόμενες εργασίες που συχνά θεωρούνται ανεπιθύμητες από τον άνθρωπο. Ως εκ τούτου, το RPA μπορεί να κάνει τη ζωή των λογιστών πιο ευχάριστη, μειώνοντας χειρόγραφες διαδικασίες και τις εργασίες ρουτίνας, κάτι που αποτελεί μια από τις ανησυχίες για τους υπαλλήλους τους (Minoge, 2019).

4. Το μέλλον της λογιστικής

Η Boston Consulting Group προβλέπει ότι μέχρι το 2025 έως και το 25% των θέσεων εργασίας θα αντικατασταθούν από λογισμικό ή ρομπότ, με τους επαγγελματίες της λογιστικής να βρίσκονται στο κορυφαίο 10% των θέσεων εργασίας που είναι πιθανότερο να αυτοματοποιηθούν (Peccarelli, 2016).

Οι νέες ευθύνες των μελλοντικών λογιστών, που συγχωνεύονται με τα συνεργαζόμενα ρομπότ, σίγουρα θα οδηγήσουν σε ορισμένες διαρθρωτικές αλλαγές στους οργανισμούς. Αυτές οι αλλαγές μπορεί να προέρχονται από το βαθμό στον οποίο ο αυτοματισμός συνδυάζεται με ανθρώπινες ομάδες και εάν συλλειτουργούν ως βοηθοί παρά ως αντίπαλοι (Jedrzejka, 2019). Οι λογιστές του εγγύς μέλλοντος θα είναι

υπεύθυνοι για τρεις κύριες δραστηριότητες. Πρώτον, ο χειρισμός της βασικής λογιστικής, με την εστίαση να αλλάζει από την καταγραφή συναλλαγών στην εφαρμογή και την ερμηνεία των λογιστικών προτύπων και των προτύπων αναφοράς. Κατά δεύτερον, οι γνώσεις τους θα χρησιμοποιηθούν για την επίλυση προβλημάτων σε διαλειτουργικές ομάδες, προκειμένου να παρέχουν στρατηγικές συμβουλές. Τέλος, η τεχνογνωσία τους θα είναι απαραίτητη για τη διαχείριση ρομπότ και την εφαρμογή άλλων λύσεων αυτοματισμού για λογιστικά καθήκοντα.

Η χρήση του RPA για επαναλαμβανόμενες εργασίες και εργασίες χαμηλής ειδίκευσης είναι πιθανό να εξαλείψει τις λογιστικές θέσεις σε επίπεδο εισόδου, οι οποίες αποτρέπουν τους νέους λογιστές που έχουν την ευκαιρία να μάθουν (Kokina & Blanchette, 2019). Επιπλέον, οι λογιστές αναμένεται να χρησιμοποιήσουν την ευρεία εμπειρία τους και να προσφέρουν περισσότερες συμβουλές, ερμηνεία δεδομένων και δραστηριότητες που απαιτούν κρίση. Ωστόσο, αυτά τα επιχειρήματα έρχονται σε αντίφαση. Η επάρκεια των λογιστών αναπτύσσεται με την πάροδο του χρόνου. Λαμβάνοντας υπόψη ότι πολλά καθήκοντα θα μεταφερθούν σε ρομπότ, μπορεί να είναι δύσκολο για τους νέους υπαλλήλους να μάθουν λεπτομερώς τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, κάτι που είναι απαραίτητο δεδομένου ότι αναμένεται να αναπτύξουν τις γνώσεις τους για να προσφέρουν στρατηγικές συμβουλές (Cooper et al., 2019).

Μια επιπλέον ανησυχία για την ενσωμάτωση ενός ψηφιακού εργατικού δυναμικού στις λογιστικές εταιρείες είναι ο τρόπος με τον οποίο οι εργαζόμενοι θα αντιδράσουν στην εφαρμογή του. Η έρευνα της Accenture (2016) δείχνει τους εργαζομένους στις Big 4 ως γενικά ικανοποιημένους με την ενσωμάτωση λογισμικού RPA στην εργασία τους. Αυτή η συνολική αποδοχή του RPA αποδίδεται στο γεγονός ότι οι εργαζόμενοι είναι πλέον σε θέση να εκτελούν περισσότερες εργασίες προστιθέμενης αξίας και να επεκτείνουν τα

σύνολα δεξιοτήτων τους, δεδομένου ότι τα bots είναι πλέον σε θέση να εκτελούν τη χρονοβόρα, μονότονη διαδικασία που απαιτούνταν προηγουμένως από τους εργαζόμενους (Accenture, 2016).

Συμπεράσματα

Οι λύσεις αυτοματισμού υπάρχουν εδώ και πολύ καιρό, αλλά μόνο το RPA έχει καταστήσει τον αυτοματισμό ευρέως προσιτό και εφαρμόσιμο σε κλίμακα. Τα ρομπότ φέρνουν μια παραλλαγή στη λογιστική, παίρνοντας το βάρος των μονότονων, επαναλαμβανόμενων και προβλέψιμων διαδικασιών (κυρίως της λογιστικής των συναλλαγών) από τους ώμους των λογιστών, παρέχοντας την ευκαιρία να επικεντρωθούν σε πιο περίπλοκες και ποιοτικές εργασίες. Αυτό συνεπάγεται τη δημιουργία νέων ρόλων για τους λογιστές, την ενδυνάμωσή τους να ξεπερνούν την παραδοσιακή τήρηση λογιστικών βιβλίων και την προετοιμασία οικονομικών εκθέσεων και να τους επιτρέπουν να επικεντρώνονται στη χρήση της εμπειρογνομωσύνής τους για τη λήψη επαγγελματικών κρίσεων, την ερμηνεία οικονομικών δεδομένων και την τοποθέτησή τους σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας (Holman, 2020). Οι Cooper et al. (2019) συμφωνούν επίσης ότι η υιοθέτηση του RPA έχει τη δυνατότητα να αλλάξει δραστικά τον ρόλο των λογιστών, καθώς αναμένεται να εκτελέσουν λιγότερο επαναλαμβανόμενες (ή «ρομποτικές») εργασίες και να στραφούν σε περισσότερες δραστηριότητες προστιθέμενης αξίας στην εταιρεία τους. Επιπλέον, η βιβλιογραφία υποδηλώνει ότι οι αντιλήψεις για το RPA είναι θετικές και επιπλέον είναι πιθανό ότι θα αναπτυχθεί πολύ γρήγορα στη λογιστική βιομηχανία.

Το λογιστικό επάγγελμα μπορεί να διαδραματίσει ακόμη πιο κρίσιμο ρόλο στο μέλλον, προσαρμόζοντας και κυριαρχώντας στις απαιτήσεις των νέων αναδυόμενων τεχνολογιών. Οι μελλοντικές γενιές επιτυχημένων επαγγελματιών λογιστών θα χρειαστούν, εκτός από τις παραδοσιακές γνώσεις, περαιτέρω γνώσεις στους τομείς που ονομάζονται IT, AI και RPA,

αλλά και την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων.

Βιβλιογραφία

ACCA. (2019). Machine learning. More science than fiction. The Association of Chartered Certified Accountants

Accenture. 2016. Getting robots right. How to Avoid the Six Most Damaging Mistakes in Scaling Up Robotic Process Automation. Available at: [https://www.accenture.com/t00010101T000000w/au-en/_acnmedia/PDF-](https://www.accenture.com/t00010101T000000w/au-en/_acnmedia/PDF-37/Accenture-Robotic-Process-Auto-POV-Final.pdf)

37/Accenture-Robotic-Process-Auto-POV-Final.pdf

Accounting seed. (2019, July 11). Retrieved May 2020, from <https://www.accountingseed.com/2019/07/11/when-will-accounting-be-automated/>

Brazel, J. F., & Dang, L. (2005, October). The Effect of ERP System Implementations on the Usefulness of Accounting Information. Retrieved May 2020, from SSRN: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=815190

Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). The Second Machine Age: Work Progress And Prosperity In A Time Of Brilliant Technologies. Norton.

Cooper, L., Holderness, K., Sorensen, T., & Wood, S. (2018, August). Robotic Process Automation in Public Accounting. Retrieved May 2020, from SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3193222>

Cooper, L., Holderness, K., Sorensen, T., & Wood, S. (2019, August). Perceptions of Robotic Process Automation in Public Accounting. Retrieved from SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3445005> Perceptions

Deloitte. (2017). Automation is here to stay... but what about your workforce? Preparing your organization for the new worker ecosystem. Retrieved from

<https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Financial-Services/gx-fsi-automation-here-to-stay.pdf>

Devarajan, Y. (2018, December). A Study

of Robotic Process Automation Use Cases Today for Tomorrow's Business. Retrieved from International Journal of Computer Techniques: <http://www.ijctjournal.org/Volume5/Issue6/IJCT-V5I6P3.pdf>

Ernst & Young. (2017). Robotics and its role in the future of work. Retrieved from [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Robotics_and_its_role_in_the_future_of_work/\\$FILE/EY-robotics-and-its-role-in-the-future-of-work.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Robotics_and_its_role_in_the_future_of_work/$FILE/EY-robotics-and-its-role-in-the-future-of-work.pdf)

Holman Mark (2020). How Robotics Process Automation and the Pandemic Are Transforming the Accounting Industry. Retrieved from https://www.intapp.com/blog_posts/rpa-pandemic-transform-accounting/

Frey, C. B., & Osborne, M. (2013). The future of employment: how susceptible are jobs to computerisation? Retrieved from <https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/future-of-employment.pdf>

Gilbert, C., & L. Bower, J. (2002). Disruptive Change: When Trying Harder Is Part of the Problem. Retrieved from <https://hbr.org/2002/05/disruptive-change-when-trying-harder-is-part-of-the-problem>

Lafrate, T. (2020, January 29). New Study: 66 Percent of Companies Will Increase RPA Software Spend Over the Next 12 Months. Retrieved May 2020, from <https://www.businesswire.com/news/home/20200129005038/en/New-Study-66-Percent-Companies-Increase-RPA>

Lacurezeanu, R., Tiron-Tudor, A., Bresfelean, V. P. (2020), Robotic Process Automation in Audit and Accounting, *Audit Financiar*. vol. XVIII, no. 4(160)/2020, pp. 752-770, DOI: 10.20869/AU DITF/2020/160/024

Jedrzejka, D. (2019). Robotic process automation and its impact on accounting. Retrieved from http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-0c34373a-310d-460e-b153-a5ffd88109ca/c/11_B5_Jedrzejka.pdf

Jun Zhang, X. (2010). Information

Relevance, Reliability and Disclosure, Retrieved from SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1408310>

Kokina, J., & Blanchette, S. (2019, June 24). Early evidence of digital labor in accounting: Innovation with Robotic Process Automation. Retrieved from SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3409268>

Le Clair, C. (2017). Inquiry spotlight: Forrester's RPA inquiries reveal activity but low maturity. Forrester.

Minoge, C. (2019, April). Robotic process automation and the work identity of accountants. Retrieved from https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/147633/Minogue_Charlotte_opinnayte.pdf?sequence=1

Pasinetti, L. (1981) Structural Change and Economic Growth: A Theoretical Essay on the Dynamics of the Wealth of Nations. Cambridge University Press, Cambridge

Peccarelli, Brian. "The Robo-Accountants Are Coming." CFO. CFO, 9 May 2016. Web. 27 Mar. 2017.

Richins, G., Stapleton, A., Stratopoulos, T., & Wong, C. (2016, September 10). Big Data Analytics: Opportunity or Threat for the Accounting Profession? Retrieved May 2020, from SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2813817>

Rkein, H., Issa, Z.A., Awada, F.J. and Hejase, H.J. (2020) Does Automation of the Accounting Profession Affect Employability? An Exploratory Research from Lebanon. *Open Journal of Business and Management*, 8, 175-193. <https://doi.org/10.4236/ojbm.2020.81011>

Saviotti, P.P. and Pyka, A. (2008) Product Variety, Competition and Economic Growth. *Journal of Evolutionary Economics*, 18, 323-347

Shroff, M. (2019, March). Intelligent finance opens door to new opportunities. Retrieved from Accenture: <https://www.accenture.com/us-en/insights/operations/cfo-opportunities>

*It's not hard to reach the top,
when you have the right people by your side.*

People who know, know BDO.

Audit | Tax | Advisory | BSO
www.bdo.gr

BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO Member Firms.
© 2021 BDO. All rights reserved.

BDO

IDEAS | PEOPLE | TRUST

Παγκόσμιο Τοπίο Κινδύνων 2020

BDO

Η έρευνά μας, η οποία διεξήχθη από 21 Φεβρουαρίου έως 12 Μαρτίου 2020, για το «Παγκόσμιο τοπίο κινδύνων 2019» σε 500 C-level στελέχη στην Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή, την Αφρική, την Ασία-Ειρηνικό και την Αμερική, διερευνά πώς οι εταιρείες αντιλαμβάνονται και διαχειρίζονται τον κίνδυνο φήμης.

Το βασικό μήνυμα είναι ότι οι απειλές για την εταιρική φήμη είναι συνεχείς. Σύμφωνα με την έρευνα, το 70% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι ο οργανισμός τους έχει βιώσει ένα γεγονός που ενείχε απειλή για τη φήμη του. Το επίπεδο απειλής ήταν ιδιαίτερα υψηλό στις οικογενειακές επιχειρήσεις (91%) και τον βιομηχανικό κλάδο (89%).

Ποιοι είναι οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι για τη φήμη; Οι ερωτηθέντες εντόπισαν διάφορα σημεία προσοχής. Στους βασικούς κινδύνους για τα επόμενα 1 με 2 έτη περιλαμβάνονται η έλλειψη ορθού σχεδιασμού διάδοσης κατάστασης (39%), ο ρυθμός παγκοσμιοποίησης (35%) και ο κίνδυνος που ενέχει η ανεπαρκής εταιρική κουλτούρα (47%). Οι άνθρωποι κίνδυνοι έχουν κεντρικό ρόλο: το 50% των ερωτηθέντων ανησυχούν ότι η επόμενη γενιά θα απαιτεί διαφορετικό στυλ εργασίας, ενώ το 38% επισημαίνει την έλλειψη διαφοροποίησης

εντός των οργανισμών τους.

«Τα διοικητικά συμβούλια εστιάζουν στους κρίσιμους παράγοντες επιτυχίας των εμπορικών έργων» αναφέρει η Marita Corbett, BDO Lead Partner for Risk Advisory Services στην Αυστραλία. «Ωστόσο, μια σπουδαία στρατηγική μπορεί να καταπείσει εξαιτίας πληγμάτων στη φήμη. Όλοι μπορούμε να σκεφτούμε εμπορικά σήματα που έχουν ζημιωθεί, ή ακόμη και καταστραφεί, από κάποιο απροσδόκητο δυσμενές γεγονός. Είναι επιτακτική ανάγκη τα διοικητικά συμβούλια να μελετούν τις ενδεχόμενες προκλήσεις πριν αυτές προκύψουν».

Η έρευνα δείχνει ότι οι εταιρείες αναγνωρίζουν τους κινδύνους, καθώς το 25% δηλώνει ότι η τιμή της μετοχής αποτελεί πρωταρχική συνέπεια της ζημίας στη φήμη, ενώ επίσης το 25% πιστεύει ότι οι πελάτες θα αλλάξουν συνήθειες. Στις συνέπειες περιλαμβάνονται επίσης η ζημία στην εταιρική κουλτούρα και το χαμηλό ηθικό του προσωπικού, η πτώση της παραγωγικότητας, οι χρηματοοικονομικές ζημιές και το χαμηλό ποσοστό διατήρησης εργαζομένων. Έτσι, καθίσταται σαφές ότι τα διοικητικά συμβούλια πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην ακεραιότητα.

Το κοινό παραμένει σε επαγρύπνηση όσον αφορά τη συμπεριφορά των εταιρει-

ών. Σύμφωνα με την έρευνά μας, 1 στους 3 ερωτηθέντες πιστεύει ότι οι πελάτες είναι λιγότερο βέβαιοι ότι η εταιρεία θα πράξει το σωστό, σε σχέση με πέντε έτη πριν. Στη θετική πλευρά, το 35% πιστεύει ότι οι πελάτες τους έχουν αναπτύξει μεγαλύτερη εμπιστοσύνη κατά την ίδια περίοδο. Οι εταιρείες καταγράφουν με ακρίβεια την εικόνα που έχουν οι πελάτες για αυτές; Το διοικητικό συμβούλιο ενδέχεται να παραβλέπει τις τρέχουσες απειλές. Οι Chief Risk Officers αναφέρουν σημαντικά υψηλότερο αριθμό απειλών από τους διευθύνοντες συμβούλους, που σημαίνει ότι οι ηγέτες των εταιρειών παραβλέπουν 1 στα 4 συμβάντα που σχετίζονται με τη φήμη.

Ένα βασικό ερώτημα είναι: ποιος ηγείται της ακεραιότητας; Οι ερωτηθέντες δεν έχουν αμφιβολία: το 62% συμφωνεί ότι το εμπορικό σήμα τους είτε είναι συνώνυμο είτε στενά συνδεδεμένο με την εικόνα του διευθύνοντος συμβούλου. Αυτός ο στενός δεσμός είναι δίκαιο μαχαίρι: το 85% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι η αυξημένη προβολή των ηγετών μπορεί να δημιουργήσει κίνδυνο φήμης. Ένας διευθύνων σύμβουλος με ανάρμοστη συμπεριφορά μπορεί να καταστρέψει ένα εμπορικό σήμα.

Σύμφωνα με την έρευνά μας, ενώ το 2017 οι τρεις βασικοί κίνδυνοι ήταν οι τε-

χνολογικές αλλαγές, οι κανονιστικοί κίνδυνοι και οι μακροοικονομικές εξελίξεις, για το 2020 οι προτεραιότητες διαφέρουν σημαντικά: οι τρεις βασικοί κίνδυνοι είναι η επιβράδυνση της οικονομίας, η παραβίαση των ηλεκτρονικών συστημάτων και η διακοπή των εργασιών. Άρα, ο κόσμος που ζούμε αλλάζει πιο γρήγορα από ποτέ, και φέρνει τις επιχειρήσεις αντιμέτωπες με νέες ευκαιρίες και προκλήσεις.

Η τεχνολογία ενέχει πολλαπλούς κινδύνους. Η απειλή της παραβίασης της ασφάλειας των δεδομένων βρίσκεται ψηλά, με το 31% να την αναφέρει ως την κύρια ηλεκτρονική απειλή για τα επόμενα ένα με δύο έτη. Σχεδόν 1 στους 10 επισημαίνει τη συνδεσιμότητα με τρίτους ως κίνδυνο. Αυτό χρήζει προσοχής, καθώς τα οικοσυστήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών γίνονται όλο και πιο σύνθετα και αλληλεξαρτώμενα. Για παράδειγμα, οι τράπεζες καθιστούν προσβάσιμες τις βάσεις δεδομένων πελατών από τρίτους μέσω διεπαφών προγραμματισμού εφαρμογών (API), μια τάση γνωστή ως ανοικτή τραπεζική (open banking). Το μοντέλο αυτό αναπαράγεται και σε άλλους κλάδους. Η διεύρυνση της περιμέτρου ασφάλειας αφήνει περιθώριο για κατάχρηση δεδομένων και ανεπιθύμητες εισβολές. Ο κίνδυνος που ενέχουν οι τρίτοι για τη φήμη ενδέ-

χεται να αυξηθεί περαιτέρω, ιδίως λόγω της αυξανόμενης εργασίας από το σπίτι κατά τη διάρκεια της πανδημίας και της προσπάθειας των εγκληματιών να εκμεταλλευθούν την κατάσταση.

Ποιο είναι το μέλλον του κινδύνου τεχνολογίας; Ένας στους τέσσερις ερωτηθέντες επισημαίνει την τεχνητή νοημοσύνη (AI) ως κύρια απειλή για τα επόμενα 1 με 2 έτη. Οι επιχειρήσεις ανησυχούν για την έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι μηχανές AI παράγουν τα αποτελέσματά τους. Ακόμη χειρότερα, όταν πολλαπλές μηχανές AI εργάζονται παράλληλα, επηρεάζουν τις επιδόσεις των άλλων, μια ιδιότητα γνωστή ως αναδυόμενη συμπεριφορά. «Η τεχνητή νοημοσύνη έχει αρχίσει να παράγει εκπληκτικά αποτελέσματα σε κλάδους από τη λιανική και την αεροδιαστημική, έως τα logistics και την πίστη» δηλώνει ο Markus Brinkmann, BDO Partner, Head of Forensic, Risk and Compliance στη Γερμανία. «Η έρευνα αποκαλύπτει εκτεταμένη ανησυχία σχετικά με την εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης, ιδίως όσον αφορά τη λειτουργία των αλγορίθμων. Στο μέλλον αναμένω να υπάρξει έμφαση στον τρόπο παρακολούθησης της τεχνητής νοημοσύνης».

Οι περιβαλλοντικές ανησυχίες έχουν έρθει στο προσκήνιο. Το συντριπτικό 85%

των ερωτηθέντων δηλώνει ότι ο κλάδος τους είναι εκτεθειμένος σε κινδύνους λόγω της έμφασης στην περιβαλλοντική διακυβέρνηση. Οι εταιρείες κινήθηκαν γρήγορα για να ανταπεξέλθουν στις νέες αυτές απαιτήσεις. Σχεδόν οι μισές έχουν αναθεωρήσει την εφοδιαστική αλυσίδα τους λόγω περιβαλλοντικών ανησυχιών, ενώ 47% έχουν επηρεαστεί από μεταβολές σε επενδύσεις. Τέσσερις στις δέκα εταιρείες έχουν τροποποιήσει τον επιχειρηματικό σκοπό τους για περιβαλλοντικούς λόγους, αποδεικνύοντας περίτρανα πόσο σημαντικά είναι τα πράσινα ζητήματα στο σύγχρονο εμπόριο.

Τι δράσεις μπορεί να αναλάβει μια εταιρεία για να βελτιώσει την ανθεκτικότητά της; Η μελέτη μάς προσφέρει μια σειρά προτάσεων. Μια επιλογή είναι ο διορισμός ενός υπεύθυνου διαχείρισης κινδύνων στο διοικητικό συμβούλιο. Στην Ευρώπη, μόλις το 22% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι οι υπεύθυνοι διαχείρισης κινδύνων κατέχουν θέσεις C-level, έναντι 46% στην Ασία-Ειρηνικό. Το ένα τρίτο των ερωτηθέντων δηλώνει ότι ο οργανισμός τους εξετάζει το ενδεχόμενο να αναβαθμίσει τον υπεύθυνο διαχείρισης κινδύνων σε επίπεδο C-level.

Η απομείωση περιουσιακών στοιχείων σε καιρούς πανδημίας

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΡΒΙΑΣ

Ορκωτός Ελεγκτής-Λογιστής, Senior Manager, «UHY - ΑΞΩΝ Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.»

Με την πανδημία του Covid-19 να έχει εισβάλει για τα καλά στη ζωή μας, από τις αρχές του 2020, οι κυβερνήσεις σε όλο σχεδόν τον κόσμο έχουν επιδοθεί σε απέλπιδες προσπάθειες προκειμένου να συγκρατήσουν την εξάπλωσή της. Οι προσπάθειες αυτές συνίστανται στην εφαρμογή περιοριστικών μέτρων στις δραστηριότητες τόσο των πολιτών όσο και των επιχειρήσεων. Αποτέλεσμα όλων αυτών των κυβερνητικών μέτρων μέχρι και σήμερα είναι η διακοπή ή ο περιορισμός των μετακινήσεων, η δυσλειτουργία στις αλυσίδες εφοδιασμού, καθώς και η διακοπή της λειτουργίας των επιχειρηματικών μονάδων στους περισσότερους κλάδους της οικονομίας, γεγονός που έχει οδηγήσει στον περιορισμό των εσόδων και των δαπανών των πολιτών, των επιχειρήσεων και των κρατών.

Η επίπτωση στις ετήσιες και ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις της συντριπτικής πλειονότητας των επιχειρήσεων και οργανισμών δείχνει αναπόφευκτη και το εύρος της εξαρτάται κυρίως από τον βαθμό που έχει θιγεί το αντικείμενο δραστηριότητάς τους λόγω της εφαρμογής των περιοριστικών μέτρων. Μία σημαντική – αν όχι η σημαντικότερη – επίπτωση αφορά την απομείωση της αξίας των

περιουσιακών στοιχείων στους Ισολογισμούς/Καταστάσεις Οικονομικής Θέσης των περισσότερων επιχειρηματικών οντοτήτων. Παρότι το θέμα αυτό αποτελεί ετησίως αντικείμενο εφαρμογής κρίσεων και εκτιμήσεων για τις διοικήσεις των επιχειρήσεων, με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) και τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ, Ν. 4308/2014), αλλά και ελέγχου αυτών από τους ορκωτούς ελεγκτές - λογιστές για τη διατύπωση της γνώμης τους επί των οικονομικών καταστάσεων, εντούτοις ποτέ μέχρι τώρα δεν κατέστη τόσο αναγκαίος ο έλεγχος απομείωσης των περιουσιακών στοιχείων (impairment test), ως αποτέλεσμα της αστάθειας και της αβεβαιότητας που παρατηρείται στην παγκόσμια οικονομία λόγω της πανδημίας.

Με το θέμα της απομείωσης των περιουσιακών στοιχείων ασχολείται εκτεταμένα το ΔΛΠ 36 «Απομείωση της αξίας περιουσιακών στοιχείων», οι προβλέψεις του οποίου εφαρμόζονται για όλα τα περιουσιακά στοιχεία πλην των παρακάτω:

- Επενδυτικά ακίνητα, όταν επιμετρώνται σε εύλογες αξίες (ΔΛΠ 40).
- Βιολογικά περιουσιακά στοιχεία (ΔΛΠ 41).
- Αποθέματα (ΔΛΠ 2).

→ Περιουσιακά στοιχεία υπό το πρίσμα του ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από συμβάσεις με Πελάτες».

→ Περιουσιακά στοιχεία υπό το πρίσμα του ΔΛΠ 19 «Παροχές στο προσωπικό».

→ Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία κατεχόμενα προς πώληση (ΔΠΧΑ 5).

→ Περιουσιακά στοιχεία υπό το πρίσμα του ΔΠΧΑ 17 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια».

→ Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία υπό το πρίσμα του ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα».

→ Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις. Πόσο συχνά όμως πρέπει να διενεργείται ο έλεγχος απομείωσης;

Καταρχάς, το ΔΛΠ 36 ορίζει ότι τα μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία θα πρέπει να εξετάζονται για το αν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης σε κάθε ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων. Σε περίπτωση που υφίστανται τέτοιες ενδείξεις, τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να ελέγχονται για ενδεχόμενη απομείωση της αξίας τους. Αντίθετα, η υπεραξία, τα άυλα στοιχεία ενεργητικού με απεριόριστη ωφέλιμη ζωή ή τα άυλα στοιχεία που δεν είναι ακόμα διαθέσιμα προς εκμετάλλευση θα πρέπει να ελέγχονται ετησίως ή και συχνότερα, αν γεγονότα ή μεταβολές στις υπάρχουσες συνθήκες παρέχουν ενδείξεις ότι τα στοιχεία

αυτά έχουν απομειωθεί.

Οι ενδείξεις απομείωσης μπορεί να οφείλονται σε παράγοντες είτε εντός της οντότητας (π.χ. λόγω βλάβης ενός μηχανολογικού εξοπλισμού κ.λπ.) είτε εκτός αυτής. Δεδομένων των τρεχουσών ιδιαίτερων συνθηκών, παράγοντες εκτός της οντότητας θα μπορούσαν να είναι:

Περιορισμοί στη παραγωγή και πώληση αγαθών και υπηρεσιών: Η πλήρης αναστολή της δραστηριότητας σε ορισμένους κλάδους επιχειρήσεων, όπως για παράδειγμα της εστίασης και του τουρισμού, αλλά και οι περιορισμοί στις μεταφορές των πρώτων υλών και στη μετακίνηση του εργατικού δυναμικού, συνετέλεσαν στην επιβάρυνση των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων, αφενός, λόγω της της περίληψης μεγαλύτερης αναλογίας του σταθερού κόστους παραγωγής στα έξοδα της χρήσης (δεδομένης της μείωσης του πραγματικού επιπέδου παραγωγής σε σχέση με το κανονικό) και, αφετέρου, στη συρρίκνωση του κύκλου εργασιών ως συνέπεια του περιορισμού της παραγωγής των πληγεισών επιχειρήσεων.

Μείωση των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών: Παρά τα κυβερνητικά μέτρα στήριξης για το εργατικό και αυτοαπασχολούμενο δυναμικό που έχει τεθεί σε αναστολή εργασίας, η μείωση των εισοδημάτων εξαιτίας της πανδημίας

είναι αναπόφευκτη (όχι μόνο κατά τη διάρκεια της αλλά και μεταγενέστερα, μέχρι την ολοποίηση των οικονομικών συνθηκών), με επακόλουθο τη μείωση της κατανάλωσης και κατ'επέκταση την πτώση των τιμών σε αγαθά και υπηρεσίες, γεγονός που αναμένεται να οδηγήσει σε ουσιαστική επιβάρυνση των μικτών και συνολικών αποτελεσμάτων της συντριπτικής πλειονότητας των επιχειρήσεων.

Παράγοντες που αφορούν τις οργανωμένες αγορές κεφαλαίων: Η αποτύπωση της οικονομικής κρίσης στις χρηματιστηριακές αγορές, που έχει ως αποτέλεσμα τη χαμηλή κεφαλαιοποίηση και την πτώση των τιμών των μετοχών, ενδέχεται να αποτελεί ένδειξη για απομείωση της υπεραξίας.

Ένα περιουσιακό στοιχείο πρέπει να ελέγχεται για απομείωση ξεχωριστά από άλλα περιουσιακά στοιχεία, εκτός κι αν αυτό παράγει ταμειακές ροές που δεν είναι ευρέως ανεξάρτητες από ταμειακές ροές που παράγουν άλλα στοιχεία ή ομάδες περιουσιακών στοιχείων. Πριν τη διενέργεια του ελέγχου απομείωσης των περιουσιακών στοιχείων της, μια οντότητα θα πρέπει να αξιολογήσει τη δυνατότητα να συνεχίσει τη δραστηριότητά της στο προβλεπτό μέλλον (εντός δώδεκα μηνών από την ημερομηνία ισολογισμού της).

Δεδομένων των τρεχουσών συνθηκών, η αξιολόγηση αυτή δείχνει περισσότερο από ποτέ επιτακτική για την πλειονότητα των επιχειρήσεων. Εφόσον λοιπόν για μια οντότητα υφίσταται ρεαλιστική δυνατότητα να συνεχίσει απρόσκοπτα τη δραστηριότητά της, θα μπορεί να προχωρήσει στον έλεγχο απομείωσης βάσει των προβλέψεων των λογιστικών προτύπων που ακολουθεί (ΔΠΧΑ/ΕΛΠ).

Με βάση το ΔΛΠ 36, αλλά και τον ορισμό της απομείωσης στο Παράρτημα Α' του Ν. 4308/2014, ένα περιουσιακό στοιχείο ή μια Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών (ΜΔΤΡ) έχει υποστεί απομείωση όταν η λογιστική αξία του/της υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του/της. Ως ανακτήσιμη αξία ορίζεται το μεγαλύτερο ποσό μεταξύ: α) της εύλογης αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας ΜΔΤΡ, μειωμένης κατά το κόστος διάθεσής του/της και β) της αξίας χρήσης του/της.

Εύλογη αξία μείον κόστη διάθεσης (ΕΑΜΚΔ)

Ως εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ορίζεται η τιμή στην οποία αυτό δύναται να πωληθεί, κατά την ημερομηνία επιμέτρησής του και στο πλαίσιο μιας συναλλαγής μεταξύ πρόθυμων και ενήμερων μερών που ενεργούν υπό κανονικές συνθήκες. Η έννοια αυτή είναι

ταυτόσημη μεταξύ των ΔΠΧΑ και των ΕΛΠ.

Οι επιπτώσεις της πανδημίας στις τιμές πώλησης των περισσότερων περιουσιακών στοιχείων, ως αποτέλεσμα του περιορισμού της ζήτησής τους, σε σχέση με την εποχή προ πανδημίας, έχει πιθανότητα οδηγήσει τις λογιστικές αξίες τους να εμφανίζονται σημαντικά υψηλότερες σε σχέση με τις τιμές πώλησής τους κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Ωστόσο, λόγω του ότι οι τρέχουσες συνθήκες δεν μπορεί να θεωρηθούν «κανονικές», αλλά και της έλλειψης επαρκούς πληροφόρησης στην αγορά, υπό τέτοιες συνθήκες, πολλές οντότητες πιθανότατα θα αποφύγουν την επιλογή της ΕΑΜΚΔ ως ανακτήσιμο ποσό και θα επιλέξουν, στη θέση της, την αξία χρήσης.

Σε κάθε περίπτωση για την επιλογή της ΕΑΜΚΔ, θα πρέπει οι διοικήσεις και τα λογιστήρια των επιχειρήσεων να αναζητήσουν καθοδήγηση στο ΔΠΧΑ 13 «Επιμέτρηση Περιουσιακών Στοιχείων στην Εύλογη Αξία» και πάντοτε στη βάση ότι η επιμέτρηση αντανakλά τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (όχι της ίδιας της επιχείρησης), εξετάζοντας τη διακύμανση του επιπέδου τιμών για παρόμοια περιουσιακά στοιχεία.

Αξία χρήσης

Ως αξία χρήσης ορίζεται η αξία των προεξοφλημένων εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να προκύψουν από τη συνεχή χρήση ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας ΜΔΤΡ και από τη διάθεσή του/της στη λήξη της ωφέλιμης ζωής του/της. Για την προεξόφληση στην παρούσα αξία των εκτιμώμενων μελλοντικών ροών χρησιμοποι-

είται ένα προ φόρων προεξοφλητικό επιτόκιο που θα αντανakλά τα τρέχοντα επιτόκια της αγοράς (αναφορικά με τη διαχρονική αξία του χρήματος), αλλά και τους κινδύνους που σχετίζονται με το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο/ΜΔΤΡ. Συνεπώς, μια πρόκληση με την οποία αναμένεται να έρθουν αντιμέτωπες οι διοικήσεις των επιχειρήσεων είναι αυτή της ορθής εκτίμησης (πρόβλεψης) των μελλοντικών ταμειακών ροών, καθώς και της προεξόφλησής τους, με το κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο.

Η εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών πρέπει να είναι ρεαλιστική και να αντανakλά τις επιπτώσεις της τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας, ενώ το χρονικό εύρος της δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα πέντε έτη. Σύμφωνα με την παρ. 50 του ΔΛΠ 36, οι μελλοντικές ταμειακές ροές δεν πρέπει να περιλαμβάνουν:

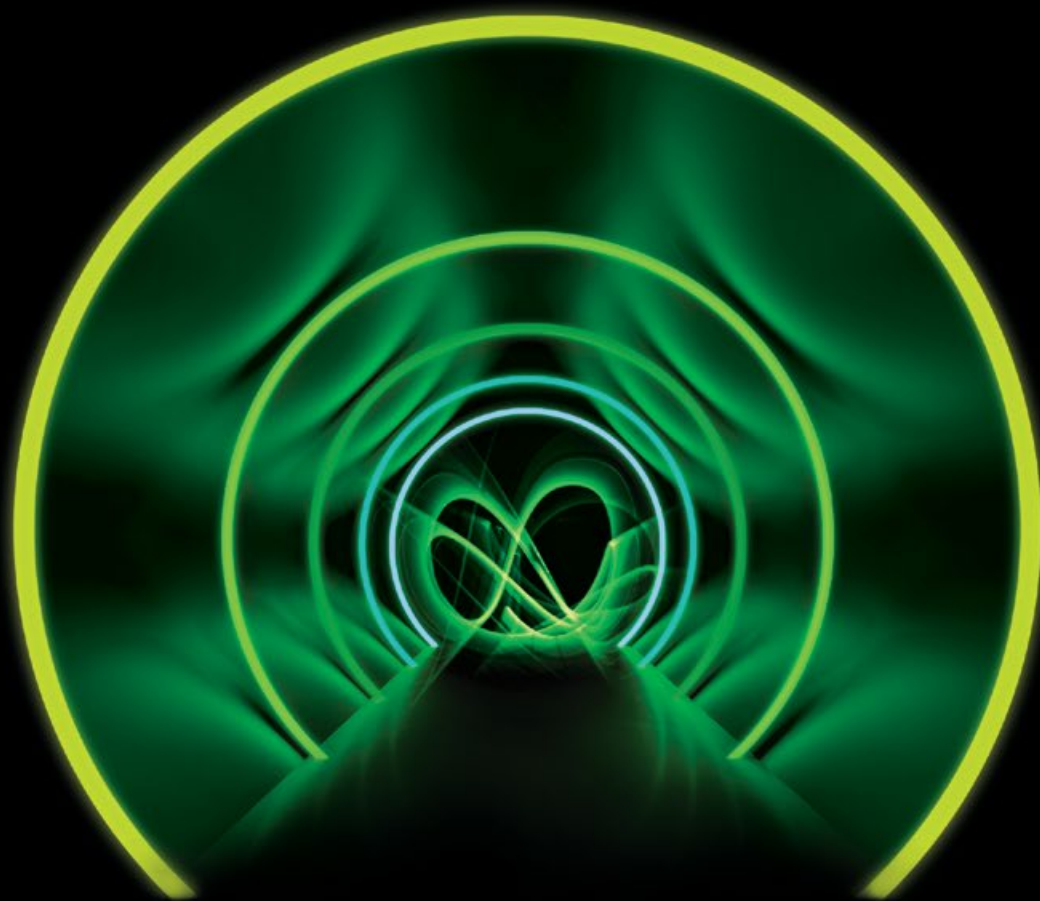
- α) ταμειακές εισροές ή εκροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες,
- β) εισπράξεις ή πληρωμές φόρων εισοδήματος.

Η πρόεκτηση των δεδομένων του παρελθόντος σε μελλοντικές περιόδους δεν αποτελεί αξιόπιστη βάση στην παρούσα φάση, δεδομένων των τρεχουσών οικονομικών συνθηκών. Παράγοντες όπως μειωμένη ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες (πιθανότατα ακόμα και μετά το τέλος της πανδημίας), η αναμενόμενη πτώση στις τιμές διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων/ΜΔΤΡ στη λήξη της ωφέλιμης ζωής τους, αλλά και η δυνατότητα επιλογής της χρήσης στατιστικών δεδομένων από διάφορες πηγές θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών.

Προκειμένου να ξεπεραστούν τα προβλήματα, κατά την πρόβλεψη των μελλοντικών ταμειακών ροών, που άπτονται της αβεβαιότητας που επικρατεί σήμερα, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να προχωρήσουν στην κατάρτιση εναλλακτικών σεναρίων μελλοντικών ταμειακών ροών, στα οποία οι εκτιμήσεις θα σταθμίζονται με ποσοστά που θα αντανakλούν τις πιθανότητες εμφάνισης του κάθε σεναρίου (π.χ. αναφορικά με τον χρόνο επανέναρξης της δραστηριότητας για κάθε κλάδο, το αναμενόμενο επίπεδο λειτουργίας της σε σχέση με το κανονικό επίπεδο δυναμικότητάς της για κάποια μεταβατική περίοδο από το τέλος της πανδημίας κ.λπ.)

Το επιτόκιο με το οποίο θα γίνει η προεξόφληση των μελλοντικών ταμειακών ροών δεν θα πρέπει να αντανakλά τους κινδύνους που σχετίζονται με το περιουσιακό στοιχείο/ΜΔΤΡ όταν έχει ήδη γίνει η προσαρμογή τους για τον λόγο αυτό. Επιπλέον, το ίδιο προεξοφλητικό επιτόκιο θα πρέπει να εφαρμόζεται στην προεξόφληση των ταμειακών ροών σε όλα τα πιθανά σεναρία, αφού η χρήση διαφορετικών επιτοκίων ανά σεναριο θα αντανakλούσε τους ίδιους κινδύνους, παρότι αυτοί θα έχουν ήδη ληφθεί υπόψη στις εκτιμώμενες ταμειακές ροές.

Τέλος, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις γνωστοποιήσεις που θα περιληφθούν στις οικονομικές καταστάσεις, κυρίως σε ό,τι αφορά τις παραδοχές, τους συντελεστές στάθμισης, το επιτόκιο προεξόφλησης κ.λπ.

Thinking ahead

Lead your organization beyond disruption, emerge stronger and thrive through resilience.

www.deloitte.gr

Deloitte.

Νικόλαος Βουνισέας Μονόδρομος οι επενδύσεις για την ανάκαμψη

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΣΤΕΛΙΟ ΜΑΚΡΗ

*ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΝΙΣΕΑΣ, SENIOR PARTNER, KPMG

Η ελληνική οικονομία μετά από τρία προγράμματα προσαρμογής, βρίσκεται στη δίνη της πανδημίας. Ποια είναι η εκτίμησή σας για την επόμενη μέρα; Είναι δύσκολο να προβλέψουμε το μέλλον, ειδικά τώρα, εν μέσω πανδημίας, όπου οι συνθήκες είναι ευμετάβλητες. Φυσικά, η πορεία της ελληνικής οικονομίας το 2021 θα εξαρτηθεί σημαντικά από την εξέλιξη του τουρισμού και την ταχύτητα στην επάνοδο σε κανονικούς ρυθμούς του λιανεμπορίου και της εστίασης. Οποιαδήποτε βελτίωση σε σχέση με πέρσι θα επιφέρει επιτάχυνση και σταθερότητα στους ρυθμούς ανάκαμψης. Πιστεύω ότι μέσα στο 2021 θα υπάρξει μια μέτρια ανάκαμψη, αλλά όχι ύφεση. Εννοείται ότι βασικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό θα διαδραματίσουν ο γρήγορος ρυθμός απορρόφησης στήριξης από την Ευρώπη και ο ρυθμός εμβολιασμού του πληθυσμού, με την ελπίδα ότι οι μεταλλάξεις του κορωνοϊού μπορούν να αντιμετωπισθούν χωρίς άλλα lockdowns.

Η ύφεση, όπως δείχνουν τα στοιχεία, είναι βαθιά. Πότε θα μπορέσει η οικονομία να μπει σε αναπτυξιακή τροχιά;

Ένας είναι ο τρόπος και αποτελεί μονόδρομο για την οικονομία: οι επενδύσεις. Επibάλλονται η ύπαρξη ενός τεκμηριωμένου σχεδίου και η δημιουργία μιας σειράς αρχών για τις επενδύσεις, ώστε να εξασφαλιστεί η σταθερότητα και οι ευκαιρίες για ανάπτυξη. Δεν πιστεύω πως η ύφεση πρέπει να αντι-

μετωπισθεί με φορολογικά μέτρα για να καλυφθούν τα χαμένα έσοδα του 2020 και του 2021. Με τις επενδύσεις και ένα σταθερό φορολογικό πλαίσιο θα έρθουν τα έσοδα που απαιτούνται.

Η αγορά πρέπει να ξαναβρεί τους κανονικούς ρυθμούς της και να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που δημιούργησε η πανδημία. Φυσικά, αυτό θα εξαρτηθεί και από τη γρήγορη ανάκαμψη της Ευρώπης και των ΗΠΑ. Ένα άλλο σημείο που φαίνεται ότι μπορεί να υπάρξει άμεσα ανάκαμψη είναι η αύξηση των καταθέσεων και η ρευστότητα. Οι τράπεζες έχουν βοηθήσει τους κλάδους που επλήγησαν από την πανδημία και αυτό είναι απαραίτητο να συνεχιστεί.

Μεγάλο ερωτηματικό είναι το τι θα γίνει με την αγορά εργασίας και αν οι εργαζόμενοι θα συνεχίσουν να δουλεύουν από το σπίτι. Αυτό είναι κάτι που σίγουρα θα επηρεάσει την εξέλιξη της αγοράς εργασίας.

Τέλος, θεωρώ πως η χρηματοοικονομική στήριξη από την Ευρώπη θα συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Η υγειονομική κρίση άλλαξε τις προτεραιότητες των επιχειρήσεων;

Ο τρόπος που μια εταιρεία αντιμετωπίζει τους εργαζόμενους αποτελεί βασικό στοιχείο στο πώς μετράμε την «αξία» σε μια επιχείρηση. Η πανδημία ανάγκασε τις επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν πιο σοβα-

ρά τα θέματα του ανθρώπινου δυναμικού. Αυξάνονται όλο και περισσότερο η κοινωνική και η ανθρώπινη υπευθυνότητα που πρέπει να δείξουν οι εταιρείες απέναντι στους εργαζομένους τους. Θεωρώ ότι στην αγορά εργασίας θα βελτιωθούν σημαντικά οι συνθήκες και οι εργαζόμενοι θα μπορέσουν, μέσω της τεχνολογίας, να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους.

Τι θα πρέπει να πράξουν οι επιχειρήσεις που έχουν πληγεί από την πανδημία ώστε να μπορέσουν να ανακάμψουν;

Πάνω από όλα πρέπει να αναθεωρήσουν τη στρατηγική τους για να αντιμετωπίσουν τη νέα εποχή.

Πρώτον, πρέπει να δουν τον τρόπο επικοινωνίας με τους υπαλλήλους τους και να έχουν ένα σχέδιο ώστε οι εργαζόμενοι να νιώθουν ασφαλείς και να έχουν ευελιξία στην εργασία τους.

Δεύτερον, πρέπει να επικοινωνούν συχνά με τους πελάτες τους, ώστε να καταλάβουν αν οι συνθήκές τους έχουν αλλάξει, ώστε να προσαρμόσουν την παροχή υπηρεσιών και αγαθών με βάση τις ανάγκες τους. Τρίτον, να επαναξιολογήσουν την αλυσίδα των προμηθευτών τους, πώς μπορεί να βελτιωθεί και με ποιες νέες μεθόδους θα μειώσουν το κόστος.

Τέλος, αλλά εξίσου σημαντικό, που αφορά τα παραπάνω: Είναι δεδομένο πως τα προβλήματα στην αγορά θα ήταν σημαντικά

έως και δυσβάσταχτα με την έλλειψη της τεχνολογίας. Το ηλεκτρονικό εμπόριο ήρθε για να μείνει. Ο κόσμος σταδιακά απομακρύνεται από τα γκισέ των τραπεζών. Ο τρόπος συναντήσεων και επικοινωνίας θα παραμένει τακτικός, χωρίς το περιττό κόστος της μετακίνησης.

Πα να αντέξει μια επιχείρηση στο νέο περιβάλλον πρέπει να έχει ξεκάθαρη στρατηγική. Ένα πλάνο που θα απαντάει στις ανάγκες του ανθρώπινου δυναμικού, των πελατών και των προμηθευτών, με κοινό σημείο τη χρήση υψηλής τεχνολογίας.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων έχει επιταχυνθεί. Τι σημαίνει αυτό για το επιχειρείν;

Συνήθως μέχρι τώρα θεωρούσαμε τον ψηφιακό μετασχηματισμό συνώνυμο της τεχνολογικής αλλαγής. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων δεν είναι τίποτα άλλο παρά η εναρμόνιση της επιχείρησης στην ψηφιακή εποχή.

Προσωπικά πιστεύω πως ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι η προσέγγιση που πρέπει να έχει μια επιχείρηση για να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται, δουλεύει, σκέφτεται και συμπεριφέρεται.

Η τεχνολογία έχει αυξήσει και έχει αλλάξει σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες των καταναλωτών. Με τον ψηφιακό μετασχηματισμό οι εταιρείες προσπαθούν να καλύψουν το κενό μεταξύ της (νέας) συμπεριφοράς των

καταναλωτών με το επιχειρηματικό τους μοντέλο.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός θα αναγκάσει τις εταιρείες να προσαρμοσθούν στη μετά Covid-19 εποχή. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός διαφέρει από εταιρεία σε εταιρεία, ανάλογα με τον κλάδο στον οποίο λειτουργεί. Χωρίς τον ψηφιακό μετασχηματισμό δύσκολα θα επιβιώσει μια επιχείρηση στα επόμενα χρόνια.

Με τον ψηφιακό μετασχηματισμό δεν εννοούμε την επένδυση σε τεχνολογικά μέσα. Είναι ο τρόπος που αξιοποιεί η εταιρεία τα τεχνολογικά μέσα ώστε να ενσωματωθεί στην κουλτούρα της εταιρείας.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι τράπεζες. Η νέα τεχνολογία «γέννησε» νέες μορφές τραπεζών, τις λεγόμενες fintech εταιρείες, και νέο νόμισμα, όπως το bitcoin. Ο σκοπός όμως των τραπεζών παραμένει ο ίδιος, δηλαδή ο τρόπος πληρωμών και μεταφοράς χρημάτων. Αυτό που αλλάζει είναι το μέσο που επιτυγχάνεται ο στόχος.

Ο ψηφιακός ανταγωνισμός θα αλλάξει τον τρόπο που οι εταιρείες εφαρμόζουν τη στρατηγική τους. Θα πρότεινα οι εταιρείες, όταν σχεδιάζουν τη στρατηγική τους, να μην επικεντρώνονται στο τι κάνει ο ανταγωνισμός αλλά στο τι χρειάζεται ο πελάτης τους.

Το 2021 αναμένεται να εισρεύσουν στη χώρα τα πρώτα χρήματα από το ταμείο ανάκαμψης. Τι πρέπει να γίνει ώστε να αξιοποι-

ηθούν επιτυχώς οι διαθέσιμοι πόροι;

Ίσως είναι και το καλό νέο από την πανδημία. Η παράταση των μέτρων δημοσιονομικής χαλάρωσης, σε συνδυασμό με τους πόρους που θα έρθουν στην ελληνική αγορά, δίνει μια μοναδική ευκαιρία να αυξηθούν σημαντικά οι ιδιωτικές επενδύσεις, ώστε να προσεγγίσουμε τον μέσο όρο της Ευρώπης. Η Ελλάδα έχει σημαντικά πλεονεκτήματα για επενδύσεις. Ένα σύγχρονο λιμάνι, ένα αναπτυγμένο οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, υψηλού επιπέδου γνώσεις των Ελλήνων και μια καλή γεωγραφική θέση.

Σε αυτό θα βοηθήσει ο νέος πτωχευτικός κώδικας, αλλά και το πρόγραμμα Ηρακλής II, ώστε να μειωθούν τα προβληματικά δάνεια από τους ισολογισμούς των τραπεζών.

Η έκθεση Πισσαρίδη αποτελεί το πρώτο πλάνο για την αξιοποίηση των πόρων. Είναι βέβαιο ότι οι πόροι πρέπει να διοχετευθούν σε σύγχρονες επενδύσεις και σε κλάδους όπως η ενέργεια. Από την άλλη, πρέπει να επενδυθούν πόροι για τον εκσυγχρονισμό του κράτους, για λιγότερη γραφειοκρατία και καλύτερη διακυβέρνηση των εταιρειών.

Πα να αξιοποιηθούν σωστά οι πόροι απαιτείται νέο θεσμικό πλαίσιο και σύγχρονα χρηματοδοτικά μέσα, ώστε οι επιχειρήσεις να χρησιμοποιήσουν αποδοτικά τους πόρους.

Η αξιοποίηση των πόρων μπορεί να γίνει με ένα οργανωμένο σχέδιο και στόχο. Το οφείλουμε στις επόμενες γενιές.

Συνέχιση δραστηριότητας και αναγνώριση μεταγενέστερων γεγονότων στην περίοδο της πανδημίας

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΠΕΡΤΖΕΛΕΤΟΣ

Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, Ποιοτικός Έλεγχος ΣΟΕΛ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΔΕΔΟΥΛΗΣ

Αναπληρωτής Καθηγητής, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών,
Πρόεδρος - Υπεύθυνος Συντονισμού Επιτροπής Ποιοτικού Ελέγχου ΣΟΕΛ

Στην τρέχουσα συγκυρία, η προσεκτική εξέταση των άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων στη χρηματοοικονομική θέση και αποδοτικότητα των οντοτήτων αποτελεί προτεραιότητα (PwC, 2020). Διεθνείς οργανισμοί, αρχές και επαγγελματικοί φορείς επισημαίνουν τις κυριότερες περιοχές των οικονομικών καταστάσεων στις οποίες χρειάζεται να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή (ESMA, 2020· IASB, 2020· AASB-AUASB, 2020). Μεταξύ άλλων, τονίζεται ότι η ευρύτερη οικονομική επιδείνωση ενδέχεται να έχει σημαντικές επιδράσεις στις λογιστικές εκτιμήσεις, επιμετρήσεις στην εύλογη αξία και απομειώσεις περιουσιακών στοιχείων για κονδύλια των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Συγκεκριμένα, η αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει το οικονομικό περιβάλλον συσχετίζεται άμεσα με αύξηση του κινδύνου ρευστότητας και καθιστά αναγκαία την επαρκή ανάλυση των επιπτώσεων που ενδέχεται να υπάρχουν στην ανακτήσιμη αξία των άυλων και ενσώματων περιουσιακών στοιχείων (ΔΛΠ 36), στη ληκτότητα των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και εκτιμήσεων των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ΔΠΧΑ 9), των συμβάσεων μισθώσεων (ΔΠΧΑ 16), δανειακών υποχρεώσεων, των προβλέψεων για επαχθείς συμβάσεις, των σχεδίων αναδιάρθρωσης αλλά και των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

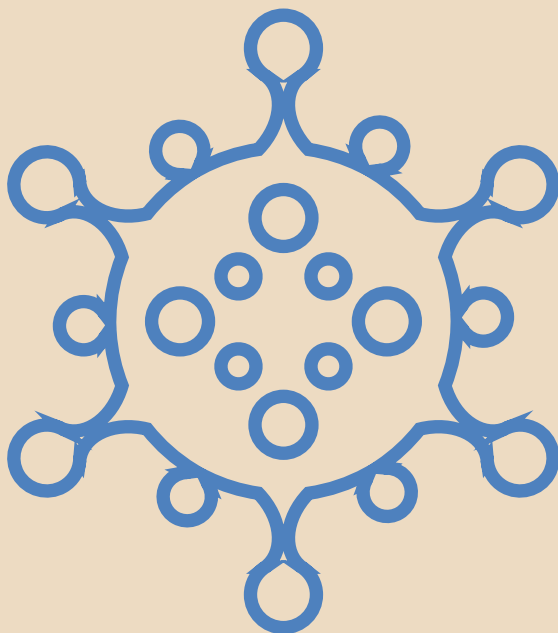
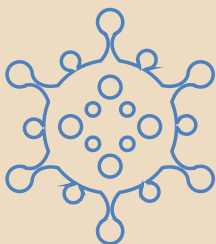
(Accountancy Europe, 2020). Η εκτίμηση της επάρκειας των ταμειακών διαθεσίμων είναι επίσης καίριας σημασίας ζήτημα και για τις μικρομεσαίες οντότητες, καθώς δεν είναι υποχρεωτική η σύνταξη της Κατάστασης Ταμειακών Ροών και ως εκ τούτου δεν δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην κατάρτιση των σχετικών προβλέψεων. Η κατάρτιση πρόβλεψης ταμειακών ροών από τις μικρομεσαίες οντότητες θεωρείται πλέον επιβεβλημένη για περίοδο τουλάχιστον 12 μηνών μετά την περίοδο αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων (ICAEW, 2020). Οι σχετικές προβλέψεις πρέπει να αντικατοπτρίζουν τις επιπτώσεις της πανδημίας, λαμβάνοντας υπόψη γεγονότα και συνθήκες που αφορούν την ίδια την οντότητα και τον κλάδο που δραστηριοποιείται, όπως τυχόν διακοπές στην αλυσίδα εφοδιασμού, χρονοδιάγραμμα ανάκαμψης και τρόπος επιστροφής στους συνήθεις ρυθμούς δραστηριότητας μετά το lockdown, δυνατότητα είσπραξης οφειλόμενων απαιτήσεων (ICAEW, 2020).

Σε συνθήκες υψηλής οικονομικής αβεβαιότητας, ένα από τα ζητήματα που ανακύπτουν είναι η αξιολόγηση της συνέχισης δραστηριότητας των οντοτήτων, βάσει ενός ευρύτατου φάσματος παραγόντων, πέραν των ήδη αναφερόμενων στην παράγραφο 26 του ΔΛΠ 1. Στοιχεία όπως η μείωση των εσόδων, της κερδοφορίας, της ρευστότητας,

η παραβίαση ρητρών συμμόρφωσης σε δάνεια, η πιθανότητα ανάκλησης χρηματοοικονομικών εγγυήσεων ή/και η ύπαρξη αρνητικής καθαρής θέσης λόγω απομείωσης περιουσιακών στοιχείων, σε συνδυασμό με ενδείξεις όπως η μειωμένη ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες, αβεβαιότητα αναφορικά με την εκτιμώμενη χρονική στιγμή άρσης των υφιστάμενων περιορισμών, η αδυναμία χρηματοοικονομικής στήριξης της οντότητας από συνδεδεμένη εταιρεία (π.χ. μητρική εταιρεία), πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση της καταλληλότητας της παραδοχής για συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας (Tokar and Kumar, 2020· CAANZ, 2020· IASB, 2021· IFAC 2020).

Είναι ευνόητο ότι ο βαθμός συγκέντρωσης κινδύνου που χαρακτηρίζει την οντότητα αποτελεί βασική παράμετρο της διαδικασίας αξιολόγησης της συνέχισης δραστηριότητας. Οι οντότητες με συγκέντρωση δραστηριοτήτων σε περιοχές ή βιομηχανίες που επηρεάζονται δυσμενώς από την πανδημία (π.χ. αεροπορικές εταιρείες, ταξιδιωτικές και εταιρείες τουρισμού) ενδέχεται να αντιμετωπίσουν μεγαλύτερο κίνδυνο ζημιών και αλλαγές στη θέση ρευστότητάς τους (ΕΥ, 2020).

Η διαδικασία επαναξιολόγησης της συνέχισης δραστηριότητας είναι επίσης άρρηκτα συνδεδεμένη με γεγονότα που λαμβάνουν χώρα μετά τη λήξη της περιόδου αναφοράς

και μέχρι την ημερομηνία έγκρισης της έκδοσης των οικονομικών καταστάσεων (ΔΛΠ 10· IASB, 2021· ΕΥ, 2020). Μεταγενέστερα γεγονότα, τα οποία ενδεχομένως δημιουργούν σημαντική αμφιβολία για την ικανότητα της οικονομικής οντότητας να συνεχίσει τη δραστηριότητά της, δύνανται να οδηγήσουν στην εκτίμηση ότι η παραδοχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας δεν είναι πλέον κατάλληλη (PwC, 2020). Ως εκ τούτου, η προσεκτική αξιολόγηση των πληροφοριών που καθίστανται διαθέσιμες μετά το τέλος της περιόδου αναφοράς αλλά πριν την ημερομηνία έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων είναι επιτακτική (Deloitte, 2021). Σημειώνεται ότι στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα γεγονότα αφορούν συγκεκριμένες εταιρείες και επιδρούν σε συγκεκριμένους λογαριασμούς είναι εφικτή η ακριβέστερη ανάλυσή τους. Ωστόσο, τα γεγονότα μπορεί να είναι μακροοικονομικής φύσεως και να έχουν διάχυτη επίπτωση στις εκτιμήσεις και στο σύνολο των οικονομικών καταστάσεων. Ως εκ τούτου, είναι πιο δύσκολη η διαπίστωση ύπαρξης τέτοιων συνθηκών κατά την ημερομηνία αναφοράς (Deloitte, 2021).

Κάθε μεταγενέστερο γεγονός πρέπει να αξιολογείται για να διαπιστωθεί κατά πόσον παρέχει αποδεικτικά στοιχεία για συνθήκες που υπήρχαν στο τέλος της περιόδου αναφοράς ή κατά πόσον αφορά μεταβολή των συνθηκών μετά την ημερομηνία αναφοράς,

καθώς δεν υπάρχει γενικευμένος κανόνας¹ βάσει του οποίου οι επιπτώσεις λόγω COVID-19 να θεωρούνται διορθωτικά γεγονότα ή μη (Deloitte, 2021· GT, 2020). Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται άσκηση κρίσης² για το εάν ένα συγκεκριμένο γεγονός ή περίπτωση πληροί τον ορισμό της παραγράφου 3 του ΔΛΠ 10 (FRC, 2020· ΕΥ, 2020· ICAEW, 2020) και συνεχής αξιολόγηση των μεταβαλλόμενων συνθηκών που αντιμετωπίζει η εταιρεία (FRC, 2020).

Επισημαίνεται ότι κατά την ανάλυση των γεγονότων και συνθηκών που πιθανώς εγείρουν σημαντική αμφιβολία για την ικανότητα της εταιρείας να συνεχίσει τις δραστηριότητές της (παρ. 25 του ΔΛΠ 1), είναι απαραίτητο να εξετάζεται αν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της παραγράφου 122 του ΔΛΠ 1 και της σχετικής απαίτησης αναλυτικών γνωστοποιήσεων για τις σημαντικές κρίσεις βάσει των οποίων εξαγάγεται το συμπέρασμα³.

Ο πλήρης αντίκτυπος της πανδημίας Covid-19 στη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη οικονομική δραστηριότητα παραμένει ασαφής. Περιορισμένες είναι επίσης και οι πληροφορίες για τη μελλοντική διαθεσιμότητα προγραμμάτων ενίσχυσης των επιχειρήσεων και τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση πιθανών νέων κυμάτων της πανδημίας, όπως η επιβολή νέων περιφερειακών ή καθολικών απαγορεύσεων.

Οι συνθήκες αυτές καθιστούν την αναγνώριση μεταγενέστερων γεγονότων και την καταλληλότητα της παραδοχής συνέχισης της δραστηριότητας ως σημαντικότερη πρόκληση για τις δοκιμαζόμενες επιχειρήσεις στη χώρα μας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Σχετική καθοδήγηση για ορισμένους τύπους προβλέψεων, σχετικά με το χρονικό σημείο αναγνώρισής τους και της αναγνώρισής τους ως διορθωτικά ή μη γεγονότα, δίδεται από το FRC (2020), στην οποία σημειώνεται ότι το ΔΛΠ 37 «Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία» στο Παράρτημα Γ και στις παραγράφους 65 έως 70 παρέχει οδηγίες. Συγκεκριμένη αναφορά γίνεται στην πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω μείωσης του εργατικού δυναμικού ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων του Covid-19. Ενδεικτικά, η πρόβλεψη για απολύσεις εργατικού δυναμικού αναγνωρίζεται ως διορθωτικό γεγονός μόνο όταν η εταιρεία έχει επίσημο λεπτομερές σχέδιο αναδιάρθρωσης και έχει δημιουργήσει έγκυρη προσδοκία στους θιγόμενους ότι θα εκτελέσει το σχέδιο αναδιάρθρωσης.

2. Σχετικά με την άσκηση κρίσης όσον αφορά την περίπτωση κρατικής επιχορήγησης, η ΕΥ (2020) αναφέρει το ακόλουθο παράδειγμα: «Η οικονομική οντότητα πρέπει

να ασκήσει κρίση σχετικά με το κατά πόσο οι εξελίξεις σε νόμους και κανονισμούς παρέχουν το δικαίωμα στην εταιρεία να λάβει την επιχορήγηση, κατά την ημερομηνία λήξης του ισολογισμού, προκειμένου να αναγνωριστεί στην τρέχουσα περίοδο αναφοράς. Στην περίπτωση που νέος νόμος ή κανονισμός θεσπίζει κρατική επιχορήγηση μετά τη λήξη της περιόδου αναφοράς, τότε είναι μη διορθωτικό γεγονός. Εάν είναι εύλογα βέβαιο ότι η οικονομική οντότητα θα συμμορφωθεί με τους όρους που δίδουν την επιχορήγηση και ότι θα ληφθεί σύμφωνα με την παράγραφο 7 του ΔΛΠ 20 "Λογιστική των κρατικών επιχορηγήσεων και γνωστοποίηση της κρατικής υποστήριξης", τότε πληροφορίες που ελήφθησαν μετά το τέλος της περιόδου αναφοράς (π.χ. επιβεβαίωση λήψης επιχορήγησης), δύναται να συνιστούν αποδεικτικά στοιχεία διορθωτικού γεγονότος» (ΕΥ, 2020, μετάφραση).

3. Υπενθυμίζεται ότι η σχετική Επιτροπή Διεργειών του IASB είχε εξετάσει το 2014 ερώτημα εταιρείας όπου η διοίκηση, αφού εξέτασε όλα τα γεγονότα και συνθήκες που ήγειραν σημαντική αμφιβολία για την ικανότητα της εταιρείας να συνεχίσει τις δραστηριότητές της, και συνεκτίμησε την επίτευξη και αποτελεσματικότητα των σχεδιαζόμενων ενεργειών της, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν συνέτρεχε περίπτωση γνωστοποίησης ουσιώδους αβεβαιότητας βάσει της παραγράφου 25 του ΔΛΠ 1. Ωστόσο, η Επιτροπή Διεργειών συμπέρανε ότι συνέτρεχε περίπτωση εφαρμογής της παρ. 122 του ΔΛΠ 1, δηλαδή η διοίκηση έπρεπε να γνωστοποιήσει τις σημαντικές κρίσεις της προκειμένου να καταλήξει στο προαναφερθέν συμπέρασμα (FRC, 2020- Interpretations Committee Agenda Decision, 2014).

ΠΗΓΕΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

PwC (2020). In depth A look at current financial reporting issues, 17 March, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.pwc.com/m1/en/publications/covid-19/in-depth-look-at-current-financial-reporting-issues.pdf>.

ESMA (2020). PUBLIC STATEMENT European common enforcement priorities for 2020 annual financial reports, 28 October, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma32-63-1041_public_statement_on_

[the_european_common_enforcement_priorities_2020.pdf](https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma32-63-1041_public_statement_on_the_european_common_enforcement_priorities_2020.pdf)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020). Κανονισμός (ΕΕ) 2020/1434 Τροποποιήσεις στο Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, 6, 9 Οκτωβρίου, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020R1434&from=EN>

AASB-AUASB (2020). The Impact of COVID-19 on Going Concern and Related Assessments, Joint Publication By The Aasb And Auasb, MAY, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://www.auasb.gov.au/admin/file/content102/c3/AASB-AUASB_TheImpactOfCOVID19_05-19.pdf

Accountancy Europe (2020). Coronavirus crisis: implications on reporting and auditing, 20 March, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.accountancyeurope.eu/publications/coronavirus-crisis-implications-on-reporting-and-auditing/>

IASB (2020). Applying IFRS Standards in 2020 impact of covid-19, October, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://cdn.ifrs.org/-/media/feature/news/2020/inbrief-covid19-oct2020.pdf?la=en>

IASB (2021). Going concern—a focus on disclosure, January, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://cdn.ifrs.org/-/media/feature/news/2021/going-concern-jan2021.pdf?la=en>

IASB 2014, IFRS Interpretations Committee, Disclosure requirements relating to assessment of going concern (IAS1 Presentation of Financial Statements), July, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://cdn.ifrs.org/-/media/feature/supporting-implementation/agenda-decisions/ias-1-disclosure-requirements-relating-to-assessment-of-going-concern-jul-14.pdf>.

CAANZ (2020). Financial Reporting and Audit Guide: Financial reporting and audit issues stemming from COVID-19, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.charteredaccountantsanz.com/tools-and-resources/client-service-essentials/reporting/financial-reporting-and-audit-guide-financial-reporting-and-audit-issues-stemming-from-covid19>

EY (2020). IFRS accounting considerations of the Coronavirus pandemic, November, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα [https://www.ey.com/en_gl/ifrs-technical-](https://www.ey.com/en_gl/ifrs-technical-resources/accounting-considerations-of-the-coronavirus-pandemic-updated-november-2020)

[resources/accounting-considerations-of-the-coronavirus-pandemic-updated-november-2020](https://www.ey.com/en_gl/ifrs-technical-resources/accounting-considerations-of-the-coronavirus-pandemic-updated-november-2020)

PwC (2020). Insights by Capital Markets & Accounting Advisory Services (CMAAS), Examples for reporting the impact of COVID-19 on going concern and subsequent events in financial statements, July, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.pwc.com/my/en/assets/publications/2020/pwc-insights-examples-reporting-impact-of-covid-19-on-going-concern-and-subsequent-events.pdf>

ICAEW (2020). COVID -19 and going concern, Guidance for directors of SME Businesses, May, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.icaew.com/-/media/corporate/files/about-icaew/press-release-documents/icaew-icas-covid-19-going-concern-guidance-for-small-businesses.ashx?la=en>.

FRC (2020). COVID-19 Thematic Review: Review of financial reporting effects of Covid-19, July, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.frc.org.uk/getattachment/03838acd-facc-4a06-879c-a4682672a6d7/CRR-COVID-19-Thematic-Review-Jul-2020.pdf>

ICAEW (2020). Article Coronavirus: How to distinguish adjusting from non-adjusting events after the reporting period under IAS 10, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.icaew.com/technical/financial-reporting/ifrs/ifrs-faqs/how-to-distinguish-adjusting-from-non-adjusting-events>

Deloitte (2021). Accounting considerations related to the Coronavirus 2019 disease for FRS 102 reporters, January, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.iasplus.com/en-gb/publications/uk/need-to-know/2020/ntk-coronavirus-frs-102>.

GT (2020). COVID-19: Financial Reporting and Disclosures, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.grantthornton.ca/globalassets/1.-member-firms/canada/insights/pdfs/covid-19-financial-reporting-and-disclosures.pdf>

IFAC (2020). Summary of Covid-19 Financial Reporting Considerations, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/supporting-international-standards/discussion/summary-covid-19-financial-reporting-considerations>

Dare to bee different

Thought leaders buzzing with ideas.
Forward looking in the digital era.
A legacy of unwavering quality.

**Audit, Tax & Legal,
Advisory Services**

kpmg.com/gr

© 2021 KPMG Certified Auditors S.A., a Greek Société Anonyme and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved. The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization.

Γυναικείο Επιχειρείν 2021: Παράθυρο ευκαιρίας

GRANT THORNTON

Για περισσότερα από 17 χρόνια, η Grant Thornton ερευνά σε παγκόσμιο επίπεδο την πρόοδο των γυναικών σε ανώτερες διοικητικές θέσεις. Τους τελευταίους 12 μήνες έλαβαν χώρα πρωτοφανή γεγονότα, τα οποία είχαν απρόβλεπτο και απaráμιλλο αντίκτυπο σε αυτήν την πρόοδο.

Η πανδημία του κορωνοϊού οδήγησε σε θεμελιώδεις αλλαγές στις παγκόσμιες εργασιακές πρακτικές, καθώς εκατομμύρια εργαζομένων έχουν αναγκαστεί να στραφούν σε ένα μοντέλο εργασίας εξ αποστάσεως. Παράλληλα, η πανδημία έχει αποκαλύψει αδυναμίες στις αλυσίδες εφοδιασμού, ανάγκασε τις επιχειρήσεις να αξιολογήσουν τους παράγοντες που είναι απαραίτητοι για την επιβίωσή τους και ανέδειξε τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ως ζωτικής σημασίας για πολλούς κλάδους, και απαραίτητες για τη διατήρηση της λειτουργίας της οικονομίας.

Αυτές οι συνταρακτικές αλλαγές είχαν, αναπόφευκτα, επιπτώσεις για το γυναικείο επιχειρείν, τις προοπτικές και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Το επιχειρηματικό τοπίο φαίνεται να υφίσταται μόνιμες αλλαγές, κυρίως λόγω των πιο ευέλικτων, υβριδικών εργασιακών πρα-

κτικών που υιοθετούνται από πολλούς οργανισμούς.

Διευρύνοντας το παράθυρο ίσων ευκαιριών

Η πρόοδος προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης ενσωμάτωσης και των ίσων ευκαιριών εκπροσώπησης των δύο φύλων, και ιδίως της ισότητας των φύλων στις ανώτερες διοικητικές θέσεις, έχει κινηθεί την τελευταία δεκαετία πιο αργά απ' ό,τι θα έπρεπε. Ωστόσο, ως αποτέλεσμα των αναταραχών του περασμένου έτους, είναι πλέον εφικτή και πιο σημαντική από ποτέ.

Οι έρευνες που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο 2020 αναφέρουν ξεκάθαρα πως η απασχόληση και η εξέλιξη της σταδιοδρομίας των γυναικών έχουν επηρεαστεί σημαντικά από την πανδημία. Όμως, δεν είναι ξεκάθαρο εάν το κίνημα της ισότητας των φύλων έχει γυρίσει πίσω αρκετά χρόνια ή εάν θα μπορούσε η πανδημία να αποτελέσει την αφετηρία για την ανάληψη ανώτερων διοικητικών θέσεων από περισσότερες γυναίκες.

Παράθυρο ευκαιρίας

Στην Grant Thornton πιστεύουμε πως τώρα υπάρχει ένα παράθυρο ευκαιρίας όπου οι ηγέτες των επιχειρήσεων μπορούν

είτε να δώσουν ώθηση προς ένα μέλλον χωρίς αποκλεισμούς είτε να επιλέξουν να επιστρέψουν σε προηγούμενα μοντέλα. Κάποια από τα οφέλη της ενσωμάτωσης στις ανώτερες διοικητικές θέσεις είναι η βελτιωμένη οικονομική απόδοση, η αξιοποίηση των ταλέντων, ο αντικατοπτρισμός των προοπτικών της αγοράς και των πελατών, καθώς και η ανάπτυξη της καινοτομίας.

Όλα αυτά θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να πλοηγηθούν επιτυχώς σε μια εποχή γεμάτη αβεβαιότητα.

Η έκθεση «Women in Business 2021» περιγράφει τη θέση των γυναικών στις ανώτερες διοικητικές θέσεις σε όλο τον κόσμο, καθώς παρακολουθούμε την εμφάνιση ενός πιο πολυμορφικού και χωρίς αποκλεισμούς ηγετικού μοντέλου. Επισημαίνει τις ενέργειες που πρέπει να αναλάβουν τα στελέχη σε ανώτερες διοικητικές θέσεις για να δημιουργήσουν μια σταθερή αλλαγή στο ποσοστό των ανώτερων διοικητικών θέσεων που κατέχουν γυναίκες.

Τα ευρήματα σε παγκόσμιο επίπεδο

Όταν η Grant Thornton άρχισε να καταγράφει τον αριθμό των γυναικών σε ανώτερες διοικητικές θέσεις το 2004, το ποσοστό των ανώτερων διοικητικών θέσεων

που κατείχαν οι γυναίκες σε όλο τον κόσμο ήταν 19%. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 17 ετών, η μακροπρόθεσμη παγκόσμια τάση δείχνει μια θετική πορεία, που δεν έπεσε ποτέ κάτω από αυτό το επίπεδο που καταγράφηκε την πρώτη φορά.

Από το 2017, όταν ένα τέταρτο των ανώτερων διοικητικών θέσεων κατέχονταν από γυναίκες, η πρόοδος συνεχίστηκε, αν και ήταν αργή και ασταθής. Πέρυσι καταγράψαμε σημεία εξισορρόπησης, με το συνολικό ποσοστό να παραμένει στατικό στο 29% για το 2019. Ωστόσο, το 2021 υπάρχει λόγος αισιοδοξίας, καθώς το ποσοστό έχει φτάσει το 31%, καταδεικνύοντας ότι, σε σύντομο χρονικό διάστημα, το ένα τρίτο όλων των ανώτερων διοικητικών θέσεων είναι πιθανό να κατέχονται από γυναίκες.

Ξεπερνώντας το ορόσημο του 30%

Ένας ακόμα λόγος αισιοδοξίας είναι πως το ποσοστό ξεπέρασε το 30%, το οποίο αποτελεί σημείο καμπής σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η επίτευξη αυτού του ορόσημου προβλέπεται να λειτουργήσει ως καταλύτης για την ευρύτερη ενσωμάτωση ίσων ευκαιριών εκπροσώπησης των δύο φύλων στις ανώτερες διοικητικές θέσεις και να συνεισφέρει σε μια διαρκή αλλαγή. Όταν

τα στοιχεία αναλύονται σε γεωγραφικό επίπεδο, βλέπουμε μια εκθετική αύξηση στην υπεροχή των χωρών με ποσοστό των γυναικών σε ανώτερες διοικητικές θέσεις το οποίο ξεπερνάει το 30%. Αυτό απεικονίζει ένα κρίσιμο σημάδι προόδου σε παγκόσμιο επίπεδο.

Εκτός από την αύξηση των ευκαιριών για τις γυναίκες που ακολουθούν, η επίτευξη του 30% των γυναικών σε ανώτερες διοικητικές θέσεις έχει αποδειχθεί ότι έχει σημαντική διαφορά στην κερδοφορία και το μερίδιο αγοράς ενός οργανισμού, σύμφωνα με τη συγγραφέα Linda Tarr-Whelan στο «Women Lead the Way», διακεκριμένη συνεργάτη του «Women's Leadership Initiative» του US think tank Demos.

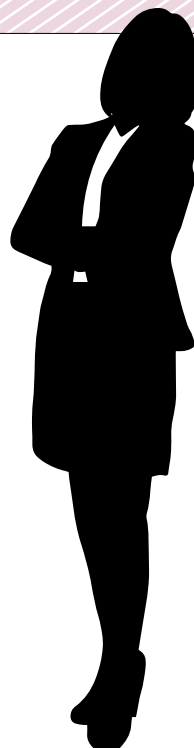
Δημιουργώντας ένα περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς

Το 2021 έχουμε φτάσει σε ένα σημαντικό ορόσημο, με εννέα στις δέκα επιχειρήσεις παγκοσμίως να έχουν τουλάχιστον μία γυναίκα στις ανώτερες διοικητικές θέσεις. Συγκριτικά, το 2017 ο αριθμός αυτός βρίσκονταν στα δύο τρίτα, με μόνο το 66% των επιχειρήσεων να έχουν τουλάχιστον μία γυναίκα στις ανώτερες διοικητικές θέσεις. Το ότι έχει σημειωθεί βελτίωση τριών ποσοστιαίων μονάδων από το 2020 αποτελεί

σίγουρα συνέχεια της θετικής τάσης που παρατηρήθηκε τα τελευταία πέντε χρόνια, και θα μπορούσε να έχει διάφορες αιτίες. Η προσήλωση των επιχειρήσεων στις πολιτικές ενσωμάτωσης και ίσων ευκαιριών εκπροσώπησης των δύο φύλων αποδίδει. Είναι όμως πιθανό η πανδημία του κορωνοϊού να έχει τονίσει τη σημασία της ηγεσίας με έμφαση στην ενσωμάτωση σε περιόδους κρίσης.

Η ισότητα των φύλων αυξάνεται σε ολόκληρο τον κόσμο

Αναλύοντας τα παγκόσμια αποτελέσματα σε αυτό το κύμα της έρευνάς μας για το Γυναικείο Επιχειρείν, σχεδόν όλες οι περιοχές που μετρήθηκαν κατέγραψαν τις υψηλότερες ή ίσες αναλογίες γυναικών σε ανώτερες διοικητικές θέσεις. Αυτό είναι αξιοσημείωτο κατά τη διάρκεια ενός έτους όπου κάθε περιοχή υπέστη τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό. Είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι το 83% των χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα κατέγραψαν ποσοστό γυναικών σε ανώτερες διοικητικές θέσεις πάνω από το 30%. Στην έκθεσή μας για το 2020, το ποσοστό αυτό ήταν σημαντικά χαμηλότερο, μόλις πάνω από το μισό (55%).

Στο πλαίσιο της συνολικής θετικής τάσης, υπάρχουν ιστορίες επιτυχίας για ορισμένες περιοχές.

Η Αφρική, που αποτελεί σταθερά μια από τις περιοχές με τις καλύτερες επιδόσεις ως προς τις γυναίκες στις ανώτερες διοικητικές θέσεις, συνέχισε την ανοδική της πορεία. Αν και η φετινή αύξηση δεν είναι τόσο εντυπωσιακή όσο η ετήσια αύξηση 7% που παρατηρήθηκε το 2020, πάνω από πέντε έτη αναφοράς των στοιχείων της περιοχής έχουν βελτιωθεί σημαντικά – από 29% το 2017 σε 39% το 2021.

Εν τω μεταξύ, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επίσης σημειώσει μια αναμενόμενη αύξηση από 30% σε 34%, με πάνω από το ένα τρίτο όλων των ανώτερων διοικητικών θέσεων να κατέχονται τώρα από γυναίκες. Αυτό σηματοδοτεί μια αύξηση της τάξεως των οκτώ μονάδων από το 2017.

Πίσω από την Αφρική, στα στοιχεία του 2021, βρίσκονται οι χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας, με το 38% των ανώτερων διοικητικών θέσεων να καταλαμβάνονται από γυναίκες. Αυτό σηματοδοτεί μια σχεδόν ολική ανάκαμψη κοντά στο επίπεδο ρεκόρ του 39% το 2018, μετά από μια πτώση 11 ποσοστιαίων μονάδων, στο 28%, το 2019. Αυτή η πτώση είναι μια προειδοποίηση ότι η αλλαγή δεν αποτελεί πάντα εγγύηση ότι θα ακολουθήσει μια θετική πορεία μελλοντικά.

Η Λατινική Αμερική συνέχισε επίσης να ανακάμπτει από την πτώση του 2019, καταγράφοντας ποσοστό 36% των γυναικών

στις ανώτερες διοικητικές θέσεις. Αυτή είναι η πιο εντυπωσιακή γεωγραφική απόδοση σε σχέση με τις πέντε πιο πρόσφατες ερευνητικές εκθέσεις, καταγράφοντας αύξηση από το 20% το 2017.

Η Βόρεια Αμερική έχει καταγράψει περισσότερο μεικτά αποτελέσματα, παρόλα αυτά βελτίωσε τα στοιχεία της για το 2020 κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες και τα μεγέθη της από το 2017 κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες συνολικά. Με το ποσοστό να ανέρχεται στο 33%, η περιοχή πέτυχε μία στις τρεις ανώτερες διοικητικές θέσεις να καταλαμβάνονται από γυναίκες.

Συνολικά, οι χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας παρουσιάζουν τη φτωχότερη απόδοση, καθώς υπολείπονται του σημείου καμπής του 30%, στο 28%. Η βελτίωση της γεωγραφικής περιοχής από το 2017 ανέρχεται σε τρεις ποσοστιαίες μονάδες, και το 2021 επιστρέφει στο ποσοστό των γυναικών στις ανώτερες διοικητικές θέσεις που παρατηρήθηκε το 2019, μετά από μια μικρή πτώση το 2020.

Το Γυναικείο Επιχειρείν στην Ελλάδα

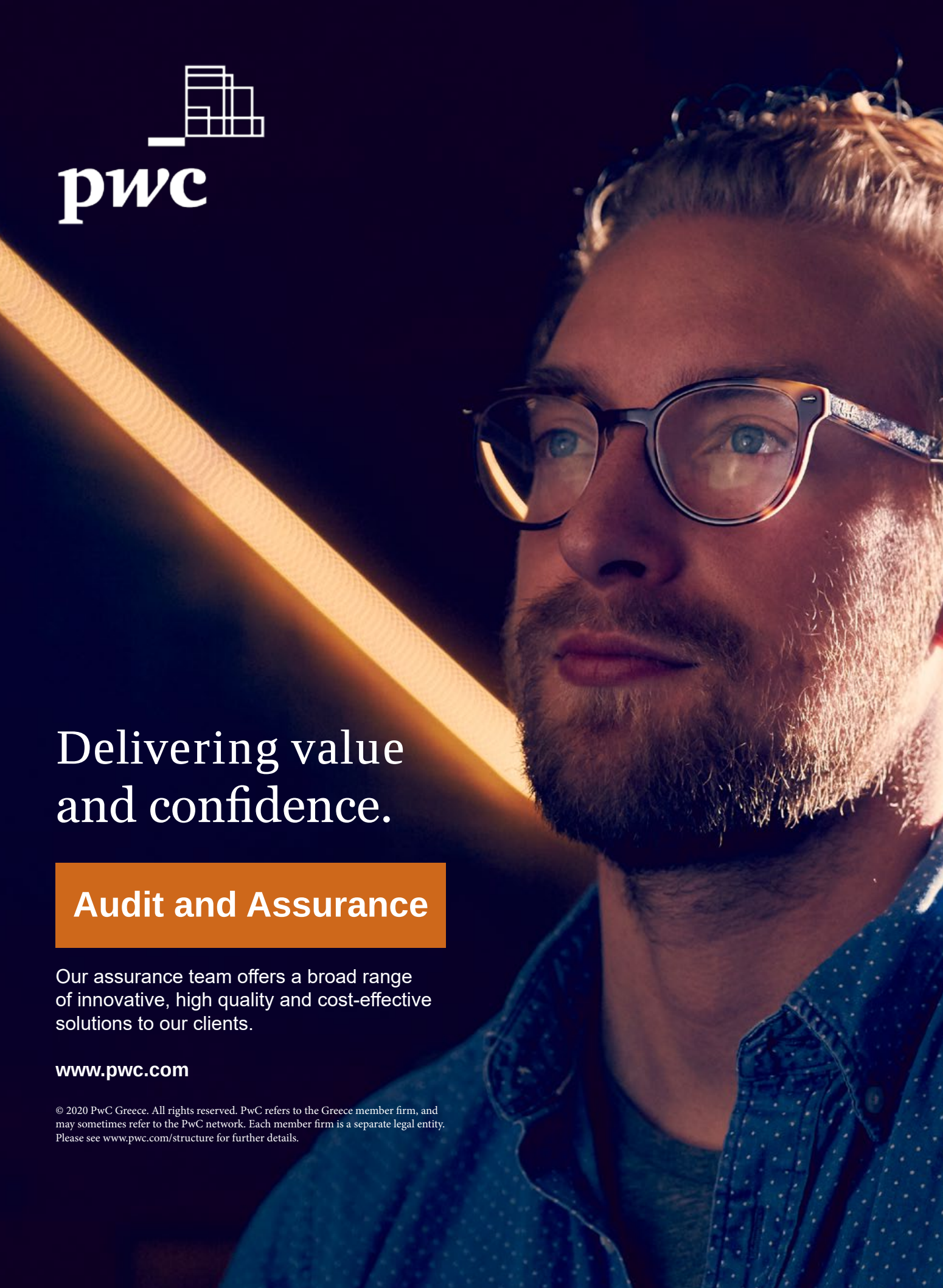
Στην Ελλάδα, το ποσοστό των γυναικών που βρίσκονται σε ανώτερες διοικητικές θέσεις κατέγραψε «άλμα» κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες το 2021, στο 33% έναντι 24% το 2020. Μάλιστα, αξίζει να σημειωθεί ότι η χώρα μας βρίσκεται πλέον πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο, ο οποίος διαμορφώθηκε στο 31%. Την ίδια στιγμή, το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν απασχολούν

καμία γυναίκα σε ανώτερη διοικητική θέση υποχώρησε στο 13%, έναντι 24% το προηγούμενο έτος.

Στον αντίποδα, προβληματισμό εξακολουθεί να προκαλεί το γεγονός ότι, ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων στην Ελλάδα που δεν προβαίνει σε ενέργειες για τη βελτίωση των ίσων ευκαιριών των δύο φύλων στις ανώτερες διοικητικές θέσεις υποχώρησε στο 53% το 2020, έναντι 62% το 2019, παραμένει, γενικότερα, πολύ υψηλότερο σε σχέση με τον παγκόσμιο μέσο όρο (18%).

Παράλληλα, οι ελληνικές επιχειρήσεις αναφέρουν πως οι δράσεις που υλοποιούν για να βελτιώσουν την ισότητα των φύλων είναι: η δημιουργία μιας κουλτούρας χωρίς αποκλεισμούς (24%), η δυνατότητα ευέλικτης εργασίας (19%), τα εκπαιδευτικά προγράμματα και coaching (19%) και η εξασφάλιση πρόσβασης σε επαγγελματικές ευκαιρίες (17%).

Την ίδια στιγμή, σχεδόν οι μισές ελληνικές επιχειρήσεις (47%) συμφωνούν ότι, στον οργανισμό τους, οι νέες εργασιακές πρακτικές που προέκυψαν ως αποτέλεσμα του Covid-19 θα ωφελήσουν την πορεία της σταδιοδρομίας των γυναικών μακροπρόθεσμα, ενώ το 30% διατηρεί ουδέτερη στάση απέναντι στο ζήτημα. Τέλος, περίπου μία στις τέσσερις επιχειρήσεις (24%) συμφωνεί με την άποψη ότι οι νέες εργασιακές πρακτικές, που προέκυψαν λόγω της πανδημίας, έχουν βοηθήσει τις γυναίκες να διαδραματίσουν σημαντικότερο ρόλο σε ηγετικές θέσεις.

A close-up, low-angle portrait of a man with a beard and glasses, looking upwards and to the right. The lighting is dramatic, with a strong orange glow from the left, creating a silhouette effect on his face and highlighting his features. He is wearing a blue patterned shirt.

Delivering value
and confidence.

Audit and Assurance

Our assurance team offers a broad range of innovative, high quality and cost-effective solutions to our clients.

www.pwc.com

© 2020 PwC Greece. All rights reserved. PwC refers to the Greece member firm, and may sometimes refer to the PwC network. Each member firm is a separate legal entity. Please see www.pwc.com/structure for further details.

Οι πολιτικοί κίνδυνοι που θα «σημαδέψουν» το 2021 και τι σημαίνουν για τις επιχειρήσεις

EY

Η εξάπλωση της πανδημίας του κορωνοϊού ήταν, χωρίς αμφιβολία, το κυρίαρχο γεγονός το 2020, εξαιτίας της ταχύτητας και της σοβαρότητας με την οποία επηρέασε σχεδόν όλες τις χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο, αναγκάζοντας τις κυβερνήσεις να λάβουν κρίσιμες πολιτικές αποφάσεις. Την ίδια ώρα, σε πολλές χώρες, ο Covid-19 έχει επιδεινώσει τις εντάσεις γύρω από ζητήματα, όπως η οικονομική ανισότητα και η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, μετατρέποντας την πανδημία από υγειονομική κρίση σε γεγονός παγκόσμιου πολιτικού κινδύνου.

Εξαιτίας της πανδημίας και των επιπτώσεών της, το 2020 ο γεωπολιτικός κίνδυνος έφτασε στα υψηλότερα επίπεδα μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Στη διαπίστωση αυτή καταλήγει η τελευταία έκθεση της EY, «2021 Geostrategic Outlook», η οποία εντοπίζει τους κορυφαίους πολιτικούς κινδύνους για το 2021, οι οποίοι, παρότι προϋπήρχαν της εμφάνισης του Covid-19, επηρεάζονται –σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό– από την πορεία της πανδημίας.

Σύμφωνα με την έκθεση, οι 10 πολιτικοί κίνδυνοι που αναμένεται να «σημαδέψουν» το 2021, είναι:

1. Οι γεωπολιτικές επιπτώσεις του Covid-19

Οι επιπτώσεις της πανδημίας αναμέ-

νεται να διαμορφώσουν το παγκόσμιο επιχειρηματικό περιβάλλον και το 2021. Ο διαφαινόμενος εμβολιαστικός εθνικισμός, οι έλεγχοι επί των εξαγωγών, οι περιορισμοί στις διασυνοριακές μετακινήσεις των ανθρώπων και οι πολιτικές συνέπειες της πανδημίας, θα δημιουργήσουν πολιτικούς κινδύνους σε ολόκληρο τον κόσμο.

2. Η διάσπαση της αλληλεξάρτησης ΗΠΑ - Κίνας

Η πολιτική των μεγάλων δυνάμεων, και ιδιαίτερα οι σχέσεις μεταξύ ΗΠΑ - Ε.Ε. - Κίνας, θα παίξουν καθοριστικό ρόλο και το 2021. Η Κίνα και οι ΗΠΑ θα συνεχίσουν να προσπαθούν να απεμπλακούν από τη στρατηγική τους αλληλεξάρτηση, εν μέσω των τεταμένων εμπορικών τους σχέσεων, του τεχνολογικού ανταγωνισμού, των ανταγωνιστικών βιομηχανικών πολιτικών, αλλά και των τριβών σε μια σειρά από περιοχές υπό κινεζική κυριαρχία.

3. Η ευρωπαϊκή στρατηγική αυτονομία

Από την πλευρά της, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα επιδιώξει να αξιοποιήσει τις εμπορικές, επενδυτικές και βιομηχανικές πολιτικές της, καθώς και τη διεθνή πολιτική ισχύ της, για να προσπαθήσει να εξασφαλίσει στρατηγική αυτονομία.

4. Η άνοδος του νεο-κρατισμού

Οι επιχειρήσεις θα βρεθούν αντιμέτωπες, επίσης, με αρκετές σημαντικές αλλαγές στο ρυθμιστικό και το πολιτι-

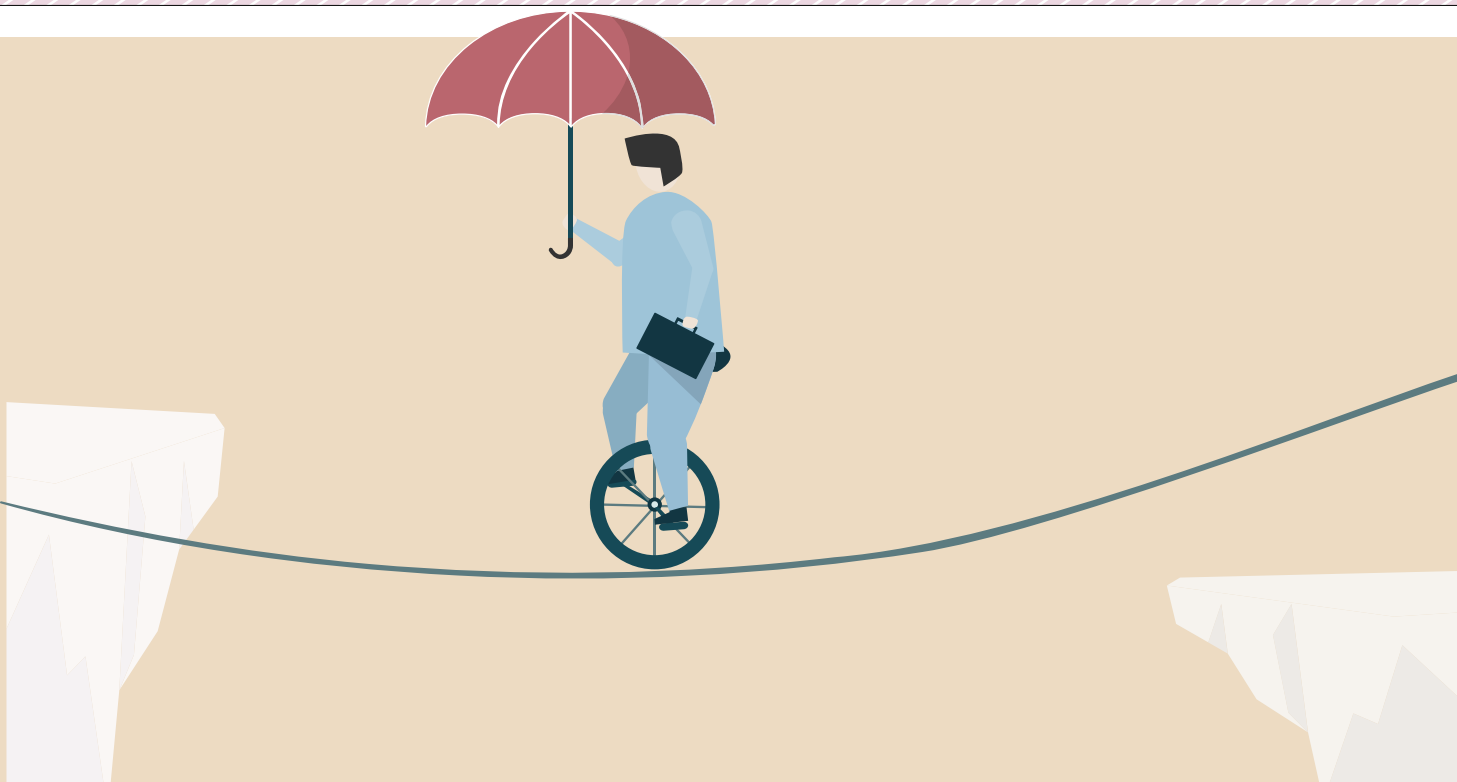
κό πλαίσιο. Ο κόσμος θα εισέλθει σε μια εποχή νεοκρατισμού, καθώς ο Covid-19 συνεχίζει να εντείνει τη συζήτηση για αυτονομία, ωθώντας πολλές χώρες, αλλά και επιχειρήσεις, στον επαναπατρισμό της παραγωγής ή τη διαφοροποίηση των αλυσίδων εφοδιασμού.

5. Η αναζωογόνηση της ατζέντας για την κλιματική αλλαγή

Η εμπειρία της πανδημίας έχει εντείνει την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σε ζητήματα κλιματικής αλλαγής. Οι ατζέντες των κυβερνήσεων για την κλιματική πολιτική θα γίνουν πιο φιλόδοξες, στο πλαίσιο των σχεδίων μιας πράσινης επανεκκίνησης της οικονομίας μετά την πανδημία. Όλο και περισσότερες χώρες ανακοινώνουν στόχους για μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα, ασκώντας αυξανόμενη πίεση στις υπόλοιπες για την ανάληψη αντίστοιχων δράσεων, θέτοντας, παράλληλα, τον πήχη ψηλά για τη Διάσκεψη του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή, τον Νοέμβριο του 2021.

6. Η γεωπολιτική της τεχνολογίας και των δεδομένων

Οι αυξανόμενες αποκλίσεις των τεχνολογικών προτύπων, ο πολλαπλασιασμός των κανονισμών για την προστασία των ιδιωτικών δεδομένων και η ψηφιακή φορολογία, θα διαμορφώσουν τη γεωπολιτική της τεχνολογίας και δεδομένων το 2021.

7. Η επανευθυγράμμιση της πολιτικής των ΗΠΑ

Η νέα κυβέρνηση Μπάιντεν θα επανευθυγραμμίσει την πολιτική των ΗΠΑ το 2021. Ο πρόεδρος Μπάιντεν έχει προαναγγείλει την ενίσχυση των βιομηχανικών και περιβαλλοντικών πολιτικών, ενώ αυξημένη κινητικότητα αναμένεται, επίσης, ως προς τη μεταναστευτική, την αντιμονοπωλιακή και την εμπορική πολιτική, με μετατόπιση των αλυσίδων εφοδιασμού και της παραγωγής προς τις ΗΠΑ.

8. Το σημείο καμπής για το χρέος των αναδυόμενων αγορών

Η βιωσιμότητα του χρέους των αναδυόμενων αγορών πιθανότατα θα φτάσει σε σημείο καμπής το 2021. Οι αδυναμίες χρηματοδότησης αναμένεται να είναι ισχυρότερες στη Βραζιλία, την Ινδία, το Μεξικό και τη Νότια Αφρική. Παρά τις διεθνείς προσπάθειες, οι επιπτώσεις του Covid-19 είναι πιθανό να περιπλέξουν περαιτέρω την επίλυση του προβλήματος του χρέους και τη γεωπολιτική του δυναμική.

9. Η γεωπολιτική δυναμική σε Ινδία-Ειρηνικό

Η περιοχή της Ινδίας-Ειρηνικού εξελίσσεται στην κεντρική αρένα του παγκόσμιου ανταγωνισμού τον 21ο αιώνα, όπως δείχνουν, μεταξύ άλλων, οι πρόσφατες εντάσεις μεταξύ Ινδίας και Κίνας, και Αυστραλίας και Κίνας. Η ρευστότητα

στην περιοχή αναμένεται να ενισχυθεί το 2021, καθώς οι μεγάλες και οι μεσαίες δυνάμεις γίνονται πιο αποφασιστικές, ενώ, παράλληλα, προσπαθούν να ισορροπήσουν μεταξύ της επιρροής των ΗΠΑ και της Κίνας. Οι κυβερνητικές παρεμβάσεις θα επηρεάσουν τις αναπτυξιακές και επενδυτικές στρατηγικές στην περιοχή, ενώ οι εμπορικές συμφωνίες και οι θαλάσσιες πολιτικές ενδέχεται να αναδιαμορφώσουν τις αλυσίδες εφοδιασμού.

10. Ένα νέο κύμα κοινωνικών αναταραχών

Τέλος, πέντε βασικά ζητήματα ενδέχεται να οδηγήσουν σε σημαντικές κοινωνικές αναταραχές το 2021: οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν εξαιτίας της πανδημίας, οι ανισότητες, η κοινωνική δικαιοσύνη, η κλιματική αλλαγή και τα θέματα εταιρικής διακυβέρνησης. Οι διαδηλώσεις ενδέχεται να διαταράξουν την επιχειρηματική δραστηριότητα, ενώ οι αυξανόμενες προσδοκίες της κοινωνίας θα ενισχύσουν τους κινδύνους φήμης για τις επιχειρήσεις.

Για να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις αυτών των γεωπολιτικών προκλήσεων, οι ηγεσίες των επιχειρήσεων το 2021 θα πρέπει να επικεντρωθούν σε πέντε δράσεις:

1. Την ενεργή παρακολούθηση του περιβάλλοντος πολιτικού κινδύνου της επιχείρησης.

2. Την διαρκή αξιολόγηση των πολιτικών κινδύνων και των επιπτώσεών τους.

3. Την ενσωμάτωση της ανάλυσης πολιτικού κινδύνου στις στρατηγικές αποφάσεις.

4. Την επικοινωνία και τον συντονισμό της διαχείρισης πολιτικών κινδύνων σε όλο το εύρος της επιχείρησης.

5. Την αξιοποίηση των σχέσεων της επιχείρησης με τα ενδιαφερόμενα μέρη για τη διαχείριση του πολιτικού κινδύνου.

Σχολιάζοντας τα συμπεράσματα της έκθεσης, ο κ. Παναγιώτης Παπάζογλου, Δ.Σ. της ΕΥ Ελλάδος, δήλωσε: «Ένα χρόνο μετά το ξέσπασμά της, οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της πανδημίας στο παγκόσμιο πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον έχουν αρχίσει να αποκρυσταλλώνονται. Οι αναδυόμενοι γεωπολιτικοί κίνδυνοι, λειτουργώντας συνδυαστικά με άλλους κινδύνους που προϋπήρχαν, αλλά ενδεχομένως εντάθηκαν τον τελευταίο χρόνο, δημιουργούν ένα κλίμα πρωτοφανούς αβεβαιότητας για το 2021. Σε ένα διασυνδεδεμένο κόσμο, αυτοί οι κίνδυνοι ενδέχεται να επηρεάσουν και τις ελληνικές επιχειρήσεις. Για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση αυτή, οι επιχειρήσεις θα χρειαστεί να δείξουν ευελιξία και να υιοθετήσουν μια ολιστική και διαλειτουργική προσέγγιση όσον αφορά τη διαχείριση κινδύνων, που θα ενσωματώνει τον εντοπισμό και την ανάλυση κάθε είδους διεθνών κινδύνων στην ευρύτερη στρατηγική τους».

Η Διαχείριση των Κερδών στις υπό Πτώχευση Ελληνικές Επιχειρήσεις,

Πριν και Κατά τη Διάρκεια της Οικονομικής Κρίσης - Μια Εμπειρική Έρευνα

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΡΝΗΣ

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΛΙΑΣ

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΦΙΛΙΟΥ

Διδάσκουσα στο Πανεπιστήμιο Πατρών

Οι διοικήσεις ορισμένων εταιρειών που βρίσκονται σε οικονομική δυσπραγία και βαδίζουν προς τη πτώχευση, προκειμένου να παρατείνουν την οικονομική ζωή των επιχειρήσεών τους, ευελπιστώντας σε μια καλύτερη μελλοντική οικονομική συγκυρία, παραποιούν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, μέσω κατάλληλων λογιστικών μεθόδων και τεχνικών, με αποτέλεσμα το πληροφοριακό περιεχόμενο των χρηματοοικονομικών δεικτών να καθίσταται παραπλανητικό.

Σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία και τα αποτελέσματα των διαφόρων ερευνών, οι διαχειριστές και οι διοικούντες των εταιρειών αυτών ακολουθούν μεθόδους διαχείρισης κερδών, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με τα κίνητρα που υπάρχουν κάθε φορά, με σκοπό να αποκρύψουν την πραγματική χρηματοοικονομική τους κατάσταση.

Ο Argenti (1976) αναφέρει ότι, όταν η επιχείρηση είναι χρονικά κοντά στη χρεοκοπία, παρατηρείται μια αυξημένη παρέμβαση από τους διοικούντες με σκοπό την αλλοίωση των στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

H Jones (1991), ανέπτυξε ένα υπόδειγμα γραμμικής παλινδρόμησης, προκειμένου να αναγνωρίσει τους παράγοντες οι οποίοι επιδρούν στα κονδύλια των δεδουλευμένων, με βάση τα οποία ασκείται δημιουργική λογιστική.

H Sweeney(1994), ερευνώντας επιχειρήσεις στις ΗΠΑ, οι οποίες είχαν αθετήσει να

πληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, διαπίστωσε ότι παρουσιάζουν αυξημένα κέρδη και ταμειακές ροές χωρίς αυτές να συνοδεύονται από αύξηση των ταμειακών διαθεσίμων, πριν συμβεί το γεγονός της αθέτησης των υποχρεώσεων. Επίσης στο 23% των εταιρειών που ερευνήσαν, η διαχείριση των κερδών είχε ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση της πτώχευσης κατά μία διαχειριστική περίοδο.

Οι Kalunki and Martikainen(1999), διερεύνησαν φιλανδικές πτωχευμένες εταιρείες και διαπίστωσαν μια ανοδική τάση στη διαχείριση των κερδών, κατά τα τρία έτη πριν την αποτυχία. Συμπέραναν ότι η διαχείριση των κερδών είναι μια σημαντική μεταβλητή στη διαδικασία της πρόβλεψης της χρηματοοικονομικής αποτυχίας.

Οι Smith et al(2001), ερευνήσαν τις αλλαγές στη λογιστική πολιτική σε δείγμα εταιρειών της Αυστραλίας, ένα έτος πριν οι εταιρείες καταστούν αφερέγγυες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες ταξινομούνται ως αποτυχημένες δείχνουν μια σημαντική τάση αύξησης των κερδών.

Ο Rosner(2003), αναφέρει ότι, η δημιουργική λογιστική λειτουργεί ως μία αμυντική στρατηγική για τις επιχειρήσεις που την εφαρμόζουν. Διερεύνησε αν οι εταιρείες οι οποίες είναι σε κατάσταση οικονομικής δυσπραγίας, εφαρμόζουν δημιουργική λογιστική και έδειξε ότι οι εταιρείες εφαρμόζουν μεθόδους διαχείρισης κερδών προκειμένου να μην εμφανίσουν τα πραγματικά τους οικονομικά στοιχεία και ωραιοποιώντας τις

δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις.

H Roychowdhury(2006), αναφέρει πως οι διευθυντές διαχειρίζονται τις πραγματικές δραστηριότητες, προκειμένου να αυξήσουν τη κερδοφορία η οποία επιτυγχάνεται χρησιμοποιώντας εκπτώσεις στις τιμές πώλησης με σκοπό την αύξηση των πωλήσεων και παράγοντας περισσότερα προϊόντα (υπερπαραγωγή), αυξάνοντας τα τελικά αποθέματα και μειώνοντας το κόστος πωληθέντων.

Οι Charitou et al(2007a και 2007b), αναφέρουν ότι, οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν πρακτικές διαχείρισης κερδών, ένα έτος πριν γίνουν αφερέγγυες.

Ο Lara et al(2009), εξέτασαν τη συμπεριφορά της διαχείρισης των κερδών σε εισηγμένες εταιρείες του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας κατά τη διάρκεια τεσσάρων ετών πριν καταστούν αφερέγγυες. Διαπίστωσαν ανοδική τάση στη διαχείριση των κερδών κατά το τέταρτο και δεύτερο έτος πριν οι εταιρείες καταστούν αφερέγγυες. Επικέντρωσαν την έρευνά τους στη διαχείριση των κερδών με τη χρήση των δεδουλευμένων εσόδων.

Οι Barua et al (2010), στην έρευνά τους διαπίστωσαν ότι οι διαχειριστές των εταιρειών μετατοπίζουν διάφορες λειτουργικές δαπάνες, προκειμένου να αυξήσουν την κερδοφορία τους.

Οι Habid et al (2013), εξέτασαν την επίδραση της χρηματοοικονομικής αποτυχίας στις επιλογές της διαχείρισης των κερδών στο περιβάλλον της Νέας Ζηλανδίας, το οποίο

χαρακτηρίζεται από χαλαρή παρακολούθηση των ρυθμιστικών αρχών και κατά πόσο οι πρακτικές της διαχείρισης των κερδών μεταβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Διαπίστωσαν ότι οι οικονομικές δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν οι εταιρείες, αποτελούν κίνητρα για χειραγώγηση των κερδών και ότι οι διαχειριστές των προβληματικών εταιρειών ασχολούνται περισσότερο με τις πρακτικές διαχείρισης των κερδών σε σχέση με τους ομολόγους των, των υγιών εταιρειών.

Οι Bryan et al (2014), εξέτασαν τη σχέση μεταξύ απάτης και πτώχευσης και την ικανότητα των επιχειρήσεων να αναδιοργανωθούν και να αναδυθούν από τη πτώχευση. Αναφέρουν ότι, η με δόλιο τρόπο χρηματοοικονομική πληροφόρηση που έχει σκοπό να καλύψει τις συνθήκες επιδείνωσης των οικονομικών των επιχειρήσεων, δεν επαρκεί ώστε να αντιστρέψουν την εκκρεμύσα χρηματοοικονομική κατάρρευση τους. Η καθυστέρηση της πτώχευσης μέσω ενεργειών διαχείρισης των κερδών, οδηγούν την επιχείρηση σε τέτοιο σημείο, πέρα από το οποίο η ανάκαμψη της επιχείρησης δεν είναι εφικτή.

Οι Campa and Camacho-Minano (2014), διερευνούν την εφαρμογή της διαχείρισης των κερδών σε μη εισηγμένες εταιρείες στην Ισπανία τρία έτη πριν τη πτώχευση. Τα αποτελέσματά τους έδειξαν, ότι οι εταιρείες διαχειρίζονται τα κέρδη με τέτοιο τρόπο ώστε να παρουσιάζουν άνοδο της κερδοφορίας στο σύνολο των τριών ετών πριν τη πτώχευση χρησιμοποιώντας τα δεδουλευμένα έσοδα.

Οι Nagar and Sen (2016), εξετάζουν τη στρατηγική διαχείρισης των κερδών στην Ινδία, η οποία έχει σχέση με τη σοβαρότητα και το βαθμό της οικονομικής δυσχέρειας και αναφέρουν ότι οι διευθυντές των επιχειρήσεων που διατρέχουν κίνδυνο ενδεχομένης απόλυσης, ασκούν διαχείριση κερδών, προκειμένου να καλύψουν τις δυσμενείς

επιδόσεις και να αποκτήσουν περισσότερη ρευστότητα από τις τράπεζες ή για προσωπική τους ωφέλεια. Επίσης αναφέρουν ότι είναι πιθανόν να επιδοθούν σε ακατάλληλη αναγνώριση εσόδων και χειραγώγηση δαπανών, υποχρεώσεων και λογαριασμών εισπρακτών.

Οι Ranjbara και Amanollahib(2018), ερευνώντας εταιρείες εισηγμένες στο χρηματιστήριο της Τεχεράνης για το διάστημα 2010 – 2015 και χρησιμοποιώντας υποδείγματα γραμμικής παλινδρόμησης, συμπέραναν ότι επιχειρήσεις οι οποίες βρίσκονται σε οικονομική δυσχέρεια, εμπλέκονται περισσότερο στη διαχείριση των κερδών από ότι επιχειρήσεις οι οποίες δεν έχουν οικονομικά προβλήματα.

Σύμφωνα με τα ευρήματα των ερευνών, των Leuz et al (2003) και Bhattacharya et al (2003), σε χώρες στις οποίες η εφαρμογή της νομοθεσίας χαρακτηρίζεται από μεγάλη χαλαρότητα και η προστασία των επενδυτών δεν είναι η ενδεδειγμένη, η διαχείριση των κερδών εφαρμόζεται πιο έντονα. Στις αμέσως προαναφερθείσες 2 έρευνες, οι Ελληνικές εταιρείες κατέχουν την πρωτοκαθεδρία στην εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής και στις τεχνικές διαχείρισης των κερδών.

Από την παραπάνω επισκόπηση της βιβλιογραφίας προκύπτει, ότι πράγματι σε διάφορες περιόδους πριν την πτώχευση εφαρμόζονται εκ μέρους των εταιρειών τεχνικές διαχείρισης κερδών. Στις παραπάνω μελέτες και προκειμένου να διαπιστωθεί το εύρος και ο χρόνος εφαρμογής της διαχείρισης κερδών, εφαρμόστηκαν διάφορες μέθοδοι ανάλυσης των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων.

Ποιοί είναι οι λόγοι που οδηγούν στη Διαχείριση των Κερδών

Οι κυριότεροι λόγοι που οι διοικούντες και τα ανώτερα στελέχη, των υπό χρεοκοπία και κατάρρευση εταιρειών οδηγούνται

στην αλλοίωση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι:

- Η προσπάθεια για ανάκτηση της εμπιστοσύνης εκ μέρους των τραπεζών, η οποία είχε διαταραχθεί λόγω καθυστερήσεων αποπληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων και η ελπίδα μιας νέας χρηματοδότησης, ώστε να ξεπερασθεί προσωρινά τουλάχιστον το πρόβλημα της ρευστότητας.

- Να μη διαταραχθεί η εμπιστοσύνη ή να γίνει προσπάθεια αποκατάστασης των διαταραγμένων σχέσεων, προς του πελάτες και τους προμηθευτές, που οφείλονται στην κακή οικονομική κατάσταση της επιχείρησης.

- Η παράταση του χρόνου ζωής της επιχείρησης, ώστε οι διοικούντες ή τα ανώτερα στελέχη, χρησιμοποιώντας παράνομες πρακτικές και λογιστικές απάτες, να αποκομίσουν οφέλη, πριν την οριστική κατάρρευση και την πτώχευση.

- Η παραμονή των στελεχών στην εργασία τους και η προστασία των θέσεων εργασίας των εργαζομένων, η οποία στην περίπτωση της χρεοκοπίας παύει να υπάρχει.

- Ο φόβος αντικατάστασης των στελεχών από τους ιδιοκτήτες, λόγω συνεχούς χειροτέρευσης, της θέσης της επιχείρησης.

- Η αντίσταση στην κατάρρευση των μετοχών και η διατήρηση της χρηματιστηριακής αξίας της επιχείρησης.

- Η δημιουργία συνθηκών εξαγοράς της επιχείρησης από άλλες επιχειρήσεις.

Ακολουθούμενες πρακτικές Διαχείρισης (Χειραγώγησης) των Κερδών

Προκειμένου να υλοποιηθεί η αλλοίωση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και η ωραιοποίηση των οικονομικών τους στοιχείων, οι διοικούντες τις εταιρείες ακολουθούν διάφορες πρακτικές χειραγώγησης, οι οποίες πολλές φορές ξεπερνούν τα όρια της νομιμότητας, η έκταση εφαρμογής και το μέγεθος των οποίων εξαρτώνται και από τους μηχανισμούς και τις διαδικασίες ελέγ-

χου που ισχύουν σε κάθε χώρα.

Σαν τέτοιες πρακτικές μπορεί να αναφερθούν:

– Η δημιουργία φανταστικών και εικονικών εσόδων.

– Η χειραγώγηση πραγματικών δραστηριοτήτων, δίνοντας υπερβολικές εκπτώσεις πωλήσεων στο τέλος του έτους.

Μετάθεση - μετατόπιση εξόδων σε επόμενη διαχειριστική περίοδο.

– Η αλλοίωση της απογραφής τέλους χρήσης (αύξηση των αποθεμάτων), που έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους πωληθέντων και αύξηση του μικτού κέρδους.

– Η αποφυγή διαγραφής αλλοιωμένων αποθεμάτων ή κατεστραμμένων και μη λειτουργούντων παγίων περιουσιακών στοιχείων.

– Οι λογιστικές εκτιμήσεις και πολιτικές που καθορίζουν τους λογιστικούς αριθμούς και συνιστούν μια κρυπτόμενη μορφή διαχείρισης κερδών π.χ μειωμένες προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις.

– Η κεφαλαιοποίηση εξόδων, δηλαδή καταχώρησης διαφόρων λειτουργικών δαπανών, σαν δαπάνες προσθήκης και βελτίωσης των παγίων, οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση.

– Η αλλαγή λογιστικών μεθόδων (μέθοδος απόσβεσης, μέθοδος αποτίμησης περιουσιακών στοιχείων).

– Η κατάλληλη διαχείριση των λογαριασμών των δεδουλευμένων και η παράβαση της αρχής της αυτοτέλειας των χρήσεων.

Στην παρούσα έρευνα, διερευνάται κατά πόσο οι διοικήσεις των Ελληνικών εταιρειών που βρίσκονται υπό πτώχευση, εφαρμόζουν τεχνικές Διαχείρισης Κερδών (Earnings Management), προκειμένου να ωραιοποιήσουν τα στοιχεία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων πριν τη κατάρευσή τους.

Στοιχεία της έρευνας - Περιγραφή δεδομένων

Για το σκοπό της έρευνας, αναλύθηκαν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις εταιρειών των κλάδων βιομηχανίας και εμπορίου, της περιόδου 2003 - 2014. Το δείγμα ανήλθε σε 385 πτωχευμένες εταιρείες και αντιπροσώπευε με ισάριθμο δείγμα υγιών εταιρειών με βάση το έτος, τον κλάδο και

τον υποκλάδο.

Το δείγμα σχηματίστηκε με τυχαία επιλογή και χωρίστηκε σε δυο υποπεριόδους. Την περίοδο 2003 – 2008 πριν την οικονομική κρίση και την περίοδο 2009 – 2014, κατά την οποία η Ελληνική οικονομία ήταν σε κρίση και ύφεση.

Τα δεδομένα των πτωχευμένων Ελληνικών επιχειρήσεων, των κλάδων βιομηχανίας και εμπορίου, συγκεντρώθηκαν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, ενώ η αναζήτηση των οικονομικών στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων πραγματοποιήθηκε από την ICAP GROUP S.A.

Όλες οι εταιρείες του δείγματος έχουν τη νομική μορφή της ανωνύμου εταιρείας, η πτώχευση των οποίων είναι αποτέλεσμα της επίσημης πτωχευτικής διαδικασίας, ενώ το ύψος των καθαρών πωλήσεων δεν υπερέβαινε το ποσό των 40.000.000 €.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις των εταιρειών του δείγματος, συντάχθηκαν με βάση τις αρχές του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου, που ήταν υποχρεωτικής εφαρμογής μέχρι το 2014.

Στα δείγματα τόσο των πτωχευμένων, όσο και των υγιών περιλαμβάνονται κερδοφόρες και ζημιολογικές εταιρείες.

Μεθοδολογία έρευνας

Χρησιμοποιήθηκαν τα υποδείγματα ταξινόμησης, της Διακριτικής Ανάλυσης (Discriminant analysis - MDA) και της Λογαριθμικής Πιθανότητας (Logit), προκειμένου να καταταχθούν οι επιχειρήσεις του δείγματός σε πτωχευμένες και μη, κατά το 1ο και 2ο έτος πριν την πτώχευση και να διαπιστωθεί το ποσοστό της προβλεπτικής ικανότητας των υποδειγμάτων, υποθέτοντας (σύμφωνα και με τη διεθνή βιβλιογραφία) ότι το ποσοστό της προβλεπτικής ικανότητας αυξάνεται όσο μια επιχείρηση πλησιάζει προς την πτώχευση, αφού υπάρχει μια συνεχής επιδείνωση σε σχέση με το χρόνο.

Στη συνέχεια εφαρμόζοντας τα υποδείγματα της διακριτικής ανάλυσης και λογαριθμικής πιθανότητας, εξετάστηκαν εκείνες οι εταιρείες οι οποίες δεν ταξινομήθηκαν ως πτωχευμένες, ενώ στη πραγματικότητα έχουν πτωχεύσει. Επιλέχθηκαν δε εκείνες οι οποίες ήταν κοινές στη κατάταξη και των

δυο υποδειγμάτων και για τα δυο υπό εξέταση έτη.

Ως ανεξάρτητες μεταβλητές και στα δυο υποδείγματα, επιλέχθηκαν χρηματοοικονομικοί δείκτες, οι οποίοι καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα πληροφοριών και αναδεικνύουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επιμέρους δειγμάτων.

Επιλογή Χρηματοοικονομικών Δεικτών

Αρχικά επιλέχθηκαν 14 χρηματοοικονομικοί δείκτες, με κριτήρια επιλογής, τα λειτουργικά χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων, τη συχνότητα που εμφανίζονται στη διεθνή βιβλιογραφία και την ερμηνευτική τους ισχύ, η οποία έχει αποδεχθεί σε προγενέστερες έρευνες και σε έρευνες άλλων χωρών.

Για τον προσδιορισμό και την επιλογή των πλέον κατάλληλων χρηματοοικονομικών δεικτών, οι οποίοι χρησιμοποιήθηκαν στην ανάπτυξη των υποδειγμάτων πρόβλεψης της χρεοκοπίας των επιχειρήσεων, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της παραγοντικής ανάλυσης (factor analysis).

Τελικά λαμβάνοντας υπόψη, τις συσχετίσεις μεταξύ των αρχικών μεταβλητών και τα αποτελέσματα της παραγοντικής ανάλυσης (factor analysis), επιλέχθηκαν πέντε χρηματοοικονομικοί δείκτες, οι οποίοι αποτέλεσαν τις ανεξάρτητες μεταβλητές των υποδειγμάτων της διακριτικής ανάλυσης (MDA) και του λογαριθμικού υποδείγματος (Logit).

Επιλέχθηκαν δηλαδή οι μεταβλητές εκείνες, με το μεγαλύτερο βάρος σε κάθε παράγοντα, αλλά λαμβάνοντας υπόψη και τις συσχετίσεις μεταξύ τους, αποφεύγοντας τη ταυτόχρονη χρήση μεταβλητών με μεγάλη συσχέτιση, προκειμένου να περιορισθούν στο ελάχιστο τα τυχόν προβλήματα πολυ-συγγραμμικότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΤΑ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ

Περιγραφή Μεταβλητών
Πωλήσεις προς Σύνολο Ενεργητικού
EBITDA προς Σύνολο Ενεργητικού
Δανειακά προς Συνολικά Απασχολούμενα Κεφάλαια
Κυκλοφορούν Ενεργητικό προς Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις
Κάλυψη Τόκων από EBITDA

Αποτελέσματα

Κατά τη περίοδο πριν την οικονομική κρίση 2003 – 2008, η προβλεπτική ικανότητα των υποδειγμάτων MDA και Logit, μειώνεται κατά το τελευταίο έτος πριν τη πτώχευση, ενώ το αντίθετο συμβαίνει για τη περίοδο της οικονομικής κρίσης - πίνακας 2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΒΛΕΠΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ, ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΠΤΩΧΕΥΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΟ ΚΡΙΣΗΣ 2003 - 2008		ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΡΙΣΗΣ 2009 - 2014	
	1ο Έτος 172 εταιρείες	2ο Έτος 172 εταιρείες	1ο Έτος 213 εταιρείες	2ο Έτος 213 εταιρείες
MDA	61,90%	66,67%	77,38%	72,61%
LOGIT	61,90%	75,00%	81,30%	76,47%

Η αδυναμία πρόβλεψης των υποδειγμάτων στο τελευταίο έτος πριν την πτώχευση σε σχέση με τα αμέσως προηγούμενα έτη, μας οδηγεί στο συμπέρασμα, της εκτεταμένης διαχείρισης των κερδών στο τελευταίο έτος. Το γεγονός αυτό, επαληθεύεται εξετάζοντας την διαχρονική εξέλιξη ορισμένων οικονομικών μεγεθών των εταιρειών (όπως αποθέματα, πωλήσεις, κέρδη και ζημιές) στο διάστημα των τελευταίων ετών πριν την πτώχευση, οι οποίες ενώ πτώχευσαν δεν ταξινομήθηκαν ορθά από τα υποδείγματα MDA και Logit. Η αυξητική τάση, που εμφανίζεται στα αποθέματα και στις πωλήσεις (Πίνακες 3 και 4), όσο οι υποψήφιοι προς πτώχευση επιχειρήσεις πλησιάζουν στη κατάρρευση, κατά το τελευταίο έτος πριν αυτή συμβεί, ενισχύει το συμπέρασμα της άσκησης διαχείρισης κερδών εκ μέρους των διοικούντων, με σκοπό την αύξηση της κερδοφορίας ή της μείωσης των ζημιών, παραποιώντας τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, η οποία επιτυγχάνεται επεμβαίνοντας τόσο στην απογραφή τέλους χρήσης όσο και στη διαμόρφωση των πωλήσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ, ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΕΡΔΩΝ, ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2003 – 2008 (ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ)

Έτος πριν τη πτώχευση	Αποθέματα	Πωλήσεις	Κέρδη	Αριθμός Εταιρειών
-1	2.251.628	10.230.365	227.594	20
-2	1.985.159	8.992.093	164.565	20

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ, ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΖΗΜΙΩΝ, ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2003 – 2008 (ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ)

Έτος πριν τη πτώχευση	Αποθέματα	Πωλήσεις	Ζημιές	Αριθμός Εταιρειών
-1	2.341.512	8.955.637	-478.299	23
-2	1.907.173	7.767.205	-628.865	23

Αντίθετα κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης και της ύφεσης της Ελληνικής οικονομίας, 2009 – 2014, παρουσιάζεται μια φυσιολογική εξέλιξη των αποθεμάτων, των πωλήσεων, των κερδών και των ζημιών σε σχέση με το χρόνο που επέρχεται η πτώχευση, εμφανίζοντας καθοδικές τάσεις στην εξέλιξη των αποθεμάτων, των πωλήσεων, των κερδών και αυξητικές τάσεις όσον αφορά τις ζημιές (πίνακες 5 και 6).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ, ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΕΡΔΩΝ, ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2009 – 2014 (ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ)

Έτος πριν τη πτώχευση	Αποθέματα	Πωλήσεις	Κέρδη	Αριθμός Εταιρειών
-1	1.592.759	11.360.550	155.253	17
-2	1.617.729	12.053.088	184.010	17

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ, ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΖΗΜΙΩΝ, ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2009 – 2014 (ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ)

Έτος πριν τη πτώχευση	Αποθέματα	Πωλήσεις	Ζημιές	Αριθμός Εταιρειών
-1	1.062.576	3.164.163	-864.729	24
-2	2.099.816	6.613.186	-577.188	24

Συμπεράσματα

Από την εμπειρική έρευνα προέκυψε, ότι οι διοικήσεις ορισμένων εταιρειών εφάρμοσαν, πριν την πτώχευσή τους, μεθόδους διαχείρισης κερδών, οι οποίες οδήγησαν στην αλλοίωση και την παραποίηση των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Τη περίοδο 2003 – 2008, το ποσοστό της προβλεπτικής ικανότητας των υποδειγμάτων, κατά το δεύτερο έτος πριν την πτώχευση σε σχέση με το πρώτο έτος παρουσιάζεται αυξημένο. Το φυσιολογικό (σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία)

είναι, το ποσοστό της προβλεπτικής ικανότητας να αυξάνεται όσο μια επιχείρηση πλησιάζει προς την πτώχευση. Το γεγονός αυτό της καλύτερης συνολικής συμπεριφο-

ράς των υποδειγμάτων, του δεύτερου έτους σε σχέση με το πρώτο πριν τη πτώχευση, μας οδηγεί στο συμπέρασμα, της αλλοίωσης των οικονομικών στοιχείων χρησιμοποιώντας μεθόδους διαχείρισης κερδών, εκ μέρους ενός αριθμού επιχειρήσεων, προκειμένου να ωραιοποιηθούν τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων πριν τη κατάρρευση τους.

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω στοιχεία οι μέθοδοι αλλοίωσης των αποτελεσμάτων των εταιρειών των κλάδου εμπορίου και βιομηχανίας στηρίχθηκε:

Στην αλλοίωση της απογραφής τέλους χρήσης η οποία επιδρά, αφ' ενός μεν στο αποτέλεσμα της χρήσης (εμφανίζοντας κέρδη ή μειώνοντας τις ζημιές), αφ' ετέρου δε στον ισολογισμό και ειδικότερα στο κυκλοφορούν ενεργητικό.

Επιπλέον η προσπάθεια αλλοίωσης των αποτελεσμάτων κατά το τελευταίο έτος πριν συμβεί το γεγονός της πτώχευσης, διαπιστώνεται ακόμη καλύτερα από την εμφανιζόμενη αύξηση των πωλήσεων.

Κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης και της ύφεσης της Ελληνικής οικονομίας, 2009 – 2014, δεν διαπιστώνονται τάσεις άσκησης διαχείρισης κερδών, αφού το ποσοστό της προβλεπτικής ικανότητας των υποδειγμάτων

κατά το 1ο έτος πριν τη πτώχευση είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό του 2ου έτους, γεγονός το οποίο θεωρείται φυσιολογικό. Αυτό εξηγείται από το γεγονός, ότι σε περιόδους ύφεσης μιας οικονομίας, οι οικονομικές δυσχέρειες των ήδη επιβαρυσμένων εταιρειών αυξάνονται ακόμη περισσότερο και η προσπάθεια εκ μέρους των διοικούντων, μέσω της καταλλήλων μεθόδων διαχείρισης, να αλλοιώσουν τα οικονομικά αποτελέσματα, περιορίζονται, λόγω και της αλλαγής της πολιτικής των τραπεζών, των προμηθευτών, αλλά και της καταναλωτικής συμπεριφοράς των νοικοκυριών.

Το νέο πλαίσιο για την εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα: Η συμμόρφωση με ένα περισσότερο απαιτητικό νομικό περιβάλλον

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Σ. ΔΡΙΤΣΑΣ

Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, ΣΟΛ Crowe Συμβουλευτική

Η εταιρική διακυβέρνηση των ανωνύμων εταιρειών με τίτλους εισηγμένους στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Χ.Α.) εισέρχεται σε μια νέα εποχή. Η εφαρμογή του νέου κανονιστικού πλαισίου δημιουργεί νέες συνθήκες και απαιτεί την προσαρμογή των υποκείμενων στην εφαρμογή του επιχειρήσεων, οι οποίες καλούνται πλέον να συμμορφωθούν, επανεξετάζοντας από την αρχή το μοντέλο εταιρικής τους διακυβέρνησης.

Ο νέος νόμος 4706/2020 για την εταιρική διακυβέρνηση των ανωνύμων εταιρειών με τίτλους εισηγμένους στο Χ.Α. και η απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (Ε.Κ.) αρ. 1/891/30.09.2020, η οποία ακολούθησε ως ερμηνευτική εγκύκλιος, αντικαθιστούν πλήρως το μάλλον ελλιπές πλαίσιο που ίσχυε τα τελευταία 18 χρόνια στην Ελλάδα με τον Ν. 3016/2002 και διαμορφώνουν ένα νέο κανονιστικό περιβάλλον υποχρεωτικών διατάξεων, η συμμόρφωση με τις οποίες σίγουρα δεν μπορεί να εκλαμβάνεται ως μία εύκολη άσκηση.

Η προσαρμογή για τις ανώνυμες εταιρείες στο νέο πλαίσιο: Περισσότερο απαιτητικό νομικό και κανονιστικό περιβάλλον

Ωστόσο, οι υποκείμενες στο πλαίσιο αυτό ανώνυμες εταιρείες δεν έχουν να διαχειριστούν μόνο τη συμμόρφωσή τους στον νέο νόμο και την ερμηνευτική εγκύκλιο της Ε.Κ. Αν λάβει κανείς υπόψη και τις σχετικές διατάξεις του Ν. 4548/2018 περί ανωνύμων εταιρειών, ο οποίος αντι-

κατέστησε πλήρως τον Κ.Ν. 2190/1920, αλλά και τις διατάξεις του άρθρου 44 του Ν. 4449/2017 και του Κανονισμού ΕΕ αρ. 537/2014 για τις Επιτροπές Ελέγχου και τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων των οντοτήτων δημοσίου συμφέροντος, που προϋπήρχαν του Ν. 4706/2020, οι ιδιαιτερότητες της εφαρμογής του νέου πλαισίου εκτείνονται σίγουρα σε ένα ευρύτερο πεδίο εφαρμογής. Επί της ουσίας, ο νέος νόμος ολοκληρώνει τη ριζική αλλαγή του προηγούμενου πλαισίου για την εταιρική διακυβέρνηση των εισηγμένων στο Χ.Α. ανωνύμων εταιρειών, διαμορφώνοντας ένα νέο, διαφορετικό και σαφώς περισσότερο απαιτητικό νομικό και κανονιστικό περιβάλλον.

Δεν θα ήταν υπερβολή ο ισχυρισμός ότι το νέο πλαίσιο αποτελεί κάτι ριζοσπαστικό στην κουλτούρα και τη φιλοσοφία διακυβέρνησης των ελληνικών ανωνύμων εταιρειών που είναι υποκείμενες στην εφαρμογή του. Διερωτάται όμως κανείς γιατί να συμβαίνει αυτό και γιατί η εφαρμογή των διατάξεων του νέου πλαισίου να εκλαμβάνεται ως μία τόσο ιδιόζουσα εξέλιξη, ειδικά όταν οι εισηγμένες στο Χ.Α. ανώνυμες εταιρείες εφαρμόζαν από τον Οκτώβριο του 2013 έναν εγκεκριμένο Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης. Ο κώδικας αυτός είχε συνταχθεί από το Ελληνικό Συμβούλιο Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΕΣΕΔ) και, ως πλαίσιο αρχών, προέβλεπε, άμεσα ή έμμεσα, την πλειονότητα των όσων εισάγονται πλέον στην ελληνική νομοθεσία με τη μορφή υποχρεωτικών κανόνων δικαίου. Είναι

μάλλον εύλογο το συμπέρασμα ότι τελικά η μη υποχρεωτική επιβολή της καθολικής υιοθέτησης του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης του ΕΣΕΔ από τις υποκείμενες ανώνυμες εταιρείες άφηνε χώρο σε σημαντικούς περιορισμούς και αποκλίσεις στην εφαρμογή του.

Επίσης, διατυπώνεται η άποψη ότι οι όποιες επιφυλάξεις σχετικά με τον βαθμό εφαρμογής του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης του ΕΣΕΔ μέχρι σήμερα σχετίζονται άμεσα και με τη δυνατότητα υιοθέτησης της αρχής «συμμόρφωση ή αιτιολόγηση». Η αρχή αυτή αποτελεί ευχέρεια, η οποία παρέχεται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 43α του Κ.Ν. 2190/1920 όπως ίσχυε, αλλά και σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 152 του Ν. 4548/2018 που τον αντικατέστησε. Συνεπώς, ανεξάρτητα από την ποιότητα του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης που όφειλαν να εφαρμόζουν οι εισηγμένες στο Χ.Α. ανώνυμες εταιρείες, η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του τελικά περιορίζεται, αφού ο ίδιος ο νόμος περί ανωνύμων εταιρειών παρείχε και παρέχει τη δυνατότητα αποκλίσεων, αρκεί αυτές να εξηγούνται επαρκώς στη δήλωση της εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία συμπεριλαμβάνεται στην Ετήσια Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου.

Μετάβαση από την εφαρμογή ενός πλαισίου κυρίως ήπιου δικαίου σε ένα πλαίσιο έντονα θετικό

Υπ' αυτό το πρίσμα φαίνεται ότι η υπο-

χρεωτική εφαρμογή των νέων αρχών για την εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα αποτελεί τη μετάβαση από την εφαρμογή ενός πλαισίου κυρίως ήπιου δικαίου σε ένα πλαίσιο έντονα θετικού. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι η εξέλιξη αυτή αντανάκλα την πρόθεση του έλληνα νομοθέτη να κεφαλαιοποιήσει και αυτή την προηγούμενη εμπειρία από την εφαρμογή του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης του ΕΣΕΔ από τις υποκείμενες στην υποχρέωση αυτή ανώνυμες εταιρείες, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, τα τελευταία χρόνια κατά κοινή ομολογία προβλημάτιζε αρκετά. Έτσι, με το νέο νομοθετικό πλαίσιο εισάγονται πλέον ως υποχρεωτικές όλες εκείνες οι απαιτήσεις που πριν την εφαρμογή του Ν. 4706/2020 ήταν εν πολλοίς προαιρετικές, ώστε να μπορεί να επιτευχθεί ο μέγιστος βαθμός συμμόρφωσης με ένα επαρκές και κατάλληλο «σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης».

Ενδυνάμωση και αξιολόγηση του πλαισίου σχετικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου

Ένα επίσης ενδιαφέρον σημείο συζήτησης σχετικά με το νέο πλαίσιο αφορά τις διατάξεις σχετικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου (ΣΕΕ), για το οποίο η προσέγγιση βάσει του προηγούμενου πλαισίου ήταν ελλιπής και αόριστη. Καταρχήν, ο Ν. 4706/2020 και σε δεύτερο επίπεδο η απόφαση της Ε.Κ. αρ. 1/891/30.09.2020 εισάγουν τη λειτουργία της διαχείρισης κινδύνων και της κανονιστικής συμ-

μόρφωσης, ως υποχρεωτικά συστατικά του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, το οποίο πλέον πρέπει να σχεδιάζεται και να εφαρμόζεται σύμφωνα με το επικαιροποιημένο μοντέλο του Ολοκληρωμένου Πλαισίου Εσωτερικών Δικλίδων (Internal Control - Integrated Framework) της COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) του 2013. Το πλαίσιο COSO (2013) για το σύστημα εσωτερικού ελέγχου προσεγγίζει την ανάπτυξη ενός βέλτιστου συστήματος εσωτερικού ελέγχου, με τη μορφή ενός τρισδιάστατου κύβου, του οποίου οι έδρες υποδιαιρούνται σε συστατικά μέρη που συσχετίζονται και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους.

Η πρώτη έδρα του κύβου αναπτύσσεται σε τρία μέρη: α) τις λειτουργίες, β) τις χρηματοοικονομικές αναφορές και γ) την κανονιστική συμμόρφωση, που αποτελούν και τους τρεις βασικούς πυλώνες στον σχεδιασμό ενός βέλτιστου συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η δεύτερη έδρα αναπτύσσεται σε πέντε μέρη: α) το περιβάλλον ελέγχου, β) τη διαχείριση κινδύνων, γ) τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και τις δικλίδες ασφαλείας, δ) το σύστημα πληροφόρησης και επικοινωνίας και ε) την παρακολούθηση του ΣΕΕ. Τα πέντε αυτά μέρη αποτελούν, σύμφωνα και με την απόφαση της Ε.Κ. αρ. 1/891/30.09.2020, τα βασικά συστατικά ενός αποδεκτού συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Τέλος, η τρίτη έδρα αναπτύσσεται σύμφωνα με τη λειτουργική δομή της οντότητας, με πρώτο επίπεδο αυτό της λειτουργίας του διοικητικού συμβουλίου

και της ανώτατης διοίκησης.

Η απόφαση της Ε.Κ. αρ. 1/891/30.09.2020 εισάγει επίσης την ανά τρία χρόνια υποχρέωση της αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου από ανεξάρτητο αξιολογητή, για τον οποίο μάλιστα προβλέπονται ειδικές ποιοτικές προδιαγραφές και απαιτήσεις ανεξαρτησίας. Η διαδικασία της αξιολόγησης εμπίπτει στο πεδίο ευθύνης της Επιτροπής Ελέγχου και αποτελεί μέρος της τακτικής αξιολόγησης του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία σε κάθε περίπτωση είναι ευθύνη του διοικητικού συμβουλίου.

Εν κατακλείδι

Το νέο πλαίσιο για την εταιρική διακυβέρνηση, στο οποίο καλούνται να συμμορφωθούν πλέον οι ανώνυμες εταιρείες με τίτλους εισηγμένους στο Χ.Α., απαιτεί από τα διοικητικά τους συμβούλια να επανεξετάσουν από την αρχή το μοντέλο που είχαν υιοθετήσει και εφαρμόζαν μέχρι σήμερα, κυρίως βάσει του Κώδικα Δεοντολογίας του ΕΣΕΔ και του Ν. 3016/2002, λαμβάνοντας φυσικά υπόψη και το κόστος της εφαρμογής των νέων αρχών διακυβέρνησης. Είναι βέβαιο ότι το νέο σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης που θα προκύψει από αυτή τη διαδικασία επανασχεδιασμού και επικαιροποίησης του προηγούμενου μοντέλου θα δηλώνει αυτόματα και τον βαθμό συμμόρφωσης των διοικήσεων με το νέο πλαίσιο, το οποίο εν κατακλείδι δεν αφήνει ιδιαίτερα περιθώρια «ελιγμών» όπως το προηγούμενο.

Ευρωπαϊκός Ενιαίος Ηλεκτρονικός Μορφότυπος (ESEF): Προωθώντας την ψηφιακή χρηματοοικονομική αναφορά της Ε.Ε.

TOY HARUN SAKI

Μετάφραση: Μαρία Τυροβολά, υπεύθυνη Γραφείου Διεθνών Σχέσεων ΣΟΕΛ

Ο Ευρωπαϊκός Ενιαίος Ηλεκτρονικός Μορφότυπος (ESEF) είναι η νέα μορφή ψηφιακής αναφοράς για τις ετήσιες χρηματοοικονομικές εκθέσεις των εκδοτών που αναφέρονται στις ρυθμιζόμενες αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) Αυτή η πρωτοβουλία αποτελεί μέρος της ευρύτερης στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αύξηση της προσβασιμότητας των συμφεροντούχων στην πληροφόρηση των κεφαλαιαγορών.

Στη γλώσσα της τεχνολογίας, οι ετήσιες χρηματοοικονομικές εκθέσεις τύπου ESEF πρέπει τώρα να συντάσσονται στη γλώσσα eXtensible Hypertext Markup Language (XHTML) και οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ πρέπει να επισημαίνονται στο ίδιο αρχείο με τη γλώσσα eXtensible Business Reporting Language (XBRL). Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την εμφάνιση αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σε μορφή αναγνώσιμη τόσο από άνθρωπο όσο και από μηχανή (περισσότερες λεπτομέρειες στο σχετικό ενημερωτικό δελτίο της AcE).

Γιατί πανευρωπαϊκό ηλεκτρονικό σύστημα;

Η εναρμονισμένη ηλεκτρονική μορφή χρηματοοικονομικής αναφοράς είναι πο-

λύ ωφέλιμη για τους επενδυτές. Διευκολύνει την προσβασιμότητα, την ανάλυση και τη συγκρισιμότητα των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που αναφέρονται. Οι επενδυτές και άλλοι συμπεριλαμβανόμενοι, όπως οικονομικοί αναλυτές, ρυθμιστικές αρχές κ.λπ., θα μπορούν να χρησιμοποιούν εργαλεία λογισμικού (που ονομάζονται λογισμικά επισκόπησης και κατανάλωσης) για να αναλύσουν αυτά τα μηχαναγνώσιμα δεδομένα και να κάνουν συγκρίσεις μεταξύ εκδοτών. Ανάλογα με τον τρόπο υλοποίησης της δομημένης ηλεκτρονικής αναφοράς, οι εκδότες μπορούν επίσης να επωφεληθούν από την εξοικονόμηση κόστους και τη μείωση των μη αυτόματων διεπαφών.

Οι πρώτες ετήσιες χρηματοοικονομικές εκθέσεις σύμφωνα με το ESEF δημοσιεύονται τώρα. Αυτό δεν είναι μόνο το αποτέλεσμα μιας έντονης διαδικασίας προετοιμασίας, αλλά και η αρχή μιας νέας εποχής. Το ESEF είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα και θα ακολουθηθούν περαιτέρω πρωτοβουλίες για πιο διαφανείς και αξιόπιστες πληροφορίες από τις κεφαλαιαγορές. Καλούμε τα μέλη του επαγγέλματός μας να παρακολουθούν στενά αυτές τις εξελίξεις, που θα διαμορφώσουν τον μελλοντικό τους ρόλο. Το μέλλον είναι ψηφιακό και το ελεγκτικό - λογιστικό επάγγελμα πρέπει να επενδύσει σε αυτό για να είναι

έτοιμο για τις επερχόμενες προκλήσεις και ευκαιρίες.

Σε αυτό το άρθρο θα καλύψουμε τι σημαίνει στην πράξη η αναφορά με ESEF, ποια πρέπει να είναι η προετοιμασία για το ESEF και ποια η συμμετοχή του ελεγκτή στη διασφάλιση βάσει ESEF, καθώς και τις επερχόμενες εξελίξεις.

Ψηφιακή αναφορά ESEF: Τι σημαίνει στην πράξη;

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ESEF, οι εκδότες υποχρεούνται να επισημαίνουν (με «ετικέτες», tags) συγκεκριμένες γνωστοποιήσεις στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις τους, χρησιμοποιώντας διαδικασίες μορφοποίησης δομημένων δεδομένων. Οι ετικέτες βασίζονται στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΠ) και ορίζονται στις ταξινομίες (taxonomies). Η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ESMA) είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση και ενημέρωση των Κανονιστικών Τεχνικών Προτύπων (RTS) του ESEF, που περιλαμβάνουν τη βασική ταξινόμηση και τις σχετικές απαιτήσεις. Τα ESEF RTS καθορίζουν τον τεχνικό μορφότυπο χωρίς να απαιτείται από τις εταιρείες να παράγουν νέες πληροφορίες.

Οι εκδότες μπορούν να επεκτείνουν την ταξινόμια του ESEF δημιουργώντας

τις δικές τους ετικέτες, αρκεί να «αγκυρώσουν» (να συνδέσουν ή να ενώσουν) αυτές τις ετικέτες στο πλησιέστερο στοιχείο της βασικής ταξινόμιας. Ενώ παρέχεται στους εκδότες ευελιξία, σε κάποιο βαθμό, οι επεκτάσεις επηρεάζουν τη συγκρισιμότητα των χρηματοοικονομικών πληροφοριών μεταξύ των οντοτήτων.

Υπάρχει σταδιακή εφαρμογή των απαιτήσεων του ESEF. Για το πρώτο έτος¹, θα πρέπει να σημειωθούν οι βασικές πληροφορίες για τον εκδότη και τα στοιχεία των πρωτογενών χρηματοοικονομικών καταστάσεων (καταστάσεις χρηματοοικονομικής θέσης, καταστάσεις συνολικού εισοδήματος, μεταβολές στα ίδια κεφάλαια και ταμειακές ροές). Θα καλύψει όλες τις γνωστοποιήσεις στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, συμπεριλαμβανομένων των

σημειώσεων, για οικονομικά έτη που ξεκινούν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2022. Οι σημειώσεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις θα επισημαίνονται με πεδία (blocks), εφαρμόζοντας προσαυξήσεις για ολόκληρες ενότητες των σημειώσεων.

Προετοιμασία για το ESEF

Η προετοιμασία για το ESEF είναι μια άσκηση διαχείρισης έργου από μόνη της. Θα είναι μια ομαδική προσπάθεια που απαιτεί επαρκή χρόνο και πόρους. Θα υπάρξει μια φάση εκμάθησης για την προετοιμασία αναφοράς σε αυτήν τη νέα μορφή. Θα χρειαστούν διαφορετικές δεξιότητες, με σαφείς ρόλους και ευθύνες, που ανατίθενται στα μέλη της ομάδας του έργου. Τουλάχιστον μερικά από αυτά τα μέλη πρέπει να κατανοούν τις τεχνικές λεπτομέρειες.

Είναι πρακτικά αδύνατη η δημιουργία μη αυτόματων ψηφιακών αρχείων συμβατών με τον ESEF (έγγραφα παρουσίας). Επομένως, μια λύση λογισμικού είναι υποχρεωτική. Υπάρχουν δύο τύποι προσεγγίσεων:

- Η «built-in» (ολοκληρωμένη) προσέγγιση, στην οποία επανεξετάζονται οι διαδικασίες και τα συστήματα εγγραφής προς αναφορά και οι μεμονωμένες συναλλαγές επισημαίνονται στα έγγραφα προέλευσης (αυτόματη προσθήκη ετικετών).

- Η «bolt-on» προσέγγιση, στην οποία οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται για πρώτη φορά ως συνήθως και, στη συνέχεια, οι ετικέτες XBRL δημιουργούνται ως ένα επιπλέον βήμα (συνήθως μέσω εξωτερικής ανάθεσης σε πάροχο υπηρεσιών).

Υπάρχουν πολλά προϊόντα λογισμικού πιστοποιημένα από το XBRL International. Οι εταιρείες πρέπει να λάβουν υπόψη ότι δεν θα προμηθεύονται τη λύση λογισμικού σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Επιπλέον, η πρόσβαση και η χρήση του ελεγκτή είναι σημαντικοί παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη και να συζητηθούν εκ των προτέρων με τους παρόχους υπηρεσιών.

Οι ειδικοί του ESEF προτείνουν διάφορες ενέργειες σε εταιρείες για μια ομαλή μετάβαση. Οι εταιρείες πρέπει:

- να καταρτίσουν χρονοδιάγραμμα που να λειτουργεί από την ημερομηνία δημοσίευσης της Ετήσιας Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (AFR) και να διαθέτουν ρυθμιστή για την αντιμετώπιση απροσδόκητων σφαλμάτων,

- να δημιουργήσουν ένα αρχείο αντιστοίχισης που αποθηκεύει τη σχέση μεταξύ των γνωστοποιήσεων και των αντίστοιχων ετικετών,

- να εκτελούν «ασκήσεις ετοιμότητας» στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του προηγούμενου έτους για να εντοπιστεί οποιοδήποτε πιθανό ζήτημα πριν από το τέλος του έτους,

- να επικοινωνούν τακτικά με τους ελεγκτές σχετικά με τα σχέδια υλοποίησής τους και τυχόν νέες διαδικασίες που ζητούνται από το ESEF.

Διασφάλιση ESEF και εμπλοκή ελεγκτή

Οι συμφεροντούχοι θα λάβουν αποφάσεις με βάση τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση που παρέχεται σε αυτήν τη νέα μορφή και απαιτείται διασφάλιση για την αξιοπιστία της. Το επίπεδο αξιοπιστίας πρέπει καταρχήν να είναι το ίδιο, ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο αναφέρεται τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση.

Εδώ μπαίνουν οι ελεγκτές. Ο ελεγκτής θα πρέπει να λάβει εύλογη διασφάλιση σχετικά με το εάν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις φέρουν την κατάλληλη σήμανση σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ESEF. Οι ελεγκτές είναι εξοικειωμένοι με την επαγγελματική προσέγγιση για τη λήψη αυτής της συμμόρφωσης και των προϋποθέσεων μιας τέτοιας ανάθεσης. Οι οδηγίες του CEAOB και η δημοσίευση της Accountancy Europe σχετικά με το «ESEF Assurance» είναι οι βασικές οδηγίες που διατίθενται για τους ελεγκτές. Και οι δύο διευκολύνουν τη συνέπεια σε επίπεδο Ε.Ε. και παρουσιάζουν πρακτικά ζητήματα για τους ελεγκτές.

Τον Οκτώβριο του 2020 διοργανώσαμε ένα διαδικτυακό σεμινάριο για το ESEF για να υποστηρίξουμε τις εθνικές προσπάθειες και να συμβάλλουμε σε μια αποδοτική και αποτελεσματική εφαρμογή του. Το πεδίο της συζήτησης κάλυψε τις ευκαιρίες, τις προκλήσεις και τις πρακτικές εκτιμήσεις σχετικά με τις εκθέσεις και τη διασφάλιση ESEF.

Πεδίο ανάθεσης

Οι αναθέσεις διασφάλισης ESEF περιλαμβάνουν συνήθως δύο πτυχές:

1. Συμμόρφωση της σήμανσης σύμφωνα με το ESEF RTS,

2. Τεχνική εγκυρότητα των φακέλων ESEF που υποβάλλονται στον Επίσημο Διορισμένο Μηχανισμό (OAM).

Θα υπάρχει επίσης μια τρίτη πτυχή για τα κράτη μέλη σύμφωνα με το μοντέλο δύο εγγράφων. Οι ελεγκτές σε αυτές τις δικαιοδοσίες θα ελέγχουν επίσης εάν οι ψηφιακά υποβληθείσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι συνεπείς με τις ελεγχμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Διενέργεια ανάθεσης

Η διενέργεια μιας ανάθεσης διασφάλισης με τη δέουσα προσοχή απαιτεί κινητοποίηση των απαραίτητων πόρων και ικανοτήτων στην ομάδα ανάθεσης. Αυτή είναι μια από τις πιο σημαντικές πτυχές για τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις δεοντολογίας. Οι επικεφαλής ανάθεσης διασφάλισης ESEF μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη δουλειά ενός ειδήμονα. Ωστόσο, η ευθύνη τους δεν μειώνεται.

Ο ελεγκτής απαιτείται να ασκήσει επαγγελματική κρίση κατά τον σχεδιασμό και την εκτέλεση της ανάθεσης διασφάλισης, για τον προσδιορισμό της φύσης, του χρόνου και της έκτασης των διαδικασιών. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα σε περιπτώσεις επεκτάσεως ετικετών και στήριξης όπου οι εκδότες επιλέγουν την καταλληλότερη προσέγγιση βάσει της κρίσης τους.

Οι ελεγκτές μπορούν να επωφεληθούν από τις αποδόσεις, ιδίως όταν ο εκδότης εφαρμόζει την «built-in» (ολοκληρωμένη) προσέγγιση για τις εκθέσεις ESEF. Σε αυτήν την προσέγγιση, οι εκδότες θα ενημερώσουν τις εσωτερικές υπηρεσίες τους προκειμένου να παραδώσουν ολόκληρη τη σειρά χρηματοοικονομικών αναφορών. Κατά συνέπεια, οι διαδικασίες ελέγχου μπορούν να εκτελεστούν για την κατανόηση και δοκιμασία αυτών των διαδικασιών για τους σκοπούς τόσο του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων όσο και της αξιοπιστίας του ESEF.

Εάν ένας εκδότης εκπονήσει μια άσκηση ετοιμότητας («dry run»)² των ετικετών του ESEF, οι ελεγκτές θα μπορούσαν να εκτελέσουν ορισμένες από τις διαδικασίες τους για να ελέγξουν την προτεινόμενη σήμανση πριν από την ημερομηνία λήξης του έτους. Αυτό θα μειώσει την πιθανότητα εκτέλεσης όλων των απαραίτητων εργασιών διασφάλισης κοντά στην προ-

Λίγα λόγια για τον Harun Saki

Ο Harun Saki είναι διευθυντής στην Accountancy Europe και μέλος της επαγγελματικής ομάδας εμπειρογνομόνων. Ασχολείται με διάφορα θέματα ελέγχου και διασφάλισης και ειδικεύεται σε διεθνή πρότυπα ελέγχου και επαγγελματικής δεοντολογίας.

θεσμία αναφοράς, όπως η συζήτηση και η επίλυση εντοπισμένων σφαλμάτων.

Έκθεση διασφάλισης

Ο ελεγκτής πρέπει να εκφράσει διαφοροποιημένο συμπέρασμα σε περιπτώσεις όπου, κατά την επαγγελματική κρίση του, η σήμανση των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι ουσιαδώς εσφαλμένη και ο εκδότης αρνήθηκε να προβεί στις κατάλληλες προσαρμογές. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο ελεγκτής εκφράζει συμπέρασμα με επιφύλαξη ή αρνητικό συμπέρασμα, αφού έχει εξετάσει κατάλληλα το ουσιώδες μέγεθος του σφάλματος.

Αυτή η έκθεση διασφάλισης θα ενσωματωθεί στην ετήσια χρηματοοικονομική έκθεση του εκδότη και θα παρουσιαστεί σε μορφή αναγνώσιμη από άνθρωπο (καθώς η διαδικασία ηλεκτρονικής επαλήθευσης³ δεν έχει ακόμη εισαχθεί για το ESEF) στον αντίστοιχο ΟΑΜ, όπως απαιτείται από την Οδηγία για τη διαφάνεια (Transparency Directive).

Και μετά τι ακολουθεί;

Τα ενδιαφερόμενα μέρη πιστεύουν στην αναγκαιότητα και τα οφέλη της συνοχής σε ολόκληρη την Ε.Ε. Οι αποκλίσεις στην εφαρμογή θα πρέπει να παραμένουν ελάχιστες εάν το ESEF επιτύχει τους επιδιωκόμενους στόχους του. Θα υπάρξει μια φάση εκμάθησης όχι μόνο για τους εκδότες αλλά και για τους χρήστες χρηματοοικονομικών πληροφοριών που αναφέρονται σε μορφή ESEF. Τα διδάγματα που αντλήθηκαν και η ανατροφοδότηση σε αυτήν τη φάση θα είναι η πηγή βελτίωσης για το λογισμικό αναθεώρησης και κατανάλωσης και για περαιτέρω χάραξη πολιτικής για το ESEF. Για παράδειγμα, μπορεί να αναπτυχθούν ταξινομίες για

συγκεκριμένες χώρες ή/και για τη βιομηχανία, ώστε να μετριαστεί ο κίνδυνος μη συμβατής λειτουργίας λόγω επεκτάσεων που χρησιμοποιούν οι εκδότες.

Σε πολλές δικαιοδοσίες, επαγγελματικά ινστιτούτα και εθνικοί φορείς θέσπισης προτύπων αναπτύσσουν οδηγίες για τους ελεγκτές. Η Accountancy Europe θα παρακολουθεί τις εξελίξεις και τα αποτελέσματα της εφαρμογής του πρώτου έτους μέσω της ιστοσελίδας European Single Electronic Format (ESEF) – collected guidance. Η Accountancy Europe θα εξακολουθεί να λειτουργεί ως κόμβος ανταλλαγής πληροφοριών με τα μέλη της.

Άλλες πρωτοβουλίες της Ε.Ε.

Το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Σημείο Πρόσβασης (ESAP) είναι μια άλλη πρωτοβουλία της ΕΚ στο ψηφιακό μέτωπο. Στόχος είναι να καταστήσει δημόσια προσβάσιμες τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες καθώς και τις πληροφορίες που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και τις επενδύσεις (π.χ., γνωστοποιήσεις που απαιτούνται από την πρόσφατη Οδηγία Αναφοράς Εταιρικής Βιωσιμότητας, CSRD). Μόλις δημιουργηθεί, το ESAP θα ενισχύσει τη διαφάνεια και θα μειώσει την ασυμμετρία πληροφοριών στις αγορές της Ε.Ε. Οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες που παρέχονται σε μορφή ESEF θα είναι προσβάσιμες μέσω του ESAP.

Η βιωσιμότητα και η ψηφιοποίηση αποτελούν βασικά και άρρηκτα συνδεδεμένα στοιχεία της ατζέντας της Ε.Ε. Στην προτεινόμενη Οδηγία CSRD η ΕΚ αντιμετωπίζει την έντονη ζήτηση για ψηφιακές, κατά προτίμηση μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες αναγνώσιμες από μηχανήματα. Αυτό θα παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της εταιρικής απόδοσης με την ευρύτερη έννοια, απαραίτητη για

επενδυτικές αποφάσεις στον σημερινό κόσμο. Πιστεύουμε ότι η εμπειρία του ESEF θα διευκολύνει και θα εμπνεύσει την εφαρμογή των προτάσεων της Οδηγίας CSRD για την ψηφιακή αναφορά και τις εργασίες διασφάλισης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το πρώτο έτος εφαρμογής θα είναι οι Ετήσιες Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις 2020 σε τέσσερα κράτη μέλη της Ε.Ε. που δεν έχουν χρησιμοποιήσει την επιλογή για καθυστέρηση εφαρμογής, καθώς και οι EXE 2021 AFR για άλλα κράτη, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας

2. Αυτό μπορεί να γίνει είτε με τη χρήση προσχεδίων ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων προηγούμενων ετών.

3. Σε ορισμένες δικαιοδοσίες υπάρχουν τοπικές λύσεις που δημιουργούνται για ηλεκτρονική επαλήθευση. Για παράδειγμα, δείτε το εργαλείο που ανέπτυξε η NBA-Netherlands στη διεύθυνση <https://www.nba.nl/themas/ict/reporting-package-hash-generator/>

Copyright © Μάιος 2021. Όλα τα δικαιώματα διατηρούνται. Χρησιμοποιείται με άδεια της Accountancy Europe. Η έκδοση αυτή έχει μεταφραστεί από την αγγλική στην ελληνική γλώσσα από το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ). Η Accountancy Europe και ο συγγραφέας του άρθρου δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη για την ακρίβεια και την πληρότητα της μετάφρασης ή για ενέργειες που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα αυτής.

Copyright © May 2021. All rights reserved. Used with permission of Accountancy Europe. This publication has been translated from the English language into Greek by the Institute of Certified Public Accountants of Greece (SOEL). Accountancy Europe and the author of the article assume no responsibility for the accuracy and completeness of the translation or for actions that may ensue as a result thereof.

Collegio Sindacale: Αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου των ιταλικών Α.Ε. και ΜμΕ

TOY RAFFAELE MARCELLO

Μετάφραση: Μαρία Τυροβολά, υπεύθυνη Γραφείου Διεθνών Σχέσεων ΣΟΕΛ

Στην Ιταλία, μετά την έγκριση του Εμπορικού Κώδικα το 1882, ο έλεγχος και η εποπτεία της διοίκησης της εταιρείας εμπίπτουν στις λειτουργίες που έχουν ανατεθεί σε έναν εσωτερικό φορέα, που ονομάζεται Collegio Sindacale.

Το 2003, με τη μεταρρύθμιση του εταιρικού δικαίου, που τροποποίησε τους κανόνες για τους ελέγχους που θεσπίζει ο αστικός κώδικας, ο ιταλός νομοθέτης εισήγαγε τη δυνατότητα πρόβλεψης, στο καταστατικό της SpA¹, για συγκεκριμένα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου που δεν περιλαμβάνουν το Collegio Sindacale: είναι το λεγόμενο δυαδικό σύστημα (sistema dualistico, στο οποίο οι λειτουργίες του Collegio Sindacale διεξάγονται από ένα όργανο εποπτείας, το Consiglio di Sorveglianza) και το μονιστικό σύστημα (sistema monistico, το τυπικό παράδειγμα του μοντέλου μιας βαθμίδας, όπου οι λειτουργίες διαχείρισης και ελέγχου ανατίθενται και οι δύο στο ίδιο όργανο, που ορίζεται από τη Γενική Συνέλευση των μελών). Ο υποχρεωτικός έλεγχος, τόσο στο δυαδικό όσο και στο μονιστικό σύστημα,

ανατίθεται πάντοτε σε ορκωτό ελεγκτή (φυσικό πρόσωπο ή ελεγκτικό γραφείο), εγγεγραμμένο σε ειδικό μητρώο που τηρείται από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (MEF). Σε αντίθεση με το παραδοσιακό σύστημα, όταν μια εταιρεία δεν απαιτείται να συντάσσει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, και εάν το καταστατικό ρητά το αναφέρει, ο τακτικός έλεγχος μπορεί να διενεργηθεί επίσης από το Collegio Sindacale, ως εναλλακτική λύση του ορκωτού ελεγκτή (φυσικό πρόσωπο ή ελεγκτικό γραφείο).

Μέχρι στιγμής, τα δύο εναλλακτικά συστήματα διαχείρισης και ελέγχου δεν είχαν την αναμενόμενη επιτυχία και, μέχρι σήμερα, στις SpA το παραδοσιακό σύστημα, που βασίζεται στη συνύπαρξη του διοικητικού συμβουλίου και του Collegio Sindacale, εξακολουθεί να χρησιμοποιείται ευρέως, δεδομένου ότι θεωρείται αποδοτικότερο και αποτελεσματικότερο, λόγω και των επαγγελματικών δεξιοτήτων των μελών του.

Οι κανόνες του αστικού κώδικα εφαρμόζονται σε όλες τις SpA και, με τις απαραίτητες προσαρμογές, επίσης και σε εισηγμένες οντότητες. Για ορισμένες κατηγορίες εται-

ρειών, αυτοί οι κανόνες είναι ενσωματωμένοι σε άλλους ειδικούς, που ασχολούνται με συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας (τράπεζες, ασφαλιστικές κ.λπ.) Σε αυτές τις εταιρείες, οι οποίες είναι οντότητες δημοσίου συμφέροντος (PIE), το Collegio Sindacale αναλαμβάνει επίσης τον ρόλο της επιτροπής εσωτερικού ελέγχου και τακτικού ελέγχου, επιφορτισμένο, μεταξύ άλλων, με τα καθήκοντα παρακολούθησης του τακτικού ελέγχου και εποπτείας της ανεξαρτησίας των προσώπων ή των φορέων που εκπληρώνουν αυτή τη λειτουργία.

Σε srl (ιδιωτικές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης) –οι οποίες, συνήθως, δεν στοχεύουν σε επενδύσεις αλλά αντιπροσωπεύουν τη ραχοκοκαλιά της ιταλικής οικονομίας– το σύστημα ελέγχων είναι διαφορετικό: στην πραγματικότητα, δεν προβλέπει τη χρήση ούτε του δυαδικού ούτε του μονιστικού συστήματος διαχείρισης και ελέγχου.

Ο διορισμός του οργάνου ελέγχου, ως εναλλακτική λύση του ορκωτού ελεγκτή, είναι υποχρεωτικός μόνο πέρα από ορισμένες παραμέτρους μεγέθους. Επιπλέον, η εταιρεία μπορεί να διορίσει ένα Sindaco

(δηλαδή, έναν μόνο ορκωτό ελεγκτή, αντί για τρία μέλη) με τα ίδια προνόμια, εξουσίες και καθήκοντα του Collegio Sindacale.

Δραστηριότητες του Collegio Sindacale

Το Collegio Sindacale, τόσο στις SpA όσο και στις srl, ασκεί κυρίως την εποπτική λειτουργία σχετικά με τη συμμόρφωση με το νόμο και την ορθή λειτουργία και διαχείριση της εταιρείας. Σε εταιρείες που δεν υποχρεούνται να συντάσσουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και εφόσον το καταστατικό ρητώς το αναφέρει, το Collegio Sindacale διενεργεί επίσης τακτικό έλεγχο.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 2403 του αστικού κώδικα, στο Collegio Sindacale αποδίδεται το καθήκον να παρακολουθεί τη:

- Συμμόρφωση με το νόμο,
- Συμμόρφωση με το καταστατικό,
- Συμμόρφωση με τις αρχές της χρηστής διαχείρισης,
- Επάρκεια της οργανωτικής, διαχειριστικής και λογιστικής δομής που έχει υιοθετήσει η εταιρεία, καθώς και την αποτελεσματική λειτουργία της.

Οι ορκωτοί ελεγκτές δεν μπορούν απλώς να εποπτεύουν τις δραστηριότητες των διευθυντών, αλλά πρέπει επίσης να αναλάβουν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους την εποπτική δραστηριότητα στη λειτουργία της εταιρείας και της εσωτερικής της δομής, και πράγματι η εποπτεία τους πρέπει να ασκείται σε συνεχή βάση κατά τη διάρκεια της τριετούς θητείας τους (η ανάθεση γίνεται σε ορκωτούς ελεγκτές για τρία χρηματοοικονομικά έτη).

Οι ορκωτοί ελεγκτές υποχρεούνται να ασκούν έλεγχο στη νομιμότητα και στα πλεονεκτήματα της δραστηριότητας των διευθυντών, που δεν στοχεύουν στην αξιολόγηση της ευκαιρίας της ίδιας της ενέργειας, αλλά στην εκπλήρωση των κριτηρίων λογικής, ορθότητας και επάρκειας της διαδικασίας λήψης αποφάσεων που υιοθετήθηκαν από διευθυντές.

Για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, οι ορκωτοί ελεγκτές απολαμβάνουν σημαντικά προνόμια.

Πρέπει να παρίστανται στις γενικές συνελεύσεις, στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και στις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής, εάν υπάρχει.

Έτσι, έχοντας ενημερωθεί επαρκώς επί της ημερήσιας διάταξης θεμάτων, μπορούν να συμμετέχουν ενεργά σε συναντήσεις, παρεμβαίνοντας στη συζήτηση όταν αναγνωρίζουν πιθανά κρίσιμα ζητήματα στις αποφάσεις ή τυχόν παρεκκλίσεις από τον νόμο.

Για την άσκηση της εποπτικής δραστηριότητας, ο νόμος (άρθρο 2403 - bis cc) παρέχει στους ορκωτούς ελεγκτές πραγματικές εξουσίες ελέγχου και την εξουσία να προβούν σε εκπροσώπηση στις αρμόδιες αρχές. Αυτές οι εξουσίες περιλαμβάνουν πράξεις επιθεώρησης και ελέγχου που μπορούν να διενεργήσουν οι ελεγκτές, οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της θητείας τους, επίσης ατομικά. Κάθε ενέργεια πρέπει να καταγράφεται στο υποχρεωτικό μητρώο συνεδριάσεων και αποφάσεων του Collegio Sindacale. Αυτό το τελευταίο μπορεί, επιπλέον, να ζητήσει πληροφορίες από τους διευθυντές, επίσης σε σχέση με τις άλλες επιχειρήσεις του ομίλου (σε περίπτωση συμμετοχών), για την πρόοδο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και για συγκεκριμένες συναλλαγές. Το Collegio Sindacale μπορεί να ανταλλάσσει πληροφορίες με τους αντίστοιχους φορείς των θυγατρικών

και, με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμες για την εκτέλεση των καθηκόντων του, με τον ορκωτό ελεγκτή.

Αλλά υπάρχουν περισσότερα. Στην δικαιοδοσία μας, ο νόμος παρέχει στο Collegio Sindacale μια σειρά δραστικών μέτρων που αποσκοπούν στην πρόληψη και στον περιορισμό τυχόν ζημιών για την εταιρεία, που προκύπτουν από πράξεις κακής διοίκησης (mala gestio), σοβαρές παρατυπίες και παραλείψεις των διευθυντών. Σε αυτήν την προοπτική, οι ορκωτοί ελεγκτές μπορούν:

- να αμφισβητήσουν αποφάσεις που εγκρίθηκαν από τη γενική συνέλευση αλλά που δεν συμμορφώνονται με το νόμο ή το καταστατικό και να ζητήσουν την ακύρωσή τους,

- να αμφισβητήσουν τις αποφάσεις που λαμβάνονται από το διοικητικό συμβούλιο αλλά που δεν συμμορφώνονται με το νόμο ή το καταστατικό,

- να ζητήσουν ευθύνη από τους διευθυντές, για ζημία που προκλήθηκε στην εταιρεία σε περιπτώσεις κακής διοίκησης: στην περίπτωση αυτή ο επιδιωκόμενος στόχος είναι η αποκατάσταση εταιρικών περιουσιακών στοιχείων,

- να παρακολουθούν γεγονότα σημαντικής βαρύτητας που αναφέρουν τα μέλη,

- να συγκαλούν γενική συνέλευση των μελών όταν, κατά την εκτέλεση της ανάθεσης, αναγνωρίζονται κατακριτέα γεγονότα σημαντικής σοβαρότητας και υπάρχει επείγουσα ανάγκη δράσης, υποβάλλοντας στα μέλη τα συμπεράσματα και τις προτάσεις τους,

- να υποβάλουν καταγγελία στις αρμόδιες δικαστικές αρχές σε περίπτωση βάσιμης υποψίας ότι οι διευθυντές, κατά παράβαση των καθηκόντων τους, έχουν διαπράξει σοβαρές παρατυπίες στη διαχείριση της εταιρείας, που θα μπορούσαν να προκαλέσουν ζημιά στην εταιρεία ή σε μία ή περισσότερες θυγατρικές.

Ειδικές απαιτήσεις επαγγελματισμού και ανεξαρτησίας

Δεδομένης της σημασίας των λειτουργιών που πρέπει να εκτελεστούν, τα άτομα που είναι υπεύθυνα για την απόδοσή τους θα πρέπει να διαθέτουν συγκεκριμένες τεχνικές δεξιότητες. Σε μη εισηγμένες οντότητες, το Collegio Sindacale των SpA αποτελείται από τρία ή πέντε τακτικά μέλη (εταίρους και μη εταίρους) και δύο αναπληρωματικά. Τουλάχιστον ένας τακτικός και ένας αναπληρωτής πρέπει να επιλέγονται μεταξύ των ορκωτών ελεγκτών που είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο που τηρείται από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (MEF). Τα άλλα μέλη πρέπει να επιλέγονται από συγκεκριμένες επαγγελματικές κατηγορίες, που περιλαμβάνουν και το επάγγελμά μας. Στην πραγματικότητα, η πλειονότητα των Collegi Sindacali αποτελείται από μέλη που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο ΟΕΛ (Commercialisti) με συγκεκριμένες εταιρικές και οικονομικές δεξιότητες, καθώς και εκτενή γνώση των θεμάτων που σχετίζονται με την εταιρική διακυβέρνηση.

Όταν διορίζεται, ο ορκωτός ελεγκτής μιας srl πρέπει να πληροί τις ίδιες επαγγελματικές απαιτήσεις. Οι ορκωτοί ελεγκτές πρέπει επίσης να πληρούν συγκεκριμένες απαιτήσεις ανεξαρτησίας (ελλείψει των οποίων δεν μπορούν να διοριστούν ή, εάν έχουν ήδη τα καθήκοντά τους, χάνουν τη θέση τους) από την εταιρεία και ιδίως από τους διευθυντές της.

Κανόνες συμπεριφοράς του Collegio Sindacale 2020: Ιστορικό του εγγράφου CNDCEC²

Την 18η Δεκεμβρίου 2020, το CNDCEC δημοσίευσε μια νέα έκδοση των Κανόνων Συμπεριφοράς του Collegio Sindacale μη εισηγμένων εταιρειών. Το έγγραφο ενημερώθηκε την 12η Ιανουαρίου 2021 με τις διατάξεις που θεσπίστηκαν με τον Νόμο

της 30ής Δεκεμβρίου 2020, αρ. 178 (Legge di bilancio 2021). Πρόκειται για τεχνικούς κανόνες που περιλαμβάνουν χρήσιμες συστάσεις για επαγγελματίες, οι οποίοι ενσωματώνουν τις νομοθετικές διατάξεις, που αναλύονται εν συντομία σε αυτήν την έκθεση, σχετικά με τη λειτουργία του Collegio Sindacale, και που το CNDCEC έχει ετοιμάσει εδώ και πολλά χρόνια.

Ο Raffaele Marcello είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του CNDCEC (ο εθνικός φορέας που εκπροσωπεί το ιταλικό επάγγελμα λογιστικής και ελέγχου), υπεύθυνος για τον τομέα ελέγχου. Είναι επίσης μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Organismo Italiano di Contabilità (η ιταλική αρχή θέσπισης λογιστικών προτύπων), μέλος του Εποπτικού Συμβουλίου του Organismo Italiano di Valutazione (η ιταλική αρχή θέσπισης τυποποιημένων τιμών).

Η επαγγελματική του εμπειρία περιλαμβάνει αποτίμηση εταιρικών μονάδων, μεσαίων και μεγάλων κεφαλαιακών εταιρειών και λογιστική διαχείριση για την απόκτηση εταιρικών επιχειρήσεων.

αφορά τις συστάσεις που απευθύνονται σε επαγγελματίες που είναι εγγεγραμμένοι σε ένα τέτοιο μητρώο, οι κανόνες συμπεριφοράς συνδέονται στενά με τους κανόνες επαγγελματικής δεοντολογίας με τους οποίους μοιράζονται τις γενικές αρχές: σε αυτήν την προοπτική, οι κανόνες συμπεριφοράς βοηθούν να διευκρινιστεί ότι ο ορκωτός ελεγκτής πρέπει να εκτελέσει την ανάθεση ελέγχου με επάρκεια, δέουσα επιμέλεια, ανεξαρτησία και ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών. Απευθύνονται στον φορέα ελέγχου, είτε πρόκειται για διοικητικό συμβούλιο είτε για έναν μόνο ελεγκτή (η περίπτωση αυτή ισχύει μόνο στην srl), που, σύμφωνα με το άρθρο 2403 του αστικού κώδικα, έχει μόνο τον εποπτικό ρόλο και όχι και τη λειτουργία ελέγχου.

Οι κανόνες συμπεριφοράς περιλαμβάνουν αρχές, κανονιστικές αναφορές, κριτήρια εφαρμογής και σχόλια. Οι αρχές περιγράφουν τον κανόνα συμπεριφοράς. Οι κανονιστικές αναφορές εξηγούν τον ισχύοντα κανόνα. Τα κριτήρια εφαρμογής υποδεικνύουν τις επιλογές που πρέπει να γίνουν και τα μέσα που πρέπει να υιοθετηθούν για την εκτέλεση της λειτουργίας. Τα σχόλια, τέλος, αναλύουν τον κανόνα και αποσαφηνίζουν τους λόγους που οδήγησαν σε συγκεκριμένες συμπεριφορές, εντοπίζοντας τα ερμηνευτικά ζητήματα που προκύπτουν συχνότερα από την πρακτική. Είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι η νέα έκδοση των κανόνων συμπεριφοράς αποδίδει στο Collegio Sindacale κεντρικό ρόλο στο σύστημα ελέγχων, τονίζοντας τη σημασία της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ του φορέα ελέγχου, του φορέα διαχείρισης, του ατόμου ή της εταιρείας που ανατίθεται ο τακτικός έλεγχος και άλλα πρόσωπα ή οντότητες που είναι υπεύθυνα για τους ελέγχους, εάν υπάρχουν: η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα της οργάνωσης της εταιρείας υπόκεινται στην ανταλλαγή πληροφοριών στις οποίες βασίζονται τόσο

η διαδικασία λήψης αποφάσεων όσο και η δραστηριότητα παρακολούθησης και εποπτείας που στοχεύει στην εγγύηση αυτών.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. *Società per azioni (S.p.A. ή spa) είναι μια μορφή εταιρείας στην Ιταλία, που σημαίνει «εταιρεία με μετοχές» (αν και συχνά μεταφράζεται ως «μετοχική εταιρεία», η οποία μπορεί να είναι ή να μην είναι εταιρεία περιορισμένης ευθύνης). Είναι περισσότερο ή λιγότερο ισοδύναμη με την S.A. ή την ανώνυμη εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (Plc) σε άλλες χώρες.*

2. *Consiglio Nazionale dei Dottori Commercialisti e degli Esperti Contabili (CNDCEC): Εθνικό Συμβούλιο Ορκωτών Λογιστών και Λογιστικών Εμπειρογνομόνων, Ιταλία.*

Οι κανόνες συμπεριφοράς έχουν δεοντολογική αξία και καταρτίστηκαν για να καθοδηγήσουν τους επαγγελματίες που είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Ορκωτών Λογιστών για τη σωστή εκτέλεση των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί υπό την ιδιότητά τους ως μέλη του φορέα ελέγχου που είναι υπεύθυνος για την παραδοσιακή διαχείριση και το σύστημα ελέγχου. Όσον

Copyright © Μάιος 2021. Όλα τα δικαιώματα διατηρούνται. Χρησιμοποιείται με άδεια του CNDCEC. Η έκδοση αυτή έχει μεταφραστεί από την αγγλική στην ελληνική γλώσσα από το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ). Το CNDCEC και ο συγγραφέας του άρθρου δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη για την ακρίβεια και την πληρότητα της μετάφρασης ή για ενέργειες που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα αυτής.

Copyright © May 2021. All rights reserved. Used with permission of CNDCEC. This publication has been translated from the English language into Greek by the Institute of Certified Public Accountants of Greece (SOEL). CNDCEC and the author of the article assume no responsibility for the accuracy and completeness of the translation or for actions that may ensue as a result thereof.

Οι 7 στρατηγικές προτεραιότητες της ηγεσίας των επιχειρήσεων και η ευκαιρία του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ THE DELOITTE «EMERGING STRONGER»

Εmerging Stronger ονομάζεται η ειδική έκδοση της Deloitte, ένας οδικός χάρτης («resilient organization playbook») που αναφέρεται στη χρονική περίοδο που διανύουμε και θέτει τις στρατηγικές προτεραιότητες που πρέπει να ακολουθήσουν οι διευθυντικές ομάδες των επιχειρήσεων σε 7 σημαντικές περιοχές, προκειμένου να τις καθοδηγήσουν στην ανάπτυξη, να βγουν πιο δυνατές και ανταγωνιστικές μετά την πανδημία και να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη νέα πραγματικότητα.

Η συγκεκριμένη έκδοση αποτελεί μέρος της ολοκληρωμένης στρατηγικής της Deloitte για την υποστήριξη των επιχειρήσεων στην αντιμετώπιση της παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης, παρέχοντας κατευθύνσεις στο πώς μπορούν να μετατρέψουν τις προκλήσεις της πανδημίας σε ευκαιρίες ανάπτυξης σε ένα νέο επιχειρησιακό περιβάλλον, όπου έχουν αλλάξει οι σταθερές. Συγκεκριμένα, οι 7 στρατηγικές προτεραιότητες στις οποίες εστιάζει, προκειμένου οι ηγεσίες των επιχειρήσεων να γίνουν ανθεκτικότερες και να επιτύχουν το στόχο αυτό, είναι οι εξής:

- Ολοκληρωμένη στρατηγική, βάσει του νέου επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με στόχο την ανάκαμψη,
- Διαθέσιμο κεφάλαιο για τη λειτουργία της επιχείρησης και την υλοποίηση νέων project,
- Επιχειρηματική ανάπτυξη υπό το πρίσμα των αλλαγών στη συμπεριφορά του καταναλωτή και της αγοράς,
- Αναβάθμιση του λειτουργικού πλαισίου,
- Επιτάχυνση ψηφιακού μετασχηματισμού,
- Καινοτομία στον τρόπο εργασίας και
- Προσαρμογή στα νέα κοινωνικά δεδομένα.

Η έκδοση αναφέρεται στην τρέχουσα χρονική περίοδο που διανύουμε, την οποία η Deloitte αποκαλεί «Δυναμική ανάκαμψη» («Emerging Stronger»). Είναι το χρονικό σημείο πριν την επάνοδο της οικονομικής ανάπτυξης, που αποτελεί μια κρίσιμη και μεταβατική φάση, κατά την οποία οι επιχειρήσεις πρέπει να προετοιμάσουν νέες στρατηγικές και λειτουργικά μοντέλα, ώστε να αναπτυχθούν στη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται. Σε αυτή τη μεταβατική περίοδο, μεταξύ των φάσεων «Ανάκαμψη» και «Ανάπτυξη», οι επιχειρήσεις δεν πρέπει να ακολουθήσουν μια στρατηγική αναμονής (wait-and-see approach) αλλά να αναλάβουν άμεσα δράση. Η δράση δεν αφορά μόνο επιχειρηματίες και υψηλόβαθμα διοικητικά στελέχη επιχειρήσεων αλλά περιλαμβάνει όλους τους λειτουργικούς τομείς και τα οργανωτικά επίπεδα της εταιρείας, αναλαμβάνοντας το καθένα από αυτά διαφορετικά καθήκοντα και αρμοδιότητες.

Μέσα σε αυτό το νέο πλαίσιο, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αξιοποιήσουν και τις ευκαιρίες που δημιουργεί η παρεχόμενη υπερεθνική χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης. Η επίτευξη οικονομικής ευημερίας δεν θα ήταν δυνατή χωρίς στοχευμένες παρεμβάσεις της Ε.Ε., που συμπληρώνουν τις εθνικές προσπάθειες και στοχεύουν στη στήριξη μιας βιώσιμης, συνεπούς, χωρίς αποκλεισμούς και δίκαιης ανάκαμψης για όλα τα κράτη μέλη, επενδύοντας στο μέλλον κάθε χώρας. Για τον σκοπό αυτό η Ε.Ε. εισήγαγε το Πρόγραμμα «Next Generation EU», το οποίο αποτελεί ένα πρόσθετο πακέτο βοήθειας ύψους 750 δισ. ευρώ (εκ των οποίων, κεφάλαια έως 31 δισ. ευρώ θα διατεθούν στην Ελλάδα) και είναι ειδικά σχεδιασμένο για την αντιμετώ-

πιση και ανάκαμψη από τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας του Covid-19. Στο πλαίσιο αυτό, στις 31 Μαρτίου 2021, η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε την επικαιροποιημένη έκδοση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), με τον τίτλο «Ελλάδα 2.0».

Η έγκαιρη δράση με τη βοήθεια της χάραξης των 7 στρατηγικών προτεραιοτήτων του οδικού χάρτη «Emerging Stronger», σε συνδυασμό με την ουσιαστική αρωγή του προγράμματος «Next Generation EU» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί για τις επιχειρήσεις, ειδικά στην Ελλάδα, μια πολύ σημαντική ευκαιρία για οικονομική ανάκαμψη.

Οι επιχειρήσεις πρέπει να αγκαλιάσουν την αβεβαιότητα και να δράσουν αποφασιστικά, με άξονες την καινοτομία και τη δημιουργικότητα, ώστε να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στη νέα κανονικότητα που διαμορφώνεται –ειδικά καθώς η Ελλάδα καλείται να εκμεταλλευτεί την ιστορική ευκαιρία για αλλαγή του μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης, αξιοποιώντας και τους πόρους του προγράμματος Next Generation EU.

Η ολοκληρωμένη έκδοση της Deloitte «Emerging Stronger», δημοσιεύεται στο: <https://www2.deloitte.com/content/www/gr/en/pages/about-deloitte/articles/emerging-stronger.html>

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

1. Οι οργανισμοί, σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Deloitte, διέρχονται από τις ακόλουθες τρεις φάσεις: Αντίδραση, Ανάκαμψη και Ανάπτυξη (Respond, Recover and Thrive), προκειμένου να ανακάμψουν ισχυρότεροι.

Deloitte - ΣΘΕΒ: Οι επιχειρήσεις της Θεσσαλίας και οι φορολογικές εξελίξεις

DELOITTE

Σε συνέχεια της περσινής επιτυχημένης εκδήλωσης στη Λάρισα, η Deloitte και ο Σύνδεσμος Θεσσαλικών Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΘΕΒ) συνδιοργάνωσαν φέτος, την Πέμπτη 22 και την Παρασκευή 23 Απριλίου, σε ψηφιακή μορφή, διημερίδα αναφορικά με τις τελευταίες φορολογικές εξελίξεις στην Ελλάδα. Το «παρών» έδωσαν πληθώρα εκπροσώπων των επιχειρήσεων της ευρύτερης περιοχής, οι οποίοι είχαν την ευκαιρία να ακούσουν τη γνώμη των ειδικών για ορισμένα ζητήματα, τα οποία απασχολούν διαχρονικά τους οργανισμούς στους οποίους ανήκουν.

Κατά τη διάρκεια της διημερίδας συζητήθηκαν καίρια ζητήματα, τα οποία αποτελούν διαχρονικά αναπόσπαστο μέρος της ατζέντας των σημερινών CFOs. Μεταξύ άλλων συζητήθηκαν η μετάβαση των οικονομικών και φορολογικών διευθύνσεων από ένα παραδοσιακό σε ένα υβριδικό και ψηφιακό μοντέλο λειτουργίας, η διεκδίκηση κινήτρων στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και σημαντικές φορολογικές και νομολογιακές εξελίξεις στη φορολογία των επιχειρήσεων.

Ο Στέφανος Τεντολούρης, υπεύθυνος Φο-

ρολογικού και Λογιστικού Τμήματος Γραφείου Βορείου Ελλάδος, ανέδειξε από πλευράς του την αξία των ηλεκτρονικών βιβλίων και το πώς μπορεί να πραγματοποιηθεί ομαλά η μετάβαση λογιστηρίων και οικονομικών διευθύνσεων από ένα παραδοσιακό σε ένα υβριδικό και ψηφιακό μοντέλο λειτουργίας. Παράλληλα, ο Στέλιος Συμπυράκης, Tax Principal της Deloitte Ελλάδος, εστίασε στα κίνητρα και τις κρατικές ενισχύσεις για επενδύσεις, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF). Επιπλέον ο Κωνσταντίνος Ρουμπής, Tax Partner της Deloitte Ελλάδος, ανέλυσε τις νομοθετικές και νομολογιακές εξελίξεις στη φορολογία επιχειρήσεων και τις επιλογές των επιχειρήσεων για την αναδιάρθρωση της «καθαρής θέσης», με τις αντίστοιχες φορολογικές προεκτάσεις. Εκτός από τα παραπάνω, υπογράμμισε τα πλεονεκτήματα χρήσης εταιρικού οχήματος για επενδύσεις σε ακίνητα, ενώ δεν παρέλειψε να προβεί και σε ένα σύντομο απολογισμό των μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων του Covid-19 για τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους τους.

Το μέλος του Δ.Σ. του ΣΘΕΒ κ. Γιώργος Παπαγιάννης, στον σύντομο χαιρετισμό

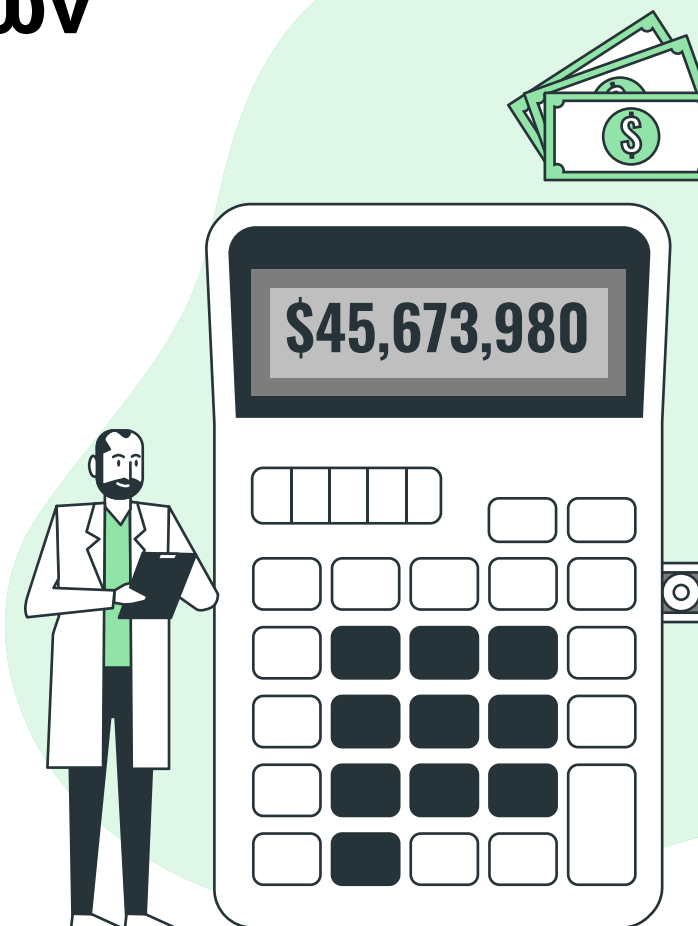
του, μεταξύ άλλων, τόνισε: «Ευχαριστούμε τη Deloitte για τη σταθερή στήριξή της στις επιχειρήσεις της περιοχής. Είναι απαραίτητο να υλοποιηθούν δράσεις και μέτρα όπως η αξιοποίηση του φορολογικού πιστοποιητικού και της εφαρμογής του myDATA, η επίσπευση των επιστροφών στους ελέγχους και τις παραγραφές, η μείωση της προκαταβολής φόρου, η μείωση της προβεβαίωσης για την άσκηση ένδικων μέσων και η έκπτωση στην εφάπαξ καταβολή φόρου εισοδήματος και για τα νομικά πρόσωπα».

Η Μαρία Τρακάδη, επικεφαλής του Φορολογικού Τμήματος της Deloitte Ελλάδος, δήλωσε χαρακτηριστικά: «Ευχαριστούμε τον ΣΘΕΒ για τη διοργάνωση της διημερίδας. Θα ήθελα να τονίσω ότι η φορολογική διοίκηση κάνει εδώ και καιρό σταθερά βήματα προς την ψηφιοποίηση των υπηρεσιών και διαδικασιών της και σαφέστατα οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να παραμένουν αδρανείς. Θα πρέπει να ανασχεδιάσουν τις διαδικασίες τους, χρησιμοποιώντας νέα τεχνολογικά εργαλεία, και να αναβαθμίσουν τις δεξιότητες των ανθρώπων τους. Τα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις προς την κατεύθυνση αυτή».

Η αξία του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

ΛΙΤΣΑ ΚΑΡΑΤΣΟΡΗ

Director, Ελεγκτικό Τμήμα, KPMG

Τα τελευταία χρόνια έχουν υπάρξει πολλές συζητήσεις σχετικά με την αξία της έκθεσης ελέγχου, τις προσδοκίες από το ελεγκτικό επάγγελμα, καθώς και τι πρέπει να αλλάξει για να καλύψει τις εξελισσόμενες ανάγκες και τις επίσης μεταβαλλόμενες προσδοκίες των επιχειρήσεων, των κεφαλαιαγορών και της κοινωνίας. Το ελεγκτικό επάγγελμα, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά παγκοσμίως, αντιμετωπίζει μια διαχρονική πρόκληση και αυτό ορίζεται ως το «κενό προσδοκιών» από τον έλεγχο (audit expectation gap). Συνήθως οι ελεγκτές βρίσκονται αντιμέτωποι με τις προσδοκίες της κοινωνίας από την εργασία τους. Η κοινή γνώμη, οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων αναμένουν, μεταξύ άλλων, ότι η εργασία των ελεγκτών είναι κυρίως να εντοπίσει περιπτώσεις απάτης και να αξιολογήσει όλους τους κινδύνους μιας επιχείρησης.

Έχουν τεθεί ερωτήματα σχετικά με το

ποιες αλλαγές πρέπει να ληφθούν υπόψη για να διασφαλιστεί ότι ο έλεγχος εξυπηρετεί καλύτερα το δημόσιο συμφέρον.

Παρακάτω παρατίθενται τρεις βασικές ενέργειες προς αυτή την κατεύθυνση:

Βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών

Οι ελεγκτές γνωρίζουν ότι είναι απαραίτητο να εκτελούν τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με υψηλά ποιοτικά κριτήρια και να έχουν ανοικτή επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

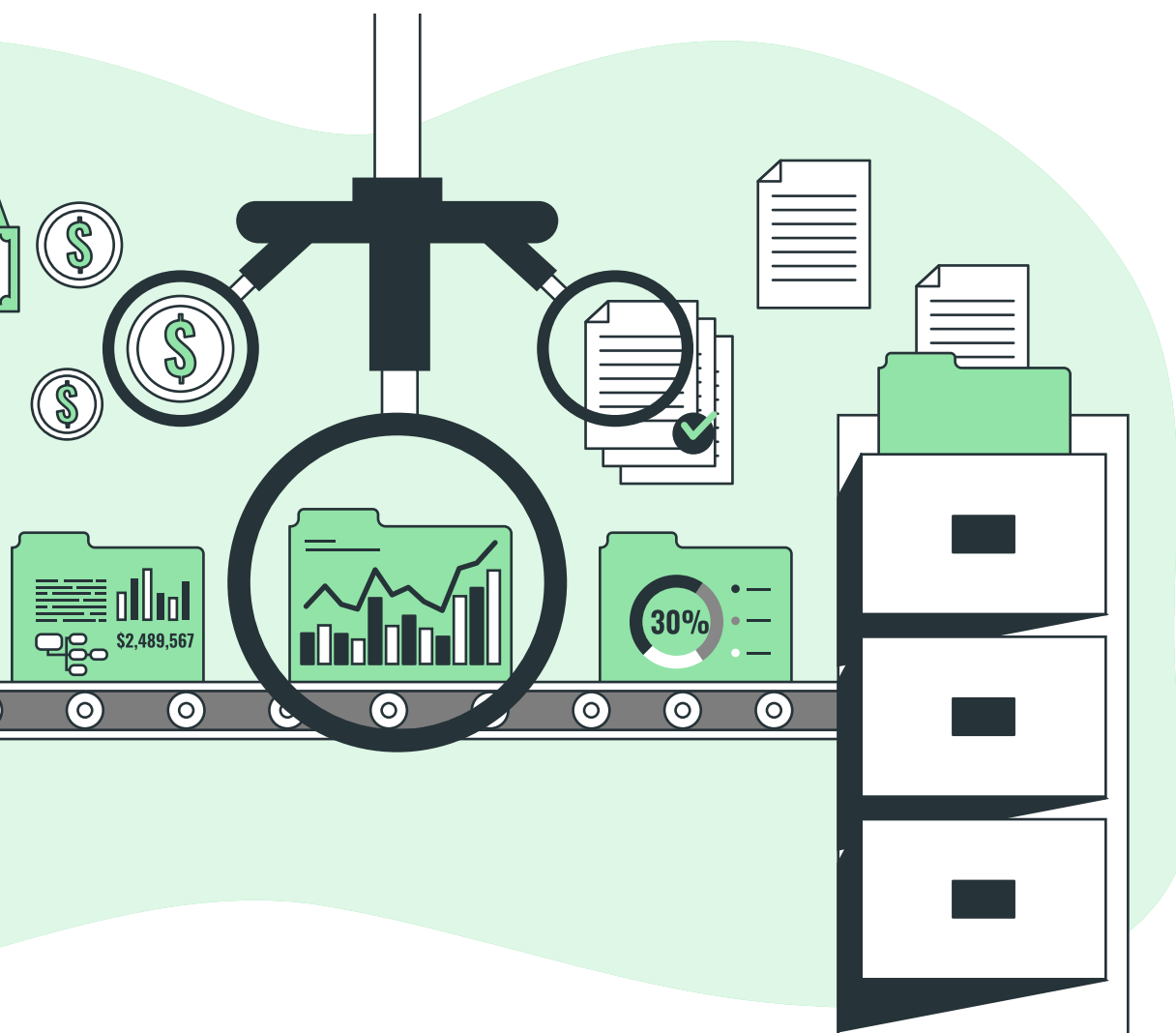
Οι ελεγκτές συλλέγουν σημαντικό όγκο πληροφοριών για μια επιχείρηση και είναι απαραίτητο να αξιολογούν όλα τα δεδομένα και να παρέχουν σχετική πληροφόρηση, για θέματα και κινδύνους που προκύπτουν, στη διοίκηση και την επιτροπή ελέγχου. Η ανοικτή και ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ ελεγκτών, επενδυτών, επιτροπών ελέγχου καθώς κι εκείνων που είναι επιφορτισμένοι με την εταιρική διακυβέρ-

νηση των επιχειρήσεων είναι μείζονος σημασίας. Οι ελεγκτές δεν πρέπει να περιορίζουν τις γνώσεις που έχουν για μια επιχείρηση σε λογιστικά μόνο θέματα αλλά να ενημερώνουν τα ενδιαφερόμενα μέρη για κάθε σημαντικό ζήτημα που εντοπίζουν. Η συνεργασία για τη βελτίωση της επικοινωνίας θα φέρει ένα νέο επίπεδο διαφάνειας και μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στις επιχειρήσεις.

Οικοδόμηση σιγουριάς και εμπιστοσύνης στις κεφαλαιαγορές

Ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη λειτουργία των κεφαλαιαγορών, στη δημιουργία και διατήρηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και στην ευρύτερη επιχειρηματική κοινότητα.

Οι ελεγκτές οφείλουν να είναι ανεξάρτητοι και να πραγματοποιούν τον έλεγχο με αντικειμενικό τρόπο, με σκοπό τη διασφά-

λιση της ορθότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Για να πετύχει αυτό πρέπει να υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός και συνεργασία με τις διοικήσεις των επιχειρήσεων αλλά ταυτόχρονα οι ελεγκτές πρέπει να μπορούν να εξάγουν ασφαλή συμπεράσματα από την εργασία τους και να βασίζονται στις δικές τους ανεξάρτητες εκτιμήσεις. Οι δημοσιευμένες πληροφορίες αφορούν είτε πληροφορίες της εκάστοτε τρέχουσας εταιρικής χρήσης είτε του παρελθόντος ή, ακόμη κι αν αφορούν το μέλλον, αυτές δεν έχουν ακόμη ελεγχθεί. Οι επενδυτές, από την άλλη, αναζητούν μεγαλύτερη και πληρέστερη ενημέρωση αλλά και διασφάλιση για τις μελλοντικές επιδόσεις μιας επιχείρησης. Ορισμένες επιχειρήσεις είναι πιο διαφανείς σχετικά με τα μελλοντικά επιχειρηματικά τους σχέδια και τη στρατηγική τους, καθώς και τους κινδύνους που πρόκειται να αντιμετωπίσουν, άλλες όμως όχι. Οι ελεγκτές πρέπει να βρίσκουν τρόπους ώστε να δι-

νουν μεγαλύτερη διαβεβαίωση για πληροφορίες που αφορούν το μέλλον και έτσι να περιοριστεί αυτό το κενό προσδοκίας μέσω κοινών στόχων και προσπάθειών. Αυτή η παροχή ευρύτερης διασφάλισης είναι μια από τις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει το ελεγκτικό επάγγελμα.

Ανταπόκριση σε ένα «data-driven» επιχειρηματικό περιβάλλον

Η ανάγκη να πραγματοποιείται ο έλεγχος με νέους τρόπους είναι ένα θέμα ευρείας συζήτησης τα τελευταία χρόνια. Η χρήση της τεχνολογίας θα βοηθήσει στην καινοτομία. Ο ελεγκτής μπορεί να αξιοποιήσει τις πληροφορίες μέσω της ανάλυσης δεδομένων (data & analytics), κυρίως στα προβλήματα που χρήζουν περαιτέρω έρευνας, και να τα φέρει εις γνώση των διοικήσεων των επιχειρήσεων και των επιτροπών ελέγχου. Επιπρόσθετα, η διευρυμένη και πιο αναλυτική έκθεση ελέγχου που παρέχεται τα τελευταία χρόνια

αποτελεί καινοτομία προς μια πιο ολοκληρωμένη πληροφόρηση / ενημέρωση των επενδυτών. Παρόλα αυτά, οι τελευταίοι εξακολουθούν να αναζητούν ακόμη πιο ολοκληρωμένη άποψη μιας επιχείρησης και των λειτουργιών της, μέσω της παροχής περισσότερων και βελτιωμένων μη χρηματοοικονομικών αναφορών, οι οποίες να μπορούν να συνάδουν με τις οικονομικές αναφορές που δημοσιεύονται και να παρέχουν τελικά μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της απόδοσης μιας επιχείρησης.

Κλείνοντας, οι ανάγκες και οι απαιτήσεις των επενδυτών και των διοικήσεων των επιχειρήσεων, καθώς και των εποπτικών αρχών, είναι τόσο μεγάλες, ώστε το ελεγκτικό επάγγελμα είναι απαραίτητο να εμπλουτιστεί και να αξιοποιήσει την τεχνολογία που έχει στη διάθεσή του, αλλά και να εξελίξει περαιτέρω την προσέγγιση στον έλεγχο, ώστε να αμβλυνθεί και τελικά να καλυφθεί αυτό το κενό προσδοκιών.

Οι προκλήσεις του ασφαλιστικού κλάδου στο κομμάτι της πληροφορικής

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΑΣΣΟΣ

Γενικός Διευθυντής, Ελεγκτικό Τμήμα, KPMG

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΝΤΟΣ

Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής, Consulting, KPMG

Δημοσιεύτηκε πρόσφατα η έρευνα «CIO survey / Harvey Nash» της KPMG για το 2020, η οποία είναι η μεγαλύτερη έρευνα ηγετών πληροφορικής στον κόσμο, με πάνω από 4.000 απαντήσεις από CIO και στελέχη τεχνολογίας σε 83 χώρες. Η βάση της έρευνας περιλαμβάνει σημαντικό αριθμό ηγετών πληροφορικής στον ασφαλιστικό τομέα και αντανάκλα τις προτεραιότητες τους και πώς αυτές διαμορφώνονται από την πανδημία. Όπως όλοι οι τομείς, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν ένα διαφορετικό τοπίο στη μετά Covid-19 εποχή. Οι αυξανόμενες απαιτήσεις των πελατών για απλοποίηση διαδικασιών στην περίοδο αυτή και ταυτόχρονα η ανάγκη μετακίνησης του προσωπικού και των επιχειρήσεων σε απομακρυσμένη βάση, άσκησαν σημαντική πίεση στα συστήματα και στον τρόπο εργασίας και λειτουργίας των ασφαλιστών. Αν και ο κλάδος ανταποκρίθηκε στις αλλαγές, οι παραδοσιακοί ασφαλιστές, ιστορικά, υστερούν σε σχέση με άλλους τομείς στις προσπάθειες ψηφιοποίησης. Όσοι ηγούνται στις προσπάθειες ψηφιοποίησης είναι πολύ πιο πιθανό να προχωρήσουν άμεσα σε επενδύσεις μεγάλης κλίμακας σε cloud, AI (τεχνητή νοημοσύνη) και έξυπνους αυτοματισμούς.

Σύμφωνα με τον Φίλιππο Κάσσο, γενι-

κό διευθυντή στο Ελεγκτικό Τμήμα της KPMG στην Ελλάδα, «ο ασφαλιστικός κλάδος μπορεί να καθυστερήσει, σε σχέση με άλλους, να συνειδητοποιήσει τα οφέλη από ένα συνδεδεμένο οικοσύστημα και των αυτοματισμών με στόχο τη βελτίωση της εμπειρίας του πελάτη και τη συλλογή πολύτιμων δεδομένων, εντούτοις οι διοικήσεις των ασφαλιστικών εταιρειών φαίνεται να έχουν αποφασίσει ότι αποτελεί πλέον "υποχρεωτική" επενδυτική επιλογή και αναγκαία συνθήκη για επιβίωσή τους την επόμενη δεκαετία.

Εμπόδια για την καθυστέρηση αποτελούν η ύπαρξη παλαιών πληροφοριακών συστημάτων και τρόπου οργάνωσης, αλλά και η εξάρτηση από τα παραδοσιακά δίκτυα διαμεσολάβησης.

Οι δισταγμοί που πρέπει να ξεπεραστούν αφορούν ερωτήματα του τύπου "μπορούν να συνυπάρχουν όλα τα δίκτυα ταυτόχρονα;" ή "θα πρέπει να εξαφανιστούν τα παραδοσιακά," "Πώς επηρεάζονται τα call centers, οι εμπειρογνώμονες και διακανονιστές ζημιών ή και τα συνεργεία στις αποζημιώσεις;"

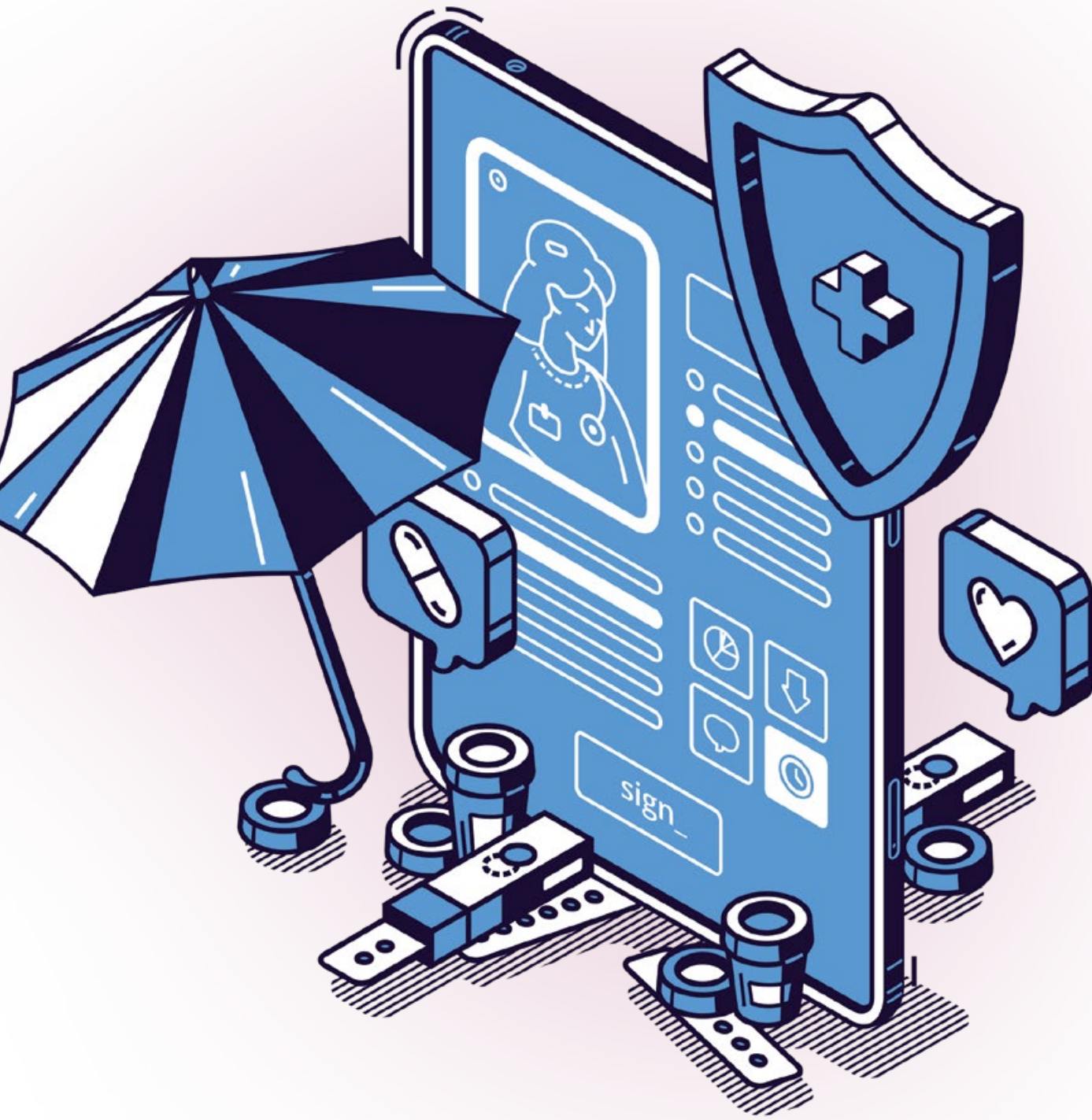
Ψηφιακές πωλήσεις, μεσίτες, πράκτορες, αποκλειστικά δίκτυα και, από την άλλη πλευρά, εμπειρογνώμονες, διακανονιστές, συνεργεία αυτοκινήτων, θα πρέπει να συλλειτουργήσουν με ρομπότ και AI με στόχο τη λειτουργική αποδοτικότητα και εμπει-

ρία του πελάτη που απαιτεί η νέα εποχή. Η αυτοματοποίηση είναι πλέον η κορυφαία επενδυτική προτεραιότητα».

«Οι αλλαγές που έφερε η πανδημία, αλλά και ο ανταγωνισμός από τις νεοφυείς εταιρείες (InsurTechs), έχουν αλλάξει το τοπίο στον κλάδο. Οι ασφαλιστικές εταιρείες θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την τεχνολογία ώστε να δημιουργήσουν αξία και να δώσουν στους πελάτες τους την καλύτερη εμπειρία με καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες.

Το σημείο διαφοροποίησης πλέον είναι η εμπειρία πελάτη και το πόσο γρήγορα (time to market) μπορούν οι ασφαλιστές να προσαρμόζονται στο διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, έχοντας δημιουργήσει ένα ευέλικτο λειτουργικό μοντέλο (agile operating model) αλλά και με νέες IT δεξιότητες που χρειάζονται για να υποστηρίξουν τις νέες τεχνολογίες (π.χ. κυβερνοασφάλεια, AI).

Η σε βάθος γνώση των πελατών και των αναγκών τους θα είναι κρίσιμης σημασίας για τις ασφαλιστικές σε αυτήν τη νέα εποχή, προκειμένου να ανταποκριθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στα νέα δεδομένα, να επιβιώσουν σήμερα και να αναπτυχθούν αύριο», αναφέρει ο Τάσος Πάντος, αναπληρωτής γενικός διευθυντής στο Συμβουλευτικό Τμήμα της KPMG στην Ελλάδα.

Η στρατηγική σημασία του κλάδου φιλοξενίας για την Ελλάδα

GRANT THORNTON

Στην εκπόνηση καίριας έρευνας, ενόψει και της επαναλειτουργίας του τουριστικού κλάδου στη χώρα μας, αλλά και της εξέτασης της παραγωγικής ανασυγκρότησης του τουριστικού προϊόντος, υπό τον τίτλο «Η στρατηγική σημασία της φιλοξενίας για την Ελλάδα», προχώρησε η Grant Thornton, για λογαριασμό του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου της Ελλάδος.

Η έρευνα, που παρουσιάστηκε σε κοινή διαδικτυακή συνέντευξη τύπου της Grant Thornton και του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος, προσδιορίζει τη δυναμική της φιλοξενίας για τη χώρα, καθώς παράλληλα αναδεικνύει τα πολλαπλασιαστικά οφέλη που προκύπτουν μέσω της εξέτασης της διασύνδεσής της με τους λοιπούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας και τονίζει την αναγκαιότητα διεύρυνσης της ανθεκτικότητας του κλάδου σε συστημικές (οικονομικές) και μη συστημικές (υγειονομικές, πανδημία Covid-19) κρίσεις.

Τα στοιχεία της έρευνας

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύ-

πτουν από την έρευνα, η διάχυση ωφελιών της φιλοξενίας στην Ελλάδα επιμερίζεται σε 17 κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και 9 τομείς. Η μέση ετήσια συνεισφορά της φιλοξενίας είναι περίπου 1 δισ. ευρώ, ποσό που διαμορφώνεται μόνο από την υλοποίηση επενδύσεων ανακαίνισης ξενοδοχειακών μονάδων.

Παράλληλα, η έρευνα από τις επενδύσεις στη φιλοξενία (σύνολο καταλυμάτων και μονάδων εστίασης) καταγράφει μέση ετήσια συνεισφορά στην οικονομία της χώρας ποσού 1,5 δισ. ευρώ. Το ύψος των ετήσιων επενδύσεων σε ανακαινίσεις αγγίζει το 1 δισ. ευρώ, ενώ η δημιουργία νέων καταλυμάτων φθάνει τα 170 εκατ. ευρώ. Επίσης, οι λοιπές επενδύσεις σε καταλύματα ανέρχονται στα 300 εκατ. ευρώ ετησίως και σε 140 εκατ. ευρώ ανέρχονται τα κονδύλια επενδύσεων στις μονάδες εστίασης. Όπως υπογραμμίζει η μελέτη, η φιλοξενία αποτελεί τον πρώτο κλάδο σε επίπεδο προσφοράς θέσεων εργασίας (1 στις 4 θέσεις εργασίας είναι αποτέλεσμα της φιλοξενίας).

Ταυτόχρονα, η μελέτη της Grant Thornton, εξετάζοντας την εξέλιξη του

κύκλων εργασιών της φιλοξενίας κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, παρατηρεί, μεταξύ άλλων, ότι κατάφερε να αντιμετωπίσει άμεσα τις οικονομικές απώλειες της κρίσης, παρουσιάζοντας αύξηση σε επίπεδο κύκλου εργασιών, όταν το σύνολο της οικονομίας παρουσίασε σωρευτικές απώλειες 11 δισ. ευρώ περίπου.

Μάλιστα, αποτέλεσε έναν από τους τρεις κυριότερους τομείς που σημείωσαν αύξηση στον κύκλο εργασιών κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης κατά 3 δισ. ευρώ, καθώς η ικανότητά του κλάδου της φιλοξενίας να ανταποκριθεί άμεσα στις οικονομικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης φανερώνει τον υψηλό βαθμό ανθεκτικότητας σε συστημικές κρίσεις.

Η ανθεκτικότητα της φιλοξενίας απέναντι σε μη συστημικές κρίσεις

Παράλληλα, βάσει του βαθμού ανθεκτικότητας σε μη συστημικές κρίσεις (υγειονομική κρίση Covid-19), μέσω της στατιστικής συσχέτισης των οικονομικών μεγεθών φιλοξενίας με μεγέθη ζήτησης (τουριστική κίνηση), προκύπτουν λιγότερες απώλειες του κύκλου εργασιών στη

φιλοξενία, δεδομένης και της πτώσης της τουριστικής κίνησης το 2020, καθώς και η δυνατότητα της φιλοξενίας να συγκρατεί το μέγεθος των απωλειών που δημιουργούνται από μη συστημικές κρίσεις.

Βάσει της συσχέτισης, ο κύκλος εργασιών για το 2020 θα ήταν 4,7 δισ. ευρώ (με 8,4 δισ. ευρώ απώλειες). Ωστόσο, αναφέρεται πως ο πραγματικός κύκλος εργασιών ήταν εντέλει 30% μεγαλύτερος (6,1 δισ. ευρώ), φανερώνοντας ουσιαστικά τη δυνατότητα της φιλοξενίας στη συγκράτηση απωλειών από μη συστημικές κρίσεις.

Σημειώνεται δε πως η φιλοξενία χαρακτηρίζεται από δυνατότητα ταχείας αντιμετώπισης και απόκρισης σε εξωγενείς μεταβολές (επαναφορά στο ήμισυ του έτους), καθώς χαρακτηρίζεται από υψηλότερη ικανότητα απορρόφησης συγκριτικά με λοιπούς κλάδους (εμπόριο, κατασκευές, χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες κ.λπ.)

Άξιο λόγου είναι, επίσης, πως η φιλοξενία εμφανίζει σημάδια ταχείας επαναφοράς σε απώλειες του κύκλου εργασιών που προκύπτουν από εξωγενείς παράγοντες, ενώ διαθέτει υψηλότερη ικανότητα απορρόφησης των αρνητικών οικονομικών κύκλων και άμεσης απόδοσης των πόρων που εντέλει επενδύονται σε αυτή.

Μεθοδολογία της έρευνας

Όσον αφορά τη μεθοδολογία που ακολουθήσε η έρευνα, αυτή εξετάζει τα βασικά μεγέθη της φιλοξενίας (κύκλος εργασιών, προστιθέμενη αξία, απασχόληση κ.λπ.), εντοπίζει τους «συνδεδεμένους κλάδους» και εκτιμά τη συνεισφορά σε αυτούς από την υλοποίηση επενδύσεων στη φιλοξενία, ενώ εξετάζει και τον βαθμό ανθεκτικότητας του κλάδου μέσα από παραμετροποίηση και μοντελοποίηση του βαθμού «ευαισθησίας» του και του χρόνου επαναφοράς του.

Σε σχέση με τα εργαλεία ανάλυσης χρησιμοποιήθηκε η στατιστική επεξεργασία πρωτογενών μακροοικονομικών στοιχείων από εγχώριες και διεθνείς βάσεις δεδομένων, η ανάλυση μικροοικονομικών στοιχείων (σε επίπεδο εταιρειών) για τον προσδιορισμό βασικών οικονομικών μεγεθών και δεικτών και η διενέργεια οικονομετρικών αναλύσεων (μέσω γραμμικών και μη γραμμικών υποδειγμάτων), καθώς και έρευνας πεδίου για την εκτίμηση της σχετικής ευαισθησίας και της συνεισφοράς στους λοιπούς κλάδους.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Οικονομική ανάλυση
επενδυτικών σχεδίων

HAROLD BIERMAN JR. & SEYMOUR SMIDT

9η αμερικανική έκδοση

Γενική Επιμέλεια Μετάφρασης - Πρόλογος:
Καθηγητής Κωνσταντίνος Ζοπουνίδης,
Ακαδημαϊκός, Πολυτεχνείο Κρήτης & Audencia
Business School, France

Επίκουρος Καθηγητής Ευστράτιος Λιβάνης,
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Αποφάσεις προϋπολογισμού Κεφαλαίου

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ

Εκδόσεις Κλειδάριθμος
552 σελίδες
τιμή πώλησης, 33,50€

σημεία όπου διατίθεται:
στο e-shop των Εκδόσεων Κλειδάριθμος:
<https://www.klidarithmos.gr/apofaseis-proypologismou-kefalaίου-9e> και σε όλα τα μεγάλα βιβλιοπωλεία

Το μέλλον του λιανεμπορίου

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΑΝΟΣ

Γενικός Διευθυντής, Ελεγκτικό Τμήμα, KPMG

Οι προσδοκίες και οι ανάγκες των πελατών αλλάζουν γρήγορα, καθώς όλα δείχνουν ότι η λιανική μετατοπίζεται από μοντέλο «ώθησης» (δηλαδή B2C) σε μοντέλο «έλξης» (C2B).

Οι πελάτες συνεχίζουν να έχουν τη δύναμη στα χέρια τους. Ακόμη και εν μέσω πανδημίας, εγκλεισμού και περιορισμών, καθώς και με την οικονομική αβεβαιότητα που επικρατεί, είναι σαφές ότι οι καταναλωτές βρίσκονται σε προνομιακή θέση, καθώς οι επιλογές τους επεκτείνονται ραγδαία, καθιστώντας όλο και πιο δύσκολο για τους εμπόρους λιανικής να διατηρήσουν τους πελάτες τους.

Κοιτώντας το μέλλον, βλέπουμε έξι βασικές κινητήριες δυνάμεις που θα διαμορφώσουν τις αγοραστικές αποφάσεις των καταναλωτών:

Αξία: Με την αυξανόμενη πίεση στο «καλάθι της νοικοκυράς», η αντίληψη των καταναλωτών για την αξία αλλάζει. Οι αγοραστές θέλουν να πληρώσουν λιγότερα για περισσότερα και αποδεικνύουν ότι είναι πρόθυμοι να συνεχίζουν την αναζήτηση μέχρι να βρουν αυτό που ψάχνουν.

Ευκολία: Οι καταναλωτές έχουν λιγότε-

ρο «ελεύθερο χρόνο» και επομένως αναζητούν εμπειρίες και λύσεις που μπορούν να χρησιμοποιήσουν ανεμπόδιστα ανά πάσα στιγμή και οπουδήποτε. Οι πελάτες δείχνουν αυξανόμενη προτίμηση για παραγγελίες μέσω Διαδικτύου, παραλαβές στα καταστήματα και παράδοση στο σπίτι. Ψάχνουν επίσης για εύκολες (και δωρεάν) επιστροφές.

Εμπειρία: Οι πελάτες έρχονται τώρα σε επαφή με εμπόρους λιανικής πέρα από την παραδοσιακή συναλλαγή. Οι λιανοπωλητές πλέον αναγκάζονται να επικεντρωθούν στην παροχή εμπειριών (Customer Experience) που είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες των πελατών τους. Πιο συγκεκριμένα, οι πελάτες αναζητούν πιο συναρπαστικές και πιο μοναδικές εμπειρίες από τους λιανοπωλητές τους.

Επιλογή: Ακόμη και πριν από την πανδημία, οι πελάτες έλκονταν από τα δύο άκρα του φάσματος επιλογής –είτε διαδικτυακοί παίκτες με σχεδόν απεριόριστη επιλογή είτε πελάτες που αναζητούσαν τις εκπώσεις, με περιορισμένη όμως επιλογή αλλά καλή σχέση ποιότητας - τιμής. Πλέον, η γκάμα προϊόντων γίνεται ένας σημαντικός λόγος διαφοροποίησης μεταξύ των

λιανοπωλητών.

Απόρρητο και ασφάλεια: Ενώ, από τη μια πλευρά, οι καταναλωτές συνειδητοποιούν γρήγορα τους κινδύνους και τις ανησυχίες σχετικά με το απόρρητο των δεδομένων, είναι επίσης όλο και περισσότερο πρόθυμοι να ανταλλάξουν κάποιον κίνδυνο σε αντάλλαγμα για μια εμπειρία αγοράς με αξιόπιστες μάρκες.

Σκοπός: Οι καταναλωτές γνωρίζουν όλο και περισσότερο τη «συμπεριφορά» των λιανοπωλητών. Όσοι από αυτούς επιδεικνύουν σωστή συμπεριφορά (κοινωνικές και περιβαλλοντικές δράσεις, κοινωνική υπευθυνότητα κ.ο.κ.), διασφαλίζοντας παράλληλα ότι ο σκοπός τους ευθυγραμμίζεται με τις αξίες και τις προσδοκίες των πελατών τους, θα κατέχουν ισχυρή θέση στο μέλλον.

Με τα περιθώρια λιανικής κάτω από αυξανόμενη πίεση και το κόστος του τελικού προϊόντος να αυξάνεται σχεδόν σε όλες τις πτυχές του, οι περισσότεροι αναγνωρίζουν ότι οι συμβατικές μορφές περικοπής κόστους δεν είναι πλέον αρκετές για να αυξήσουν τα περιθώρια και να διασφαλίσουν ότι η επιχείρηση θα βρίσκεται σε κατάλληλη θέση στο μέλλον.

Τα περιθώρια κέρδους υφίστανται πιέσεις εδώ και χρόνια, καθώς οι πελάτες αναζητούν όλο και περισσότερο διαφοροποιημένες εμπειρίες, σε πολλά κανάλια, ενώ δίνουν προτεραιότητα στο χαμηλό κόστος. Η οικονομική αβεβαιότητα και η αστάθεια που ακολουθεί στη μετά Covid-19 εποχή ενισχύουν περισσότερο τη συγκεκριμένη πίεση. Το υψηλότερο κόστος διαχείρισης των νέων αλυσίδων εφοδιασμού ηλεκτρονικού εμπορίου, η αυξανόμενη πίεση από τους προμηθευτές να μετακυλήσουν το κόστος των πρώτων υλών, το αυξανόμενο κόστος εργασίας, τα μέτρα ασφάλειας που σχετίζονται με την πανδημία και η ανάγκη για νέες επενδύσεις σε ψηφιακές δυνατότητες επιβαρύνουν περαιτέρω τα περιθώρια κέρδους.

Οι λιανοπωλητές αναγνωρίζουν ότι θα πρέπει να προχωρήσουν περαιτέρω με τη βελτιστοποίηση του κόστους τους, εάν θέλουν να επιστρέψουν τις επιχειρήσεις τους σε κερδοφόρα ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια. Αυτοί οι λιανοπωλητές, που θεωρούνται μη απαραίτητοι κατά τη διάρκεια του lockdown, ενδέχεται να χρειαστεί να μειώσουν το κόστος κατά 20% έως 50%. Ακόμα και εκείνοι που κρίνονται απαραί-

τητοι εν μέσω πανδημίας θα πρέπει να μειώσουν το κόστος κατά 10% έως 20% από τα σημερινά τους επίπεδα.

Κατή τη γνώμη μου, υπάρχουν τέσσερις μοχλοί για τη βιώσιμη μείωση του κόστους επιχειρηματικής δραστηριότητας στο σημερινό περιβάλλον.

Εύρος και ποικιλία: Οι έμποροι λιανικής θα πρέπει να ελέγξουν τη γκάμα των προϊόντων τους, για να επιλέξουν στρατηγικά τη σωστή ποικιλία προϊόντων, ώστε να αυξήσουν την αποδοτικότητα και να αυξήσουν τα κέρδη. Ο εξορθολογισμός της γκάμας προϊόντων θα επιτρέψει υψηλότερο κύκλο ταχύτητας αποθέματος και χαμηλότερο κόστος, βελτιωμένη εφοδιαστική στο κατάστημα και βελτιωμένη αγοραστική δύναμη, καθώς και ευκαιρίες βελτιστοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού.

Επανεξέταση ακινήτων: Ήρθε η ώρα οι λιανοπωλητές να επανεξετάσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία και τις εγκαταστάσεις τους. Λαμβάνοντας υπόψη την άνοδο των διαδικτυακών αγορών και την τάση προς το showrooming (όπου οι καταναλωτές μπορούν να δοκιμάσουν προϊόντα πριν αγοράσουν στο Διαδίκτυο), οι λιανοπωλητές θα πρέπει να επανεξετάσουν το

φυσικό τους αποτύπωμα και την αξία που προσφέρουν αυτά τα περιουσιακά στοιχεία στον οργανισμό και στην εμπειρία των πελατών.

Βελτιστοποίηση εργατικού δυναμικού: Με γνώμονα την εξυπηρέτηση πελατών και την εμπειρία, οι λιανοπωλητές θα πρέπει να αξιολογούν πώς η τεχνολογία μπορεί να βοηθήσει στην αυτοματοποίηση εργασιών, καθιστώντας έτσι το ανθρώπινο δυναμικό πιο παραγωγικό και επικεντρωμένο στον πελάτη.

Βελτιώσεις της τεχνολογίας και της αλυσίδας εφοδιασμού: Η συγκέντρωση επενδύσεων από ανοίγματα καταστημάτων και ανακαινίσεις σε βελτιώσεις της τεχνολογίας και της εφοδιαστικής αλυσίδας θα αποτελέσει κεντρικό μέρος του ψηφιακού τους μετασχηματισμού, επιτρέποντας στους λιανοπωλητές να ανακαλύψουν νέους τρόπους εξοικονόμησης κόστους, ενώ αναπτύσσουν τις επιχειρήσεις τους. Ορισμένες εφαρμογές Robotic Process Automation (RPA) στο λιανικό εμπόριο, για παράδειγμα, έχει αποδειχθεί ότι μειώνουν το κόστος έως και 50%.

Οι προοπτικές ανάπτυξης της Ελλάδας ως διεθνούς εμπορευματικού κέντρου στην επόμενη δεκαετία

ΕΥ

Τη σημαντική πρόοδο που έχει επιτελέσει η Ελλάδα στην προσπάθειά της να εξελιχθεί σε ένα διεθνές εμπορευματικό κέντρο και κόμβο logistics, αλλά και τις μεγάλες προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει στο μέλλον, παρουσιάζει η δεύτερη έκδοση της έρευνας της ΕΥ Ελλάδος, «Greece: International Freight Center».

Η έρευνα τονίζει την ανάπτυξη που σημειώθηκε στον ελληνικό κλάδο των μεταφορών και logistics τα τελευταία χρόνια που μεσολάβησαν από την πρώτη έκδοσή της, το 2017, ως αποτέλεσμα της στρατηγικής γεωγραφικής θέσης της χώρας, της ανάκαμψης της οικονομίας και ενός φιλικότερου επενδυτικού περιβάλλοντος. Σημειώνει, ωστόσο, ότι η ανάπτυξη αυτή οφείλεται κυρίως σε εξελίξεις στους κλάδους της ναυτιλίας και της ναυτιλιακής εφοδιαστικής αλυσίδας, καθώς και στις οδικές υποδομές, καταλήγοντας ότι θα απαιτηθεί εντατικότερη προσπάθεια σε ό,τι αφορά τις σιδηροδρομικές και αεροπορικές εμπορευματικές μεταφορές, τις υποδομές logistics της ενδοχώρας (hinterland logistics), την αγορά παροχής υπηρεσιών logistics προς τρίτους (third party logistics. 3PL), τις τελωνειακές υπηρεσίες και, κυρίως, τη διασύνδεση αυτών των διακριτών στοιχείων του ελληνικού κλάδου μεταφορών και logistics.

Η ελληνική ναυτιλία και το οδικό δίκτυο της χώρας, καταλύτες της ανάπτυξης των μεταφορών και logistics

Η κυρίαρχη θέση της ελληνικής ναυτιλίας, που αντιπροσωπεύει το 15,6% του παγκόσμιου εμπορικού στόλου με βάση τη χωρητικότητα τόνων νεκρού βάρους

(deadweight tonnage, DWT)¹, υπήρξε η βασική κινητήρια δύναμη που έδωσε ώθηση στην ανάπτυξη του ελληνικού ναυτιλιακού συμπλέγματος, αναδεικνύοντάς το ως ένα από τα πιο σημαντικά και ανταγωνιστικά θαλάσσια κέντρα παγκοσμίως. Επιπλέον, σε μια εποχή που οι εμπορικές ροές μεταξύ Ασίας και Ευρώπης συνεχίζουν να αυξάνονται κάθε χρόνο, ο Πειραιάς προσφέρει μια εξαιρετικά ανταγωνιστική εναλλακτική επιλογή απευθείας σύνδεσης με τα λιμάνια της Άπω Ανατολής, με αποτέλεσμα να είναι σήμερα –για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά– το μεγαλύτερο εμπορικό λιμάνι στη Μεσόγειο και το τέταρτο μεγαλύτερο στην Ευρώπη, με βάση τον συνολικό αριθμό διακινηθέντων εμπορευματοκιβωτίων (TEUs), παρά τις δυσμενείς επιπτώσεις της πανδημίας στο παγκόσμιο εμπόριο.

Παράλληλα, η ιδιωτικοποίηση του λιμανιού της Θεσσαλονίκης και οι αντίστοιχες επενδύσεις που υλοποιούνται, καθώς και η προγραμματισμένη δημιουργία του εμπορευματικού σταθμού στο πρώην στρατόπεδο Γκόνου, αναμένεται να αναβαθμίσουν τη Θεσσαλονίκη σε σημαντικό ευρωπαϊκό λιμένα για την περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Αντίστοιχες προοπτικές δημιουργούνται και για αρκετούς από τους 25 σημαντικούς εμπορικούς λιμένες της χώρας, πέντε από τους οποίους έχουν αναγνωριστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως λιμένες στρατηγικού ενδιαφέροντος.

Η έρευνα περιλαμβάνει, επίσης, μια «ακτινογραφία» της ελληνικής αγοράς 3PL, η οποία είναι κατακερματισμένη, αποτελούμενη κυρίως από μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις που καλούνται να λειτουργήσουν σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Επιπρόσθετα, αναλύονται οι προοπτικές

που δημιουργούνται με την κατασκευή του εμπορευματικού κέντρου στο Θριάσιο Πεδίο, που, όταν ολοκληρωθεί, θα αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους κερσαίους λιμένες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, ενισχύοντας σημαντικά τις υποδομές logistics της ενδοχώρας του λιμανιού του Πειραιά, ενώ γίνεται αναφορά και στην ανάπτυξη των επιχειρηματικών πάρκων αλυσίδας εφοδιασμού στα Οινόφυτα και την Ηγουμενίτσα.

Ως προς τις οδικές εμπορευματικές μεταφορές, η έρευνα καταγράφει τη σημαντική ανάπτυξη του ελληνικού οδικού δικτύου τα τελευταία έτη, το οποίο πλέον ξεπερνά τα 2.145 χλμ. αυτοκινητοδρόμων, ενώ εξετάζονται και προγραμματιζόμενα νέα έργα, όπως ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (BOAK). Τονίζεται, ωστόσο, το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων του κλάδου, το χαμηλό περιθώριο κέρδους των υπηρεσιών μεταφοράς και η σχετικά περιορισμένη διείσδυση του τομέα των μεταφορών για λογαριασμό τρίτων στις συνολικές δραστηριότητες οδικών εμπορευματικών μεταφορών.

Η έρευνα αναφέρεται και στην ανάπτυξη των αεροπορικών μεταφορών εμπορευμάτων στα ελληνικά αεροδρόμια κατά τα τελευταία χρόνια, στην κατασκευή του νέου αεροδρομίου στο Καστέλι της Κρήτης, καθώς και στην αναβάθμιση των 14 παραχωρηθέντων περιφερειακών αεροδρομίων, και στις προοπτικές που αυτές οι εξελίξεις δημιουργούν για την ανάπτυξη της Ελλάδας σε πύλη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης για τις εμπορευματικές αερομεταφορές.

Τέλος, αναλύεται η πρόοδος που έχει συντελεστεί σε ό,τι αφορά το νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο για τα logistics και τα

τελωνεία, γεγονός που συνέβαλε στη βελτίωση της διεθνούς κατάταξης της χώρας όσον αφορά τη διευκόλυνση και την ανταγωνιστικότητα του εμπορίου και τις επιδόσεις της στον τομέα των logistics.

Πώς αξιολογεί η αγορά τις επιδόσεις της Ελλάδας ως κόμβου logistics

Η έρευνα καταγράφει, επίσης, τις απόψεις εκπροσώπων επιχειρήσεων από διάφορους κλάδους της οικονομίας, σχετικά με τις λειτουργίες και τις υποδομές των επιμέρους στοιχείων του ελληνικού κόμβου logistics. Οι συμμετέχοντες εμφανίζονται ικανοποιημένοι, σε μεγάλο βαθμό, ως προς την πρόοδο που σημειώνεται στις λιμενικές υποδομές, το οδικό δίκτυο και τις οδικές μεταφορές, ενώ βλέπουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης κυρίως στις τελωνειακές υπηρεσίες, τις υπηρεσίες και τις υποδομές 3PL/4PL και το σιδηροδρομικό δίκτυο.

Το 42% των ερωτηθέντων αξιολογούν ως «επαρκή» την ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας ως περιφερειακό διαμετακομιστικό κέντρο και κόμβο logistics, με 12% να απαντούν ότι ξεπερνά τις προσδοκίες τους. Αντίθετα, το 43% εντοπίζουν περαιτέρω περιθώρια βελτίωσης, κρίνοντας ότι η ανταγωνιστικότητα των logistics της χώρας είναι «χαμηλή».

Δράσεις ενίσχυσης της ελκυστικότητας της Ελλάδας ως διεθνούς κέντρου εμπορευματικών μεταφορών και logistics

Η έρευνα καταλήγει σε μια σειρά από συμπεράσματα και προτάσεις, τονίζοντας ότι, για να αυξήσει την ελκυστικότητά της ως διεθνές κέντρο εμπορευματικών μεταφορών ή ως κορυφαίος περιφερειακός

κόμβος logistics, η Ελλάδα θα πρέπει να επικεντρωθεί σε τέσσερις προτεραιότητες:

- Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας με παγκόσμιους εμπορικούς διαύλους και άλλους κόμβους, αξιοποιώντας κυρίως – αλλά όχι κατ’ αποκλειστικότητα – το ελληνικό ναυτιλιακό οικοσύστημα.

- Βελτίωση των λιμενικών υποδομών και υποδομών εφοδιαστικής αλυσίδας, με επενδύσεις σε πάρκα logistics, ως συνέχεια της προόδου που σημειώθηκε στις λιμενικές υποδομές.

- Ενίσχυση του χρηματοοικονομικού οικοσυστήματος, για την παροχή χρηματοοικονομικών και επιχειρηματικών υπηρεσιών υψηλού επιπέδου.

- Αναβάθμιση των τεχνολογικών υποδομών, της καινοτομίας και του ανθρώπινου κεφαλαίου, για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών μοντέλων και την υλοποίηση του απαιτούμενου μετασχηματισμού των αλυσίδων εφοδιασμού.

Οι προτεραιότητες αυτές εξειδικεύονται με επιμέρους προτάσεις που αφορούν τα λιμάνια, το οδικό δίκτυο, τον κλάδο 3PL/4PL, τις αεροπορικές και θαλάσσιες εμπορευματικές μεταφορές, το σιδηροδρομικό δίκτυο, τα τελωνεία, το ανθρώπινο κεφάλαιο στον κλάδο μεταφορών και logistics, καθώς και την εμπορική ταυτότητα (brand) της χώρας.

Οι κ. Θάνος Μαύρος, εταίρος στο Τμήμα Συμβουλευτικών Υπηρεσιών της EY Ελλάδος και επικεφαλής Τμήματος Εφοδιαστικής Αλυσίδας και Διεπιχειρησιακών Λειτουργιών EY Ελλάδος και EY Κεντρικής, Ανατολικής, Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας (CESA), και Γιάννης Πιέρρος, εταίρος της EY Ελλάδος, επικεφαλής Τομέα Προηγμένης Βιομηχανίας (Υπηρεσίες Διασφάλισης) και Τομέα Αυτοκινητο-

βιομηχανίας και Μεταφορών της EY στην περιοχή CESA, δήλωσαν σχετικά με τη νέα έρευνα της EY: «Η πανδημία του Covid-19 έχει επηρεάσει σημαντικά την αγορά των μεταφορών και logistics παγκοσμίως. Καθώς η αγορά θα μετασχηματίζεται τα επόμενα χρόνια και θα προσπαθεί να βρει νέους, πιο έξυπνους τρόπους λειτουργίας, η ενίσχυση της ανθεκτικότητας θα αποτελέσει την πρώτη προτεραιότητα για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτή.

Σήμερα, η Ελλάδα και οι επιχειρήσεις του κλάδου επενδύουν σε υποδομές και τεχνολογία, για να μπορέσουν να αξιοποιήσουν το μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας – τη γεωγραφική της θέση – σε μια εποχή όπου ο ανταγωνισμός από εμπορευματικά κέντρα και κόμβους logistics στην Ασία εντείνεται. Για να μπορέσει η χώρα μας να ανταποκριθεί στις μεγάλες προκλήσεις και τις εμπορικές απαιτήσεις του σήμερα, του αύριο και του μετέπειτα, και να ξεχωρίσει από τον ανταγωνισμό, θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να εστιάσει στην καινοτομία, την τεχνολογία και την αναβάθμιση του ανθρώπινου κεφαλαίου, για να προσφέρει ένα ελκυστικό πακέτο υπηρεσιών μεταφορών και logistics υψηλής προστιθέμενης αξίας».

Ολόκληρη τη δεύτερη έκδοση της έρευνας της EY Ελλάδος, «Greece: International Freight Center», μπορείτε να διαβάσετε στο: https://www.ey.com/el_gr/transportation/ellada-diethnes-kentro-logistics-kai-emporeymatikon-metaforon-2021-kai-metepeita.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Shipping register continues to shrink, ekathimerini.com, 17 Ιουνίου 2020.

Εντοπισμός των χρηματοοικονομικών απατών με τεχνικές εξόρυξης δεδομένων

MARIA ΤΡΑΓΟΥΔΑ

Υπ. Διδάκτωρ, Πολυτεχνείο Κρήτης, Εργαστήριο Financial Engineering

ΜΙΧΑΛΗΣ ΔΟΥΜΠΟΣ

Καθηγητής Πολυτεχνείο Κρήτης, Εργαστήριο Financial Engineering

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΟΠΟΥΝΙΔΗΣ

Ακαδημαϊκός, Καθηγητής, Πολυτεχνείο Κρήτης, Audencia Business School, France

Τον Μάιο του 2018 η Ελλάδα συγκλονίζεται από τις αποκαλύψεις του αμερικάνικου fund QCM (Quintessential Capital Management) σχετικά με την οικονομική απάτη της ελληνικής εταιρείας Folli Follie (FFG). Όπως αποδείχθηκε μέσα από τη συγκεκριμένη έρευνα και τους ελέγχους που διενεργήθηκαν μετέπειτα, η FFG δήλωνε εκατοντάδες πλασματικά καταστήματα και σημεία πώλησης (σύνολο υπαρκτών POS: 289 από τα δηλωθέντα 630) σε διάφορες πόλεις ανά τον κόσμο, όπως στη Νέα Υόρκη και το Τόκιο, φτάνοντας σε συνολικές πωλήσεις που ήταν τουλάχιστον διπλάσιες σε σχέση με τα πραγματικά επίπεδα. Επίσης, εντοπίστηκε τραπεζικός λογαριασμός με πλαστογραφημένα statements, που ενώ φαινόταν ότι είχε 255 εκατ. δολάρια, στην πραγματικότητα είχε υπόλοιπο μόλις 500 δολάρια, εικονικά μεικτά κέρδη ύψους 326 εκατ. ευρώ, ίδια κεφάλαια για τη Folli Follie Ασίας 1,53 δισ., τα οποία στην πραγματικότητα ήταν αρνητικά κατά 115 εκατ. ευρώ, καθώς και πλασματικές μεταφορές εμβασμάτων από μη υπαρκτά πρόσωπα. Το ερώτημα που ανακύπτει σε αυτήν την περίπτωση είναι πώς μια εταιρεία με διεθνή οικονομική δραστηριότητα καταφέρνει

να παραποιεί τα οικονομικά της στοιχεία επί πολλά συναπτά έτη χωρίς να εντοπιστεί από τους ελεγκτικούς μηχανισμούς, όπως είναι, για παράδειγμα, οι ανεξάρτητοι ορκωτοί λογιστές του ομίλου και κρατικά αρμόδια όργανα.

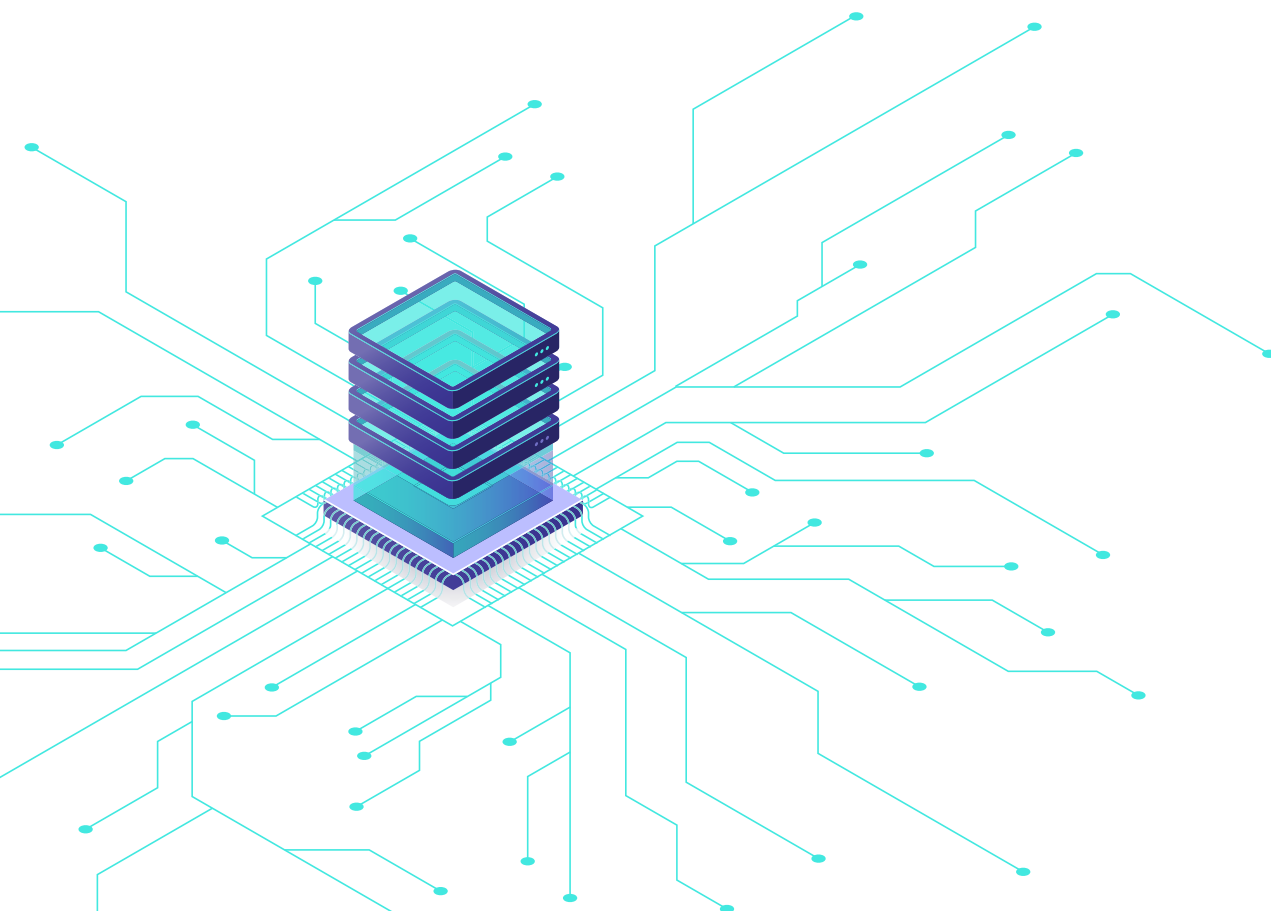
Πατί οι ελεγκτές αποτυγχάνουν να εντοπίσουν την οικονομική απάτη;

Οι διάφορες έρευνες που έχουν διεξαχθεί πάνω στο εν λόγω ερώτημα καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι ελεγκτές έχουν να αντιμετωπίσουν όχι μόνο την πολυπλοκότητα των διαδικασιών αλλά και έναν τεράστιο όγκο εργασιών για κάθε εταιρεία, καθώς και νομικές ασάφειες. Συγκεκριμένα, η έρευνα των Asare et al. (Challenges Facing Auditors in Detecting Financial Statement Fraud: Insights from Fraud Investigations, Journal of Forensic & Investigative Accounting Vol. 7, Issue 2, 2015) διαπίστωσε ότι οι ελεγκτές είχαν να αντιμετωπίσουν μια σειρά από δυσκολίες. Πρώτον, δεν είχαν ουσιαστική γνώση για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί μια απάτη. Δεύτερον, εμπιστευόνταν σε σημαντικό βαθμό τα στελέχη των επιχειρήσεων που ήλεγχαν και, τρίτον, δεν έδιναν την απαραίτητη προσοχή στον εντο-

πισμό της απάτης. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι το μεγαλύτερο μειονέκτημα είναι η έλλειψη κατάλληλων εργαλείων για τον εντοπισμό των παραποιήσεων σε μια οικονομική έκθεση, τις οποίες δεν μπορεί να αντληφθεί ο ανθρώπινος νους και τα κοινά προγράμματα ελέγχου.

Οι τεχνικές εξόρυξης δεδομένων ως εργαλείο εντοπισμού της οικονομικής απάτης

Μια πληθώρα ακαδημαϊκών και επαγγελματιών προσπάθησαν να αναπτύξουν μεθόδους εντοπισμού των χρηματοοικονομικών μεγεθών, με την πλειονότητα να καταλήγει σε τεχνικές που βασίζονται στις δημοσιοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Η σχετική βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι οι πιο αποτελεσματικές μέθοδοι είναι οι τεχνικές εξόρυξης δεδομένων, υπογραμμίζοντας ότι είναι ικανές να βοηθήσουν στην ανάπτυξη μοντέλων, τα οποία είναι σε θέση να αναγνωρίζουν νέα συμβάντα πριν αυτά εκδηλωθούν, σε επίπεδο τόσο εταιρειών όσο και κυβερνήσεων. Ο όρος «εξόρυξη δεδομένων» δηλώνει την εξεύρεση μιας μη προφανούς πληροφορίας από μεγάλες βάσεις δεδομένων με τη χρήση αλγορίθμων κατηγοριοποίησης και των αρχών της στατιστικής και της τεχνητής νοημοσύνης,

που συμβάλλουν στην ορθή λήψη αποφάσεων. Τα πρότυπα που δημιουργούνται μπορούν να θεωρηθούν ως μία περιγραφή του προβλήματος που αναλύεται και να χρησιμοποιηθούν περαιτέρω για την εξαγωγή συμπερασμάτων (επεξηγηματική ανάλυση) και την πραγματοποίηση προβλέψεων. Όσον αφορά τις τεχνικές για τον εντοπισμό των χρηματοοικονομικών απάτων, αυτές μπορούν να είναι, ενδεικτικά, τα νευρωνικά δίκτυα, τα δένδρα απόφασης, η λογιστική παλινδρόμηση, η διακριτική ανάλυση και οι πολυκριτήριες μέθοδοι.

Το «τρίγωνο της απάτης»: Σημαντικοί χρηματοοικονομικοί δείκτες ως προβλεπτικοί παράγοντες

Βασικό στάδιο των αναλύσεων είναι η ορθή επιλογή των κατάλληλων παραγόντων που περιγράφουν το πρόβλημα και συμβάλλουν στην αποτελεσματική εκπαίδευση των αλγορίθμων. Οι μεταβλητές που εισάγονται αρχικά σε οποιοδήποτε μοντέλο μπορεί να προέρχονται από τις οικονομικές καταστάσεις, τις καταστάσεις ταμειακών ροών, τα αποτελέσματα χρήσης, από την έκθεση του ορκωτού λογιστή, τις αναθεωρημένες οικονομικές καταστάσεις, από τις δηλώσεις των στελεχών, τις ανακοινώσεις

που δημοσιεύει η εκάστοτε εταιρεία, τον ιστότοπό της, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.ο.κ. Η επιλογή των δεικτών μπορεί να στηριχτεί στον λόγο για τον οποίο μια εταιρεία διενεργεί απάτη και, επομένως, ποια στοιχεία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων θα ήταν πιο πιθανόν να παραποιηθούν. Είναι επομένως απαραίτητο να γίνει κατανοητή η θεωρία του τριγώνου της απάτης που υποστηρίζει την άποψη ότι για να πραγματοποιηθεί απάτη κυριαρχούν τρία στοιχεία: (i) η ευκαιρία, (ii) η πίεση και (iii) η εκλογίκευση. Τα κίνητρα - ευκαιρία είναι σημαντικά για την κατανόηση των οικονομικών εγκλημάτων (πώς γίνεται μια απάτη). Η αντιλαμβανόμενη πίεση οδηγεί τον άνθρωπο στην παραβατική συμπεριφορά, ενώ η εκλογίκευση λειτουργεί ως βασικό στοιχείο άμυνας για την εγκληματική ενέργεια.

Πιο συγκεκριμένα, οι ευκαιρίες για να διενεργηθούν απάτες προκύπτουν είτε από καταστάσεις που εμπεριέχουν σύνθετες συναλλαγές είτε επειδή είναι δύσκολο να ελεγχθούν από τη φύση τους, όπως είναι οι εισπρακτέοι λογαριασμοί, τα αποθέματα, οι πωλήσεις, το μεικτό κέρδος και το σύνολο του ενεργητικού. Η πίεση για να επιτευχθούν στόχοι πωλήσεων ή η ανάπτυξη της

εταιρείας μπορούν και πάλι να οδηγήσουν σε αλλοίωση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Σε μια τέτοια περίπτωση οι δείκτες συνολικές υποχρεώσεις/ίδια κεφάλαια ή προς το σύνολο του ενεργητικού αποτελούν δείκτες ένδειξης ρίσκου για απάτη. Σχετικά με την «εκλογίκευση», αυτή μπορεί να μετρηθεί με τους δείκτες κερδοφορίας, όπως είναι οι πωλήσεις/σύνολο του ενεργητικού, το κεφάλαιο κίνησης/σύνολο του ενεργητικού και πολλοί άλλοι.

Η αξιοποίηση τέτοιων πληροφοριών, σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες, όπως θέματα που αφορούν την εταιρική διακυβέρνηση και τον ρόλο των ελεγκτών, θα μπορούσε να οδηγήσει στην ανάπτυξη αξιόπιστων υποστηρικτικών εργαλείων για τον έγκαιρο εντοπισμό ανωμαλιών στα οικονομικά στοιχεία των εταιρειών. Έτσι, θα προλαμβάνονταν καταστάσεις που δύναται να έχουν ιδιαίτερα αρνητικό αντίκτυπο σε όλους τους εμπλεκόμενους (επενδυτές, μέτοχοι, πιστωτές, εργαζόμενοι, συνεργαζόμενες επιχειρήσεις κ.ά.)

Σκιαγραφώντας το νέο πρότυπο ηγεσίας του μέλλοντος στην Ελλάδα

ΕΡΕΥΝΑ ΕΥ

Τα κυριότερα ευρήματα εκτεταμένης έρευνας με θέμα την ηγεσία των ελληνικών επιχειρήσεων και τις προκλήσεις που καλείται εκείνη να αντιμετωπίσει σήμερα και, κυρίως, στη μετα-κορωνοϊό εποχή, έδωσε στη δημοσιότητα η ΕΥ Ελλάδος. Η έρευνα, η οποία καταγράφει τις απόψεις στελεχών από όλες τις ιεραρχικές βαθμίδες των επιχειρήσεων (από την ανώτατη διοίκηση μέχρι τους υπαλλήλους), αλλά και νέων πτυχιούχων και νεοεισερχόμενων στην αγορά εργασίας, διαπιστώνει τις αντιλήψεις που διαφοροποιούν ηγεσία και εργαζόμενους, και καταγράφει την ανάγκη για ένα νέο μοντέλο ηγεσίας, που θα ανταποκρίνεται στα νέα δεδομένα που δημιουργούν οι παγκόσμιες εξελίξεις, ο ψηφιακός μετασχηματισμός και οι σαρωτικές επιπτώσεις της πανδημίας.

Σχολιάζοντας τα ευρήματα της έρευνας, η κ. Ευτυχία Κασελάκη, εταίρος, επικεφαλής Συμβουλευτικών Υπηρεσιών Ανθρώπινου Δυναμικού, δήλωσε: «Οι ελληνικές επιχειρήσεις βρίσκονται αντιμέτωπες με τη μεγάλη πρόκληση της επανεκκίνησης της ελληνικής οικονομίας, σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον δραστικού μετασχηματισμού, με καταλύτες την τεχνολογική επανάσταση, την παγκοσμιοποίηση, καθώς και τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές, αλλά και υγειονομικές προκλήσεις. Τους τελευταίους μήνες βιώνουμε, επίσης, τις επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομία, την κοινωνία, την επιχειρηματικότητα και την εργασία. Η έρευνα της ΕΥ Ελλάδος – η οποία αποτελεί μια μοναδική στο είδος της έρευνα για την ηγεσία στη χώρα μας – διερευνά την ετοιμότητα της ηγεσίας των ελληνικών επιχειρήσεων να ανταποκριθούν σε αυτές τις συνθήκες και σκιαγραφεί ένα εναλλακτικό μοντέλο ηγεσίας, ικανό να εμπνεύσει και να οδηγήσει τις επιχειρήσεις και την κοινωνία σε σταθερή πορεία βιώσιμης ανάπτυξης, τη νέα δεκαετία».

Για την κατανόηση του σύνθετου ζητήματος της ηγεσίας του σήμερα, αλλά και του αύριο, η ΕΥ ανέθεσε στην MRB τη διεξαγωγή μιας εκτεταμένης ποσοτικής έρευνας, μέσω δομημένου ερωτηματολογίου, σε αντιπροσωπευτικό δείγμα (συνολικά 1.906 άτομα), η οποία διεξήχθη σε δύο διακριτές φάσεις, καλύπτοντας την περίοδο πριν (Οκτώβριος - Νοέμβριος 2019, 1.270 άτομα) και μετά την εκδήλωση της πανδημίας (Μάιος 2020, 636 άτομα), αποτυπώνοντας τις σημαντικές αλλαγές που έλαβαν χώρα σε αυτό το διάστημα.

Η ποσοτική έρευνα συμπληρώθηκε με μια ευρεία ποιοτική, που περιλάμβανε σε βάθος συνεντεύξεις με διευθυντικά στελέχη και ειδικούς σε θέματα ηγεσίας, καθώς και focus groups (ομαδικές συζητήσεις) με νέους εργαζόμενους και πτυχιούχους σε φάση αναζήτησης εργασίας.

Συνδυαστικά, οι έρευνες αυτές κατέγραψαν πώς σκέφτονται και βιώνουν την ηγεσία οι επιχειρηματικοί ηγέτες, αλλά και οι εργαζόμενοι στις ελληνικές επιχειρήσεις σήμερα, πώς οι αναδυόμενες επιχειρηματικές προκλήσεις επηρεάζουν τον ρόλο της ηγεσίας την επόμενη μέρα, και ποιο είναι το πρότυπο ηγεσίας που μπορεί να οδηγήσει τις επιχειρήσεις με ασφάλεια στην επόμενη δεκαετία.

Τα στοιχεία που διαφοροποιούν ηγεσίες και εργαζόμενους

Τόσο η ποσοτική όσο και η ποιοτική έρευνα αναδεικνύουν σημαντική απόσταση μεταξύ όσων ηγούνται των ελληνικών επιχειρήσεων και των εργαζόμενων των οργανισμών αυτών. Καταγράφουν, επίσης, σημαντικές διαφοροποιήσεις αντιλήψεων, αξιών και προτεραιοτήτων των νεότερων εργαζόμενων, σε σχέση με τις παλιότερες γενιές.

Παρά το γεγονός ότι 7 στους 10 εργαζόμενους δηλώνουν ότι αγαπούν τη δουλειά τους, οι ηλικιακά νεότεροι εργαζόμενοι (18-

34 ετών, που ανήκουν, κατά κύριο λόγο, στη βαθμίδα των υπαλλήλων) εμφανίζονται πιο αποστασιοποιημένοι από την εργασία και την εταιρεία τους, σε σχέση με τους παλαιότερους και ιεραρχικά ανώτερους συναδέλφους τους.

Παράλληλα, δηλώνουν ότι επενδύουν συγκριτικά χαμηλότερα επίπεδα ενέργειας για την εκπλήρωση των καθημερινών επαγγελματικών υποχρεώσεών τους, απ' ό,τι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι. Πολλοί από αυτούς, αλλά και από τους πτυχιούχους που αναζητούν εργασία, έχουν αποδώσει διαφορετική σημασία και βαρύτητα στην έννοια της καριέρας και του επιτυχημένου στελέχους, και αντιμετωπίζουν την εργασία ως μέσον για την πραγμάτωση προσωπικών στόχων, με τον ελεύθερο χρόνο και την προσωπική ζωή να αποκτούν εξίσου μεγάλη βαρύτητα με την αμοιβή.

Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν τη διαφορετική ιεράρχηση προτεραιοτήτων της νεότερης γενιάς, αλλά, παράλληλα, υπογραμμίζουν την αποτυχία της ηγεσίας να την κινητοποιήσει και να την ενδυναμώσει.

Παρά τη βελτίωση στη διάρκεια της πανδημίας, η ηγεσία δυσκολεύεται να εμπνεύσει

Σύμφωνα με την έρευνα, η εμπειρία της πανδημίας και η αποτελεσματική διαχείριση της κρίσης από ορισμένες επιχειρήσεις φαίνεται να λειτουργήσει θετικά στην προσπάθεια επαναπροσέγγισης μεταξύ των νεότερων εργαζόμενων και των εταιρειών, φορτίζοντας συναισθηματικά τη μεταξύ τους σχέση. Ωστόσο, η βαθύτερη και ουσιαστικότερη σύνδεση της νεότερης γενιάς με την ηγεσία παραμένει ζητούμενο για το μέλλον. Αντίθετα, ως συνέπεια των συνθηκών αβεβαιότητας που εισήγαγε ο Covid-19, παρατηρήθηκε και μια αισθητή αύξηση στο ποσοστό όσων δηλώνουν ότι πιέζονται σημαντικά από την εργασία τους.

Συνολικά, σχεδόν ένας στους τέσσερις εργαζόμενους (26%) δήλωσε, κατά την πρώ-

τη φάση της έρευνας, που διεξήχθη πριν την εκδήλωση της πανδημίας, ότι εμπνέεται πολύ από τον leader/διοίκηση της εταιρείας του, έναντι 20% που δήλωναν ότι δεν εμπνέονται καθόλου. Κατά το δεύτερο κύμα της έρευνας, που διεξήχθη τον Μάιο του 2020, τα ποσοστά αυτά διαμορφώθηκαν σε 39% και 15% αντίστοιχα, αντικατοπτρίζοντας την αποδοχή του τρόπου διαχείρισης της κρίσης από τις επιχειρήσεις. Ωστόσο, μόλις 21% των ερωτηθέντων εντοπίζουν έντονη ταύτιση της σημερινής ηγεσίας με το προφίλ του ιδανικού ηγέτη του σήμερα και του αύριο.

Χαρακτηριστικά και τυπολογίες ηγετών

Οι εργαζόμενοι που συμμετείχαν στην έρευνα κλήθηκαν να ιεραρχήσουν τα δέκα πιο σημαντικά στοιχεία (ανάμεσα από 31 διαθέσιμα χαρακτηριστικά) που θεωρούν ότι χαρακτηρίζουν τον ηγέτη ή τη διοίκηση της εταιρείας σήμερα, αλλά και αυτά που θα πρέπει να χαρακτηρίζουν τον ηγέτη της επόμενης δεκαετίας. Η δεύτερη ερώτηση τέθηκε, εκ νέου, και κατά τη δεύτερη φάση της έρευνας, μετά την εκδήλωση της πανδημίας.

Η ανάλυση των συσχετισμών μεταξύ των 31 αυτών χαρακτηριστικών οδήγησε στην ομαδοποίηση τεσσάρων βασικών τυπολογιών ηγετών:

- Κυρίαρχη τυπολογία σήμερα είναι οι «Ηγέτες των Ανθρώπων» (People Leaders), με σφαιρική αντίληψη για την επιχείρηση και το περιβάλλον της, οραματικοί, και ικανοί να αναπτύσσουν και να κινητοποιούν τις ομάδες των στελεχών τους. Η κυριαρχία αυτής της τυπολογίας γίνεται ακόμη εντονότερη στις επιλογές των εργαζόμενων για τους ιδανικούς ηγέτες της επόμενης δεκαετίας, τόσο πριν όσο και μετά την εκδήλωση της πανδημίας.

- Ακολουθούν, στην αποτύπωση των σημερινών ηγετών, οι «Ηγέτες των Αποτελεσμάτων» (Results Focused Leaders), με οξύ επιχειρηματικό πνεύμα, καθαρή σκέψη,

και εστίαση στην επίτευξη στόχων και την επίλυση προβλημάτων – χαρακτηριστικά που θεωρήθηκαν κρίσιμα κατά την περίοδο της δεκαετούς κρίσης. Στο διάστημα πριν την εκδήλωση της πανδημίας, εκτιμώντας ενδεχομένως ότι «τα δύσκολα είναι πίσω μας», οι ερωτώμενοι έκριναν ότι τα χαρακτηριστικά αυτά δεν θα ήταν πλέον κρίσιμα κατά την επόμενη δεκαετία, και η τυπολογία αυτή βρέθηκε στην τελευταία θέση.

- Οι «Ηγέτες του Ψηφιακού Μετασχηματισμού» (Digital Transformation Leaders), εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες, και υψηλά στις προτιμήσεις για τους ηγέτες της επόμενης δεκαετίας πριν την εκδήλωση της πανδημίας, φαίνεται να υποχωρούν μετά την έναρξη της κρίσης, ενδεχομένως επειδή οι εργαζόμενοι συνειδητοποιούν πια ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί, μεν, απαραίτητο εργαλείο για το μέλλον, αλλά όχι και αυτοτελή στόχο.

- Το πρότυπο, τέλος, των «Ηθικών Ηγετών» (Transparent Moral Leaders), που λειτουργούν με διαφάνεια, εξακολουθεί να συγκεντρώνει τις προτιμήσεις ενός σχετικά μικρού, αλλά υπολογίσιμου και σταθερού, ποσοστού των ερωτώμενων, τόσο πριν όσο και μετά το ξέσπασμα της πανδημίας.

Το νέο μοντέλο ηγεσίας

Είναι πλέον δεδομένο ότι η εμπειρία του COVID-19 δημιούργησε ένα περιβάλλον όπου οι ηγέτες των επιχειρήσεων καλούνται – και θα κληθούν – να αντιμετωπίσουν πολλαπλές προκλήσεις και να εξισορροπήσουν, συχνά, αντικρουόμενες προτεραιότητες.

Σε αυτό το περιβάλλον, η ΕΥ Ελλάδος, βάσει των ευρημάτων της έρευνάς της, αλλά και μέσω της καθημερινής επαφής και συνεργασίας της με τις ελληνικές επιχειρήσεις, εκτιμά ότι η μετάβαση σε ένα νέο μοντέλο ηγεσίας στη χώρα είναι επιβεβλημένη.

Σύμφωνα με την ανάλυση της ΕΥ, για να

μπορέσουν να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της νέας κανονικότητας και να οδηγήσουν τους οργανισμούς τους στην επόμενη δεκαετία, οι ηγέτες των επιχειρήσεων θα πρέπει να αναζητήσουν την ισορροπία μεταξύ μιας σειράς αντιφάσεων που προκύπτουν, τόσο από το εξωτερικό όσο και από το εσωτερικό περιβάλλον. Θα πρέπει, επίσης, να κατανοήσουν και να ενσωματώσουν μια σειρά από γνωστικές, συμπεριφορικές και συναισθηματικές πτυχές που αφορούν τον εαυτό τους, την επιχείρηση (ή ομάδα) της οποίας ηγούνται, καθώς και την προσφορά που πρέπει να έχουν στην κοινωνία γενικότερα.

Η κ. Κασελάκη συμπληρώνει: «Για να ανταποκριθούν στις πολλαπλές προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν τα επόμενα χρόνια, οι ελληνικές επιχειρήσεις θα χρειαστούν ένα νέο πρότυπο ηγεσίας, με νέα χαρακτηριστικά και δεξιότητες, που θα συμπληρώνουν αυτά που θεωρούνται ως παραδοσιακά ηγετικά προσόντα. Αυτό θα τους επιτρέψει να εμπνεύσουν και να κινητοποιήσουν το ανθρώπινο δυναμικό, να προσελκύσουν νέο ταλέντο, αλλά και να επενδύσουν στην απόκτηση νέων δεξιοτήτων, ειδικότερα όσον αφορά τις γενιές, αλλά και τις ομάδες εργαζόμενων που υφίστανται σε μεγαλύτερο βαθμό τις συνέπειες της ύφεσης. Η ενεργοποίηση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού θα συμβάλει καθοριστικά στην ανάκαμψη της οικονομίας και, σε βάθος χρόνου, θα εξασφαλίσει την αποτελεσματική διαδοχή της σημερινής ηγεσίας των επιχειρήσεων. Θα δώσει, επίσης, την ικανότητα στις επιχειρήσεις να δημιουργήσουν μακροπρόθεσμη αξία για όλους –όχι μόνο σήμερα, αλλά και αύριο και μετέπειτα».

Η πλήρης έρευνα δημοσιεύτηκε την 1η Μαρτίου 2021. Τα κυριότερα ευρήματά της μπορείτε να διαβάσετε στο: https://www.ey.com/el_gr/workforce-resources/greek-leadership-survey

Η ΕΥ παγκοσμίως φιλοδοξεί να επιτύχει αρνητικό αποτύπωμα άνθρακα για το 2021

Η ΕΥ παγκοσμίως ανακοίνωσε ότι φιλοδοξεί να επιτύχει αρνητικό αποτύπωμα άνθρακα μέσα στο 2021, θέτοντας ως στόχους την ουσιαστική μείωση των απόλυτων εκπομπών άνθρακα και την αφαίρεση ή αντιστάθμιση μεγαλύτερων ποσοτήτων άνθρακα από αυτές που εκπέμπει. Στο πλαίσιο αυτό, παρουσίασε τα επτά βασικά στοιχεία του σχεδιασμού της για την επίτευξη αρνητικού αποτυπώματος άνθρακα το 2021, τη μείωση των συνολικών εκπομπών άνθρακα κατά 40%, καθώς και την επίτευξη μηδενικής καθαρής κατανάλωσης άνθρακα (net-zero) το 2025.

Η δέσμευση της ΕΥ για βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ευρύτερης εταιρικής στρατηγικής «Next Wave» και της φιλοδοξίας του οργανισμού να δημιουργήσει μακροπρόθεσμη αξία για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η ανακοίνωση αυτή έρχεται σε συνέχεια της επίτευξης ουδέτερου ισοζυγίου άνθρακα από την ΕΥ σε παγκόσμιο επίπεδο, τον Δεκέμβριο του 2020, και καταδεικνύει τη δέσμευση του οργανισμού απέναντι στο περιβάλλον και την επίτευξη μακροπρόθεσμης και βιώσιμης ανάπτυξης. Τα βασικά επιμέρους στοιχεία της νέας φιλοδοξίας της ΕΥ είναι τα ακόλουθα:

→ Η μείωση των εκπομπών από επαγ-

γελματικά ταξίδια κατά 35% μέχρι το 2025, σε σχέση με το 2019.

→ Η μείωση της συνολικής χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας από τα γραφεία και η προμήθεια 100% ανανεώσιμης ενέργειας για την κάλυψη των υπολοίπων αναγκών της ΕΥ, με συμμετοχή, παράλληλα, στην RE100, μια ομάδα σημαντικών επιχειρήσεων που έχουν δεσμευτεί για τη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές έως το 2025.

→ Η σύναψη εικονικών συμβάσεων αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (Virtual Power Purchase Agreement, VPPA), για την εισαγωγή στα εθνικά δίκτυα μεγαλύτερης ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας από όση καταναλώνει η ΕΥ.

→ Η χρήση εργαλείων που θα επιτρέπουν στις ομάδες της ΕΥ να υπολογίζουν και, στη συνέχεια, να μειώνουν την ποσότητα άνθρακα που εκπέμπεται κατά την εκτέλεση έργων για πελάτες της ΕΥ.

→ Η υιοθέτηση λύσεων που βασίζονται στη φύση, καθώς και τεχνολογιών μείωσης άνθρακα, για την απομάκρυνση από την ατμόσφαιρα ή την αντιστάθμιση μεγαλύτερης ποσότητας άνθρακα από όση εκπέμπει η ΕΥ κάθε χρόνο.

→ Η επένδυση σε υπηρεσίες και λύσεις που βοηθούν τους πελάτες της ΕΥ να μειώσουν την εξάρτηση των επιχειρήσεών τους από τον άνθρακα, με κερδοφόρο τρό-

πο, και παροχή λύσεων σχετικά με προκλήσεις και ευκαιρίες που συνδέονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη.

→ Η αξίωση της ΕΥ, από το 75% των προμηθευτών της, για καθορισμό στόχων βιώσιμης ανάπτυξης με βάση την επιστήμη, το αργότερο έως το 2025.

Νέες λύσεις βιώσιμης ανάπτυξης για την υποστήριξη των πελατών στην επίτευξη των στόχων τους

Οι ομάδες της ΕΥ σε ολόκληρο τον κόσμο αναπτύσσουν ένα σύνολο νέων λύσεων βιώσιμης ανάπτυξης για τους πελάτες τους. Οι λύσεις αυτές θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν τις επιχειρηματικές ευκαιρίες που σχετίζονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη και την απομάκρυνση από τον άνθρακα, ενώ, ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις τους δημιουργούν και προστατεύουν την αξία. Αυτό ευθυγραμμίζεται με την προσέγγιση που έχουν υιοθετήσει οι ομάδες της ΕΥ για την επίτευξη αρνητικού αποτυπώματος άνθρακα.

Η ΕΥ συνεχίζει να επενδύει στην τεχνολογία και να μετασχηματίζει τις δραστηριότητές της. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι ομάδες της ΕΥ συνεργάστηκαν με πελάτες για να βοηθήσουν στην εφαρμογή αλλαγών στον χώρο εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της ευέλικτης εργασίας και της αυξημένης

χρήσης τεχνολογιών απομακρυσμένης εργασίας, οι οποίες αναμένεται να συμβάλουν στη μείωση των επαγγελματικών ταξιδιών. Η ΕΥ συνεργάζεται, επίσης, στενά με πελάτες στους κλάδους των αεροπορικών εταιρειών και της φιλοξενίας, για την επίτευξη αυτού του στόχου και την εξεύρεση καινοτόμων λύσεων.

Η ανακοίνωση αυτή έρχεται σε σειρά άλλων δράσεων που έχει αναλάβει η ΕΥ για τη μείωση της περιβαλλοντικής επίπτωσης του οργανισμού και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Σημειώνεται ότι η ΕΥ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στο Διεθνές Επιχειρηματικό Συμβούλιο του

Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ, το οποίο έχει αναπτύξει ένα βασικό σύνολο κοινών μετρήσεων και γνωστοποιήσεων σχετικά με τις μη χρηματοοικονομικές επιδόσεις των επιχειρήσεων, για τους επενδυτές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

Ο κ. Παναγιώτης Παπάζογλου, διευθύνων σύμβουλος της ΕΥ Ελλάδος, δήλωσε σχετικά: «Στην ΕΥ έχουμε συνειδητοποιήσει, εδώ και αρκετά χρόνια, ότι η κλιματική αλλαγή είναι μια απειλή που μας αφορά όλους και έχουμε πλήρη επίγνωση της ευθύνης μας, τόσο ως ευρύτερου οργανισμού όσο και ατομικά. Οι στόχοι που θέσαμε για το 2021 και το 2025 είναι

φιλόδοξοι, αλλά το επιτυχημένο, μέχρι σήμερα, ταξίδι μας προς τη βιώσιμη ανάπτυξη μας γεμίζει με την αισιοδοξία ότι θα τους πετύχουμε.

Παράλληλα, δεσμευόμαστε, μέσω του τμήματος Υπηρεσιών Κλιματικής Αλλαγής και Βιώσιμης Ανάπτυξης, που λειτουργεί στην Ελλάδα από το 2008, να συνεχίσουμε να στηρίζουμε τους πελάτες μας στις δικές τους ξεχωριστές προσπάθειες για τη δημιουργία μακροπρόθεσμης αξίας, μέσω της παροχής καινοτόμων υπηρεσιών και λύσεων βιώσιμης ανάπτυξης, βοηθώντας τους να θέσουν τα θεμέλια για ένα περιβαλλοντικά βιώσιμο μέλλον».

Ο εξηλεκτρισμός των επαγγελματικών οχημάτων θα επιταχύνει την απεξάρτηση από τον άνθρακα

EPEYNA EY

Ο εξηλεκτρισμός των μεταφορών παρουσιάζει τεράστια δυναμική και, ενώ τα περιβαλλοντικά οφέλη είναι ξεκάθαρα, υπάρχουν, επίσης, και σημαντικά επιχειρηματικά οφέλη για όσους κινηθούν γρήγορα στο εξελισσόμενο οικοσύστημα ηλεκτρικής κινητικότητας (eMobility). Μια νέα μελέτη από την EY και την Eurelectric, με τίτλο: «Accelerating fleet electrification in Europe: When does reinventing the wheel make perfect sense?», καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο εξηλεκτρισμός των στόλων οχημάτων επαγγελματικής χρήσης θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα και θα έχει τη μεγαλύτερη και ταχύτερη συμβολή στην απεξάρτηση των οδικών μεταφορών από τον άνθρακα.

Η μελέτη περιλαμβάνει ανάλυση με βάση συζητήσεις με ηγέτες από τους κλάδους της αυτοκινητοβιομηχανίας, των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, της κατασκευής μπαταριών οχημάτων, της διαχείρισης στόλου, της μίσθωσης οχημάτων (leasing) και των επιχειρήσεων υποδομών φόρτισης. Συγκεντρώνει ιδέες και απόψεις, προσδιορίζοντας βασικές πηγές δημιουργίας αξίας, καθώς και ενέργειες για την επιτάχυνση και την ανάπτυξη λύσεων ηλεκτρικής κινητικότητας σε μεγάλη κλίμακα.

Η ηλεκτρική κινητικότητα βρίσκεται σε σημείο καμπής

Οι ρυθμιστικές πιέσεις για τα οδικά οχήματα έχουν αυξηθεί, με νέα πρότυπα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

(CO₂) για τις αυτοκινητοβιομηχανίες να τίθενται σε ισχύ σε ολόκληρη την Ευρώπη. Την ίδια ώρα, τα πακέτα οικονομικής ανάκαμψης από τον Covid-19 επικεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό σε λύσεις μηδενικού αποτυπώματος άνθρακα και ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, οι οποίες, από κοινού, έχουν ευνοήσει τη μετάβαση στην ηλεκτρική κινητικότητα.

Σύμφωνα με τη μελέτη, στους 11 πρώτους μήνες του 2020 οι πωλήσεις καθαρά ηλεκτρικών ή υβριδικών αυτοκινήτων στην Ευρώπη ξεπέρασαν το ορόσημο του ενός εκατομμυρίου οχημάτων, αντιπροσωπεύοντας το ένα στα δέκα επιβατικά αυτοκίνητα που πωλήθηκαν. Πρόκειται για ένα σημαντικό σημείο καμπής για την επίτευξη του στόχου της συμμετοχής ηλεκτρικών οχημάτων (EV) κατά 30%-40% στις συνολικές πωλήσεις έως το 2030, καθιστώντας, επίσης, εφικτή την επίτευξη των στόχων για τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα στην Ευρώπη.

Η ανάγκη για επιτάχυνση της μετάβασης στην ηλεκτρική κινητικότητα

Η ταχύτητα απεξάρτησης των χωρών από τον άνθρακα θα καθορίσει τα αποτελέσματα για το κλίμα, την υγεία και το περιβάλλον τις επόμενες δεκαετίες. Σύμφωνα με τη μελέτη, οι εκπομπές άνθρακα από τις μεταφορές αυξάνονται συνεχώς τα τελευταία τρία χρόνια, ενώ θα απαιτηθεί μείωση κατά 65%, ή μέση ετήσια εξοικονόμηση της τάξης του 10%, για την επίτευξη του ευρωπαϊκού στόχου για μείωση των εκπομπών κατά 55% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990.

Η μελέτη σημειώνει ότι για να επιτευχθεί αυτή η φιλοδοξία, είναι απαραίτητη η επιτάχυνση του εξηλεκτρισμού των στόλων οχημάτων επαγγελματικής χρήσης. Για να γίνει αυτό, οι πολιτικοί στόχοι πρέπει να ευθυγραμμιστούν με τις εμπορικές ευκαιρίες, γύρω από ένα συνεκτικό ρυθμιστικό πλαίσιο, ενώ θα χρειαστούν νέα σχήματα χρηματοδότησης για δημόσιες και ιδιωτικές υποδομές φόρτισης, μια νέα έμφαση για τις αλυσίδες εφοδιασμού, η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών μέσω της βελτίωσης των υποδομών και η απρόσκοπτη ψηφιακή σύνδεση οχημάτων και δικτύου ηλεκτροδότησης.

Ο στόλος των οχημάτων επαγγελματικής χρήσης πρέπει να εξηλεκτριστεί πρώτος

Ο ευρωπαϊκός στόλος οχημάτων επαγγελματικής χρήσης, αν και σχετικά μικρός, με 63 εκατομμύρια οχήματα (20% του συνόλου των οχημάτων της Ευρώπης), είναι δυσανάλογα επιβλαβής για το περιβάλλον, σύμφωνα με τη μελέτη. Αντιπροσωπεύει περισσότερο από το 40% του συνόλου των χιλιομέτρων που διανύονται, ενώ παράγει, επίσης, τις μισές από το σύνολο των εκπομπών των οδικών μεταφορών στην Ευρώπη. Αποτελεί, συνεπώς, τη μεγαλύτερη και πιο σημαντική δοκιμή για τη μετάβαση στην ηλεκτροκίνηση.

Η μελέτη επισημαίνει τέσσερις βασικές κινητήριες δυνάμεις που θα υποστηρίξουν τη μετάβαση αυτή:

- Οι στόλοι θα πρέπει να στραφούν, σταδιακά, σε εναλλακτικούς τύπους οχημά-

των, καθώς τα πρότυπα εκπομπών CO2 περιορίζουν τις πωλήσεις μη ηλεκτρικών οχημάτων (non-EV).

- Τα ρυπογόνα οχήματα των επαγγελματικών στόλων έχουν απαγορευτεί σε περισσότερες από 300 μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις και κωμοπόλεις, που έχουν ορίσει ζώνες χαμηλών εκπομπών. Η μετάβαση σε ηλεκτρικά οχήματα (EV) αποτελεί την εναλλακτική λύση στην πληρωμή προτίμου.

- Τα οχήματα επαγγελματικής χρήσης τείνουν να κάνουν τακτικά δρομολόγια και να καλύπτουν μια συγκεκριμένη απόσταση καθημερινά. Έχουν σταθερούς προορισμούς και ενδιάμεσες στάσεις, οι οποίες μπορούν να συνδυαστούν με τη φόρτιση.

- Το συνολικό κόστος ιδιοκτησίας των ηλεκτρικών οχημάτων (EV) τείνει, με μεγάλη ταχύτητα, να εξισωθεί με εκείνο των οχημάτων που χρησιμοποιούν κινητήρες εσωτερικής καύσης. Τα κίνητρα και οι επιχορηγήσεις μπορούν να γεφυρώσουν περαιτέρω το κενό αυτό, ενώ το μειωμένο κόστος επισκευής και συντήρησης, καθώς και η σημαντική εξοικονόμηση καυσίμων, καθιστούν τον εξηλεκτρισμό του στόλου την πιο οικονομική επιλογή.

Ένα ανερχόμενο οικοσύστημα ηλεκτρικής κινητικότητας

Όπως και με άλλους κλάδους που βρίσκονται σε διαδικασία μετασχηματισμού, ένα υποστηρικτικό οικοσύστημα έχει αρχίσει να αναπτύσσεται στον κλάδο των μεταφορών, για να επιταχύνει τη μετάβαση στην ηλεκτρική κινητικότητα. Μέσα σε αυτό αναπτύσσονται καινοτόμες λύσεις για τους πελάτες και προτάσεις προστιθέμενης αξίας για την προώθηση της ηλεκτρικής κινητικότητας, με στόχο την αποδοχή της από το ευρύ κοινό. Για παράδειγμα, οι πάροχοι ενέργειας ήδη συνάπτουν συνεργασίες με φορείς εκμετάλλευσης σημείων φόρτισης και επιχειρήσεις μίσθωσης οχημάτων, ενώ οι αυτοκινητοβιομηχανίες συνεργάζονται με επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας.

Η μελέτη εντοπίζει, επίσης, ευκαιρίες εντός του οικοσυστήματος ηλεκτρικής κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης δικτύου, των λύσεων τροφοδότησης και φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, της διαχείρισης επαγγελματικών στόλων, της διαχείρισης οχημάτων και μπαταριών, των λύσεων για το τέλος του κύκλου ζωής των μπαταριών, της χρηματοδότησης και της διαχείρισης δεδομένων.

Σχολιάζοντας τα ευρήματα της έρευνας, ο κ. Πάννης Πιέρρος, εταίρος της EY Ελλάδος, επικεφαλής Τομέα Προηγμένης Βιομηχανίας (Υπηρεσίες Διασφάλισης) και Τομέα Αυτοκινητοβιομηχανίας και Μεταφορών της EY στην περιοχή της Κεντρικής, Ανατολικής, Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας (CESA) της EY Ελλάδας, αναφέρει: «Τα ηλεκτροκίνητα οχήματα αποτελούν έναν κρίσιμο κρίκο στην αλυσίδα της μετάβασης σε ένα μέλλον ανεξαρτημένο από τον άνθρακα, στο πλαίσιο και του Green Deal της E.E. Ο εξηλεκτρισμός των εταιρικών στόλων θα πρέπει να βρεθεί στο επίκεντρο αυτής της προσπάθειας, καθώς, λόγω του μεγέθους του και της καθημερινής χρήσης των οχημάτων αυτών, τα οφέλη για το περιβάλλον θα είναι σημαντικά, ενώ αναμένεται να δημιουργηθούν και σημαντικές επιχειρηματικές ευκαιρίες προστιθέμενης αξίας. Η μετάβαση στην ηλεκτροκίνηση είναι κάτι το οποίο έχουμε αρχίσει να βλέπουμε, έστω και σε πρώιμο στάδιο, στη χώρα μας. Ωστόσο, η ομαλή και γρήγορη μετάβαση προϋποθέτει τη συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων μερών και ένα ευνοϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο, που θα ευθυγραμμίζει τα συμφέροντα της πολιτείας, των επιχειρήσεων και, κυρίως, των πολιτών».

Έτος 1837: «Συντροφίες» - Λογιστικά Βιβλία* - «Δούναι» και «Λαβείν»

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΝΙΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ορκωτός Ελεγκτής - Λογιστής

Επιστασία και δαπάνη ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΚΑΡΠΟΛΑ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

«Το Α' μέρος περιστρέφεται εις την θεωρίας της αλληλογραφίας του εμπόρου, και των διπλογραφικών αυτού καταστάσεων. Το Β' μέρος θεμελιωμένον εις υποθετικήν ύπαρξιν μιας εμπορικής εταιρίας, απαρτίζει ένα ολόκληρον κύκλον δοσοληψιών του εμπόρου με διαφόρους ανταποκριτές του εις διαφόρους πόλεις, και παύει επί τέλους με τον γενικόν ισολογισμόν.....Εις το τέλος επρόσθεσα και έν λεξικόν σύγνομος των εξελληνισμένων λέξεων όσαι αναφέρονται εις το εμπόριον»

Η Διπλογραφία

«Η Διπλογραφία είναι τέχνη της ορθής και τακτικής χρήσεως των εμπορικών καταστάσεων. Διπλογραφία ωνομάσθη η τέχνη αυτή, δια την γινομένην διπλής γραφής, ή διπλούν γράψιμον πάντοτε εις το Μέγα Βιβλίον.

Ο διπλογράφος, είτε έμπορος, είτε ο γραμματεύς αυτού, χρεωστέι να φυλάττη καθαρά τα βιβλία του, συνεχόμενα από του πρώτου μέχρι του τελευταίου φύλλου με τακτικές σελίδας, και εις πάσαν πράξιν να προηγείται η χρονολογία, καθώς ακόμη και πάσα πράξις να καταγράφεται εγκαίρως εις την αρμόζουσαν θέσιν της, όκι πρω-

θυστέρως και ύστεροπρώτως, αλλά με την φυσικής εποχής της, και με την κατά σειράν τάξιν της αριθμήσεώς της...»

Περί τίτλου εμπορικής εταιρίας - Συντροφία

Τίτλος εμπορικής εταιρίας λέγεται η ονομασία, η υπογραφή, δια της οποίας γνωρίζεται μία συντροφία, καθώς, « Ν. Ζαχαριάδης και συντρ...

Συντροφία: Απλώς συντρόφους εις περίπατον, συναναστροφήν, κ. τ. λ. 2) Μετοχή επιχειρίσεώς τινος δια καταβολής χρημάτων. Ιταλ. *compagnia* (κομπανία) ίδε και εταιρία « Συντροφία δύο ή και περισσότερων εις μίαν επιχειρήσιν. ».

[Σημείωση: Σήμερα, έχουμε στην επωνυμία μιας εταιρείας, σαν μέρος της επωνυμίας της «και Σία», η οποία είναι συντομογραφημένος τύπος της λέξης «Συντροφία»]

Συμφωνητικών [Σήμερα: «Καταστατικό»].

Ημείς οι υπογεγραμμένοι Ν. Ζαχαριάδης, Α. Στεφάνου, και Π. Χριστόπουλος, δια του παρόντος συμφωνητικού γράμματος μερικού μεν όντος, ισχύοντος δε ως να εγράφη επί πολιτικού γραφείου, δηλοποιούμεν ότι συνεφωνήσαμεν σήμερα μεταξύ τα ακόλουθα:

Α'. Δια κοινής ημών συναινέσεως και οικειοθελείας συνιστάται σήμερα και

λαμβάνει αρχήν η μεταξύ ημών εμπορική εταιρία υπό τον τίτλον Ν. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ και ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ,...

Β'. Δια την ύπαρξιν και ενέργειας της συντροφίας ταύτης κατατίθεται χρηματικόν κεφάλαιον εις Γρ. [Γρόσια] Τουρκικά εκατόν πενήκοντα χιλιάδας,....

Γ'. Όσον κέρδος ευδοκήσει να καταπέμψη ο πλουσιόδωρος Θεός εις την συντροφίαν ταύτην, θέλει μερίζεσθαι εις 15 ίσα μέρη, διανεμόμενα εις τους συντρόφους ούτωΑναλόγως εννοείται και η ζημία, Κύριος φυλάξοι ! εις τόσα μέρη ως ανωτέρω.

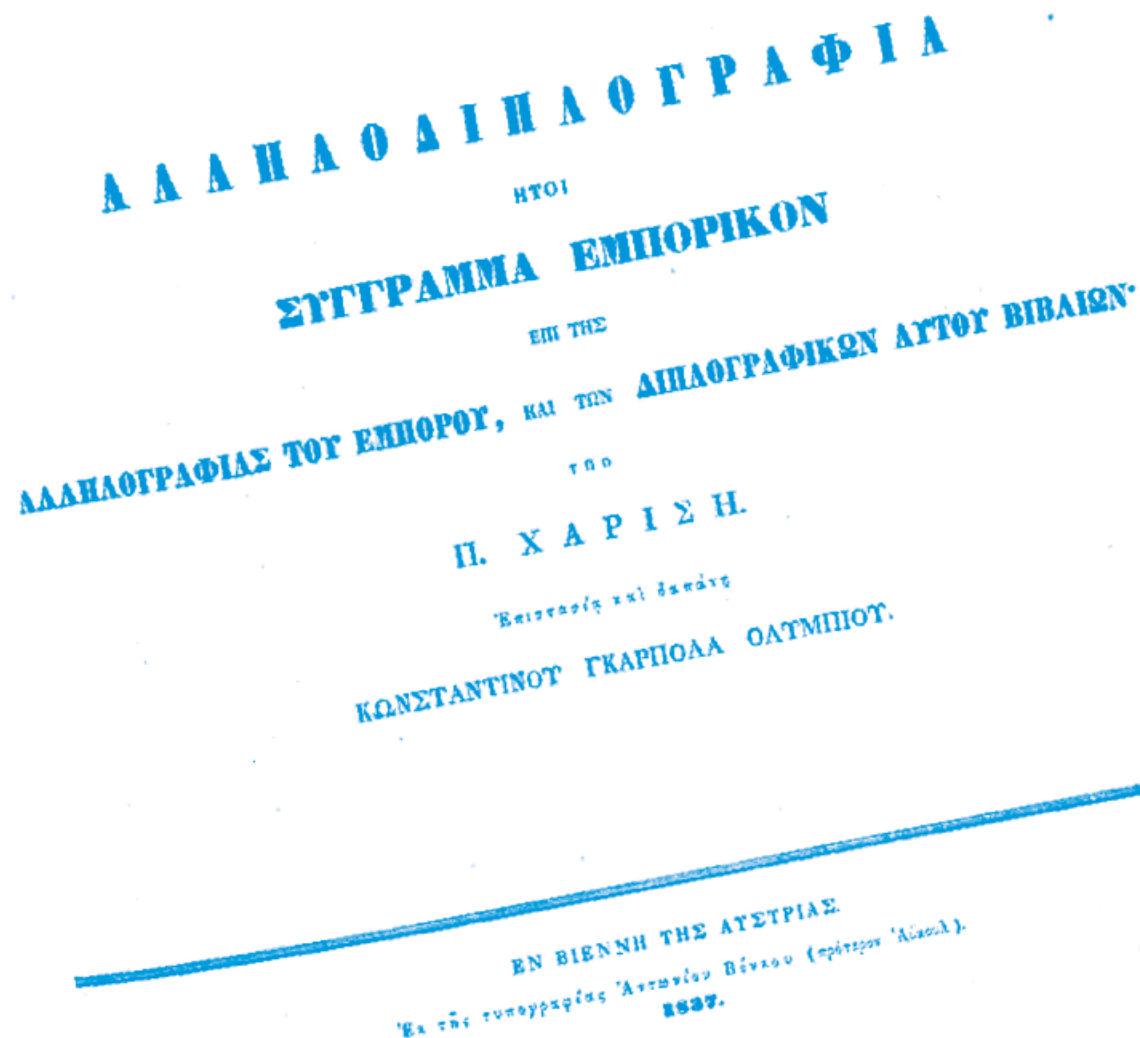
Δ'. Παρσίματα θέλουν κάμνει καθ' έκαστον μήνα οι σύντροφοι από το ταμείον της συντροφίας δια χρείας των ιδίας, ομού Γρ. χίλια πεντακόσια, δηλ.

Ε'. Η συντροφία αυτή θεμελιούται δια τρεις ολοκλήρους χρόνους από σήμερα, με σκοπόν να δουλεύση και να δουλευθη με όσας πόλεις Τουρκίας και Ευρώπης ήθελαν την προσκαλέσει τα συμφέροντά της και αι περιστάσεις: αι δε επιχειρήσεις της θέλουν είσθαι επάνω εις όλα τα είδη απολύτως του εμπορίου, και προϊόντα παντός τόπου.

ΣΤ'. Τα χρέη των τριών συντρόφων ως προς την συντροφίαν είναι τα ακόλουθα: " Ο κύριος Ν. Ζαχαριάδης θέλει κρατεί το

Τάκης Σιδέρης, 1977, για το διήγημα του Μάριου Χάκκα «Τοιχογραφία»

*«Καθημερινόν», «Βιβλίο Μέγα», «Μαγαζινάριον», κ.λπ

χρηματικόν ταμείον της συντροφίας,

Ο ίδιος κύριος Ν. Ζαχαριάδης θέλει υπογράψει με τον τίτλον της συντροφίας τα γράμματα, λογαριασμούς, και όλα τα έγγραφα όσα κατά καιρούς θέλει εκδίδει η συντροφία εις έλλειψίν του δε, έχουσι το αυτο δικαίωμα και οι λοιποί σύντροφοι να υπογράψωσιν και εις έλλειψιν του άλλου με τον αυτόν τίτλον.

Ο κύριος Α. Στεφάνου αναδέχεται το βάρος της πωλήσεως των συντροφικών πραγματειών και την φροντίδα του να συνάζωνται εγκαίρως τα χρήματα από τους χρεώστας των πραγματειών, ήτοι αγοραστές, και να παραδίδωνται εις το ταμείον.

Ο κύριος Π. Χριστόπουλος αναλαμβάνει την διεύθυνσιν του γραφείου της συντροφίας, εις το οποίον αναφέρονται όλαί αι έγγραφοι πράξεις, λογαριασμοί, γράμματα, αλληλογραφία, και κατάστιχα της συντροφίας, έργαζόμενος εν πάσι τούτοις επιμελώς και εγκαίρως.

Ζ'. Προ 6 μηνών της τριετίας συνελθόντες

οι τρεις σύντροφοι θέλουσι σκεφθεί και γνωμοδοτήσει περί της εξακολουθήσεως ακόμη δια το μέλλον, ή διαλύσεως της συντροφίας και εάν μεν αποφασίσωσι την ανανέωσίν της, θέλουν ανανέωσει εν καιρώ και το παρόν συμφωνητικόν.

Λεξιλόγιο

Γενικός όρος [Σήμερα: «Πρωτοβάθμιοι Λογαριασμοί»] λέγεται το κεφαλαιώδες όνομα εκείνο, υπό το οποίον περιλαμβάνονται πολλά ομοιοειδη πράγματα ως, π.χ., χρεώσται πραγματειών, πραγματεία εισαγωγής, δανεισताί μετρητων, κ.τ.λ. ούτοι οι γενικοί όροι, ή κεφαλαιώδη ονόματα, περιλαμβάνοντες με μίαν λέξιν όσα του αυτού είδους αντικείμενα ήθελον συμπέσει, χρησιμεύουσιν εν ταύτα και προς συντομίας και προς ευκολίαν των καταστίχων ούτω, φέρ' ειπείν, εάν εις το καθημερινόν μεταφέρων τας μηνιαίας πωλήσεις από το βιβλίον πωλήσεων, αντί να είπωμεν, χρεώσται πραγματειών, αναφέρωμεν αυτούς ένα προς ένα κατ' όνομα, τότε αναγκαζό-

μεθα, αν αυτοί ήναι χίλιοι, ν' ανοίξωμεν χιλίας μερίδας εις το μέγα

Γύρος [«Τζίρος»]: Παρά τους εμπόρους ετήσιος κυκλοφορία των χρημάτων. 2) Γύρισμα συναλλαγματικής εις όνομα άλλου. Ιταλ. Giro. [Σήμερα η λέξη «Τζίρος» χρησιμοποιείται για τον «Κύκλο Εργασιών», μιας επιχείρησης και «Τζιράρω» (ιταλ. girare = γυρίζω) διενεργώ διαδοχικές εμπορικές συναλλαγές]

Λογαριασμός στησίματος: Λογαριασμός εν ώ καταγράφονται εν προς έν κονδήλιον και πραγματεία, και τι έστησαν. Ιταλ. Conto Costo, η fattura [Σήμερα στην Ιταλική γλώσσα σημαίνει «τιμολόγιο»].

Λογαριασμός τρέχων: Λογαριασμός περιέχων την ληψοδοσίαν μεταξύ τινών. Ιταλ. Conto Corrente.

Μερίς: Μέρος, μερίδιον. 2) Έν τούς εμπορικούς καταστίχοις ή ληψοδοσία τινός. Ιταλ. παρτίδα. 3) Ποσότης ωρισμένη πραγματειών.

Πιστοχρέωσις: Εις τα εμπορικά κατάστιχα

NZ C N° 1	δερ.	2	'Ιαννουαρίου 1 ^ο . <u>Επερλάβομεν από 'Αβραάμ Λαζάρου.</u> Με μεταξί χρήσεως 'Αγγλίας ανά τετρίδ. 40. ὅμω τετρίδ. 80.	
Z & C N° 1	δερ.	2	'Ιαννουαρίου 1 ^ο . <u>Επερλάβομεν από Πέτρον 'Αντωνίου.</u> Με μεταξί χρήσεως Γαλλίας ανά τετρίδ. 40. ὅμω τετρίδ. 80.	
AB C N° 1	δερ.	8	'Ιαννουαρίου 26/7 Φεβρ. <u>Επερλάβομεν από 'Ελλην. πλοίων</u> <u>Δημόκριτον, ἔξ ἀποστολῆς καὶ διὰ λογρ. τῶν ἐν Σμύρνῃ</u> <u>Κυρ. Τιῶν Γεωργιάδου καὶ Συντρ.</u> Με τῆμα 'Αγγλίας N° 1 ^ο ανά πικ. 60. τὸ δερ. πικ. 480. " " " " 1 ^ο " " " " 420. " " " " 1 ^ο " " " " 360. " " " " 1 ^ο " " " " 1260. δερ. 21	
IF N° 1	δερ.	8	'Ιαννουαρίου 31/12 Φεβρ. <u>Επερλάβομεν από 'Ελλην. πλοίων</u> <u>Λεονοδόου, ἔξ ἀποστολῆς τῶν ἐν Σμύρῃ Κυρ. 'Αλεξάνδρου</u> <u>Λεονοδόου καὶ Συντρ. διὰ συντροφιῶν λογρ.</u> Με οἶνον Κύπρου ἀπὸ 1762 καὶ ἔπειτα.	
'Ιαννουαρίου 1 ^ο . Εἰς τὸ 'Αγγλικὸν πλοῖον Daphne τὰ ἀντικρυς μεταξί ἐφορτώσαν μιν διὰ Λονδίνον πρὸς διέξοδον τῶν Κυρ. H. 'Αγγελίδου καὶ Τιῶν.				
'Ιαννουαρίου 1 ^ο . Εἰς τὸ Γαλλικὸν πλοῖον Rée τὰ ἀντικρυς μεταξί ἐφορτώσαν πρὸς παραλαβὴν τοῦ ἐν Μασσαλῇ Κυρ. M. Γ. 'Ομήρου.				
'Επωλήσαμεν τὰ ἀντικρυς τῆματα, ὡς ἀκολουθεῖ.				
Φεβρουαρίου 1 ^ο . τῷ Δερ. 'Αδαμασίον καὶ Νικ. Πέτρου. δερ. 4. πικ. 240. ἀπὸ 840. N° 1 ^ο πρὸς Γρ. 14 1/2. " 3. " 180. " 630. " 1 1/2. " " 15 —. " 3. " 180. " 630. " 3 1/2. " " 15 1/2. δερ. 10. πικ. 600. ἀπὸ 2100.				
" 1 ^ο . τῷ 'Αποστόλῃ X. Κωνσταντίνου. δερ. 4. πικ. 240. ἀπὸ 840. N° 1 ^ο " " 14 1/2. " 4. " 240. " 840. " 1 1/2. " " 15 1/2. " 3. " 180. " 630. " 3 1/2. " " 16 —.				
δερ. 11. πικ. 660. ἀπὸ 2310.				
Φεβρ. 1 ^ο . <u>Επωλήσαμεν τῷ 'Αντωνίῳ 'Ρότζ Γεωργιάδῃ βαρλ. 8. οἶνον Κύπρου</u> <u>ἐξ οἵου ἀπὸ 1756. 1/2. πρὸς γρ. 11.</u>				

BIBAIION AΠOΘHKHΣ ἤτοι ΜΑΓΑΖΙΝΑΓΙΟΝ

εννοεῖται ὅταν πιστούται τις δι' ὅσα ἔχει να λαμβάνη, καὶ χρεοῦται δι' ὅσα ὑπόκειται να πληρώσῃ, τουτέστι πίστωσις καὶ χρέωσις το αὐτο καὶ χρεωπίστωσης λέγεται, Ἰταλ. debito-cretito..

Πραγματεία: Πληθ. πραγματεία λέγονται ἐν γένει ὅλα τα ἐμπορικά, ἡ πραγματευόμενα ἤδη, Γαλ. marchandises, Ἰταλ. mercanzie

Πίστωσις: Ἡ πίστις τὴν ὁποίαν ἐν τοῖς ἐμπορικοῦς καταστήκοις λαμβάνει τις δια τα μετρητά του ...

Πιστωτής: Ὅστις εἰς λογαριασμόν τινα φαίνεται να λαμβάνη. Ἰταλ. cetitore, κρετιτόρος

Συναλλαγή: Ἀλλαγὴ πραγματειῶν με χρήματα, ἡ χρηματικῶν γραμματίων με χρήματα. Ἰταλ. γεγοτζίρισμα, καμβιάρισμα.

Χρεώσις: Ὅστις χρεωστὴ δάνεια χρήματα, ἢ δια λογαριασμόν του (Χρεωφειλέτης.) δοθέντα, ἡ ἐξοδευθέντα. Ἰταλ. debitore.»

Φορτωτικόν: Ἐγγραφοὺν το ὁποῖον δεικνύει τας εἰς ἀμαξαν, ἢ πλοῖον φορτωμέ-

νας πραγματείας. Ἰταλ. connossimento, polizza di carico.

Φορτωτικόν γράμμα λέγεται το ἔγγραφο ἐκεῖνο το ὁποῖον γίνεται μεταξύ φορτωτοῦ καὶ πλοιάρχου, ἐμπεριέχον το ἔτος, ἡμερομηνίαν, τόπον ἐκ τοῦ ὁποῖου γίνεται ἡ φόρτωσις, το εἶδος καὶ ποσότητα τοῦ φορτονομένου πράγματος, το ὄνομα τοῦ φορτωτοῦ, το ὄνομα τοῦ πλοῖου καὶ πλοιάρχου, ὑπὸ ποῖαν σημαίαν, δια πού γίνεται ἡ φόρτωσης, πρὸς ποῖον θέλει παραδοθῇ το φορτωθέν πρᾶγμα, καὶ με ποῖον ναῦλον. Τα φορτωτικά ἔγγραφα γίνονται τέσσαρα ὅμοια, τα τρία υπογράφονται ἀπὸ τοῦ πλοίαρχου καὶ δίδονται πρὸς τὸν φορτωτή, το τέταρτον υπογράφεται ἀπὸ τοῦ φορτωτή καὶ ἐγχειρίζεται εἰς τὸν πλοίαρχον.

Τα «Λογιστικά Βιβλία»

«.. εἰς ὅλα τα ἄλλα ἐμπορικά βιβλία, αἱ σειραὶ πρέπει να ἦναι χαραγμέναι δια τῆς μολυβδογραφίδος, δια να ἀνακαίτιζεται οὕτως ἡ χεὶρ ἀπὸ το να λοξοδρομῇ πότε εἰς το ἄνω μέρος, καὶ πότε εἰς το κάτω,

καὶ δια να φαίνονται ὅλαι αἱ σειραὶ τῶν γραφομένων ὅμοιαι καὶ ἴσαι πρὸς ἀλλήλας, οὔτε πυκνότεραι δηλ. οὔτε αραιότεραι ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην...»

α) BIBAIION TAMEIOY ἤτοι ΚΑΣΣΑ

Τα λαμβανόμενα καταχωροῦνται εἰς το μέρος τοῦ «δούνα», διότι το ταμεῖον χρεοῦται να δώσῃ ὅσα ἔλαβε. Τα δε διδόμενα καταγράφονται ἀπεναντίας εἰς το μέρος τοῦ «λαβεῖν», διότι το αὐτὸ ταμεῖον δικαιούται να λάβῃ ὅσα ἔδωκε. Ὅλα δε ταῦτα ἐκθέτονται με τὴν ἀνήκουσαν σαφήνειαν.

Εξοδα συντροφίας [Σήμερα: «Γενικὰ Ἐξοδα»] λέγονται ἐκεῖνα τα ὁποῖα δὲν ἀποβλέπουσι τας πραγματείας, ἀλλὰ το κοινόν τῶν συντρόφων ταῦτα δε εἶναι, οἱ μισθοὶ τῶν υπαλλήλων μιᾶς συντροφίας, τα ἐνοίκια τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος καὶ τῆς ἀποθήκης, καὶ λοιπὰ ὅμοια, ὅσα δὲν δύνανται ν' ἀφαιρεθῶσιν ἀπὸ κάμμιαν ἐκκαθάρσιν πραγματειῶν, ἀλλὰ πληρώνονται μεν ἀπὸ το ταμεῖον, κρατεῖται δε μερὶς ἰδιαίτερα δι' αὐτὰ καὶ εἰς το τέλος

1836.		ΔΟΥΝΑΙ.		ΛΑΒΕΙΝ.	
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ.		Γρ.	100.	Γρ.	100.
1	Χρηματικών Κεφάλαιον Ν. Ζαχαριάδου.	97232	14	27000	—
1	Χρηματικών Κεφάλαιον Α. Στεφάνου.	58500	—	22500	—
2	Χρηματικών Κεφάλαιον Π. Χριστοπούλου.	52746	75	18000	—
2	Ταμείον Μετρητών.	256814	89	86696	32
3	Συναλλαγματικά.	1184	45	—	—
4	Πραγματείας Έξαγωγής.	7031	87	1466	—
4	Πραγματείας Εισαγωγής.	85434	74	29732	14
5	Έξοδα Συντροφίας.	—	—	4485	49
6	Έξοδα Πραγματειών.	—	—	310	88
6	Χρεώσται Πραγματειών.	—	—	4074	75
7	Κέρδη και Ζημίες Πραγματειών.	—	—	89422	7
8	Κέρδη και Ζημίες Συναλλαγμάτων.	—	—	103226	77
9	Κέρδη και Ζημίες Γενικά.	—	—	30393	50
9	Κ. Άγγελίδης και Τίσι, Λονδίνου.	—	—	26861	20
10	Μ. Γ. Όμπρος, Μασσαλίας.	6077	41	61659	5
10	Παλαιολόγος και Άδελφοί, Βιέννης.	310	88	13749	45
10	Άνεψιοι Φρονίμου και Συντροφία, Γενεύης.	—	—	32766	75
11	Τίσι Γεωργιάδου και Συντροφία, Σμύρνης.	565333	13	565333	13
11	Άδελφοί Λεωνίδου και Συντροφία, Σύρας.	—	—	—	—
11	Β. Κλαίνδης Τίσι και Συντροφία, Γαλατσίου.	—	—	—	—

BIBLION MHNIAION ISOLOGISMON, KAI TRE-
XONTON LOGARIASMON

του χρόνου αφαιρούνται από την μερίδα «Κέρδη και ζημίες γενικά».

Περί εξόδων πραγματειών: Εις το κεφαλαιώδες όνομα τούτο υπάγονται όσα έξοδα γίνονται επάνω εις τας πραγματείας του εμπορίου, δηλ ναύλοι, αγωγή, τελωνειακά δικαιώματα, ασφάλεια πραγματειών, και λοιπά όλα ταύτα πληρονόμενα από το ταμείου, καταγράφονται ονομαστί, και εις ποιας μερίδας πραγματειών ρητώς ανήκουνσι....

β) BIBLION ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ήτοι ΦΑΤΤΟΥΡΑ ΕΝΤΡΑΔΟΣ

Πραγματεία εισαγωγής, ή εισόδου (και Ιταλικώτερον Έντράδος) λέγονται εκείναι όσαι κατά παραγγελίας και διαταγήν του εμπόρου αγοράζονται εις άλλας πόλεις από ανταποκριτές του δια λογαριασμόν του ίδιου, ή συντροφικώς με αυτούς, ή με άλλους, και πέμπονται εις χείρας του και εκείναι ακόμη τας οποίας ο έμπορος επιτοπίως αγοράζει δια κερδοσκοπίαν και μεταπωλεί.

Ο λαβών τον λογαριασμόν στησίματος έμπορος, καταχωρεί αυτόν εις το βιβλίον πραγματειών εισαγωγής, μεταβάλλων μόνον την επιγραφήν, ως εις το βιβλίον πραγματειών εισαγωγής βλέπομεν, δηλ. προσιμιάζων με το όνομα του στέλλοντος τας πραγματείας, του πλοίου και πλοιάρχου και εις ποίον λογαριασμόν ανήκουνσι, και εφεξής αντιγράφει ένα προς έν κονδύλιον τόσον τα είδη πραγματειών, ως και τα έξοδα και προμήθειαν, ή αν θέλη δια το συντομώτερον τα έξοδα όλα και προμήθειαν τα προσθέτει δια μιας με την ακόλουθον φράσιν: « Δι' όλα ομου τα έξοδα και προμήθειαν » και επί τέλους εάν ο λογαριασμός συνίσταται εις Ευρωπαϊκών νόμισμα, το μεταβάλλει εις το νόμισμα της πόλεως του, όπου αυτός διαμένει, ως η συντροφία μας το μεταβάλλει εις Τουρκικά γρόσια με την ιδανικήν τιμήν, προσθέτων ωσαύτως από ποίαν έποχήν εννοείται εις χρέος του το ποσόν αυτό του λογαριασμού εν καιρώ δε πωλήσεως των αυτών πραγματειών

γίνεται εις το κατέναντι μέρος η εκκαθάρισης, και το περισσεύον ή ελλείπον εξισώνεται πάντοτε δια της μερίδος « Κέρδη και ζημίες πραγματειών »....

γ) BIBLION ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΩΝ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ήτοι ΦΑΤΤΟΥΡΑ ΣΟΡΤΙΔΟΣ

Πραγματεία εξαγωγής, η εξόδου (και Ιταλικώτερον σορτίδος) λέγονται εκείναι, αίτινες αγοραζόμεναι από ημάς πέμπονται εις άλλην πόλιν να πωληθώσιν ή δια μόνον λογαριασμός μας, η συντροφικώς.

δ) BIBLION ΑΠΟΘΗΚΗΣ ήτοι ΜΑΓΑΖΙΝΑΓΙΟΝ

Το βιβλίον της αποθήκης, όπου σημειούνται αι καθ' εκάστην εμβαίνουσαι εις την αποθήκης του και εκβαίνουσαι πραγματεία.

ε) BIBLION ΠΩΛΗΣΕΩΝ ήτοι ΚΑΤΑΣΤΙΧΟΝ ΖΥΓΙΟΥ ή ΒΕΡΕΣΕΔΙΑΚΟΝ

Το βιβλίον πωλήσεων, όπου θέλει σημειώνωει εν τάξει τας πωλήσεις των αυτών πραγματειών.

στ) BIBLION ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΝ [δηλ. το

		Γρ.	100.	Γρ.	100.	Γρ.	100.
1. Ιανουάριος.							
9	Κ. Ἀγγελίδης καὶ Τσιό, Λονδίνου. = Εἰς ἐμπορεύματα. L. 150.—. πρὸς Γρ. 100.	15000	—				
	Διὰ L. St. 150.—. τοὺς ἐμβάσαντες μὲ Συναλλαγμ. 61 ἡμέρ. βλ. διὰ λογ. μας.			14793	47		
3	Εἰς Συναλλαγματῆς. διὰ τὸ Στήσιμον L. 150.—. ὡς τὸ Βιβλ. Ταμείου.			206	53		
8	„ Κίρδα καὶ Ζωμὴς Συναλλαγμάτων. διὰ τὴν ἐξέλιξιν ὁμοειδῆς τμητῆς.					15000	—
10 M. Γ. Ὁμηρος, Μασσαλίας. = Εἰς ἐμπορεύματα. F. 2000.—. πρὸς παρβ. 155.		7750	—				
	Διὰ F. 2000.—. τοὺς ἐμβάσαντες μὲ Συναλλαγμ. 31 ἡμέρ. βλ. διὰ λογ. μας.			7590	72		
3	Εἰς Συναλλαγματῆς. διὰ τὸ Στήσιμον F. 2000.—. ὡς τὸ Βιβλ. Ταμείου.			159	28		
8	„ Κίρδα καὶ Ζωμὴς Συναλλαγμάτων. διὰ τὴν ἐξέλιξιν ὁμοειδῆς τμητῆς.					7750	—
10 Παυλολόγος καὶ Ἀδελφοί, Βιέννης. = Εἰς ἐμπορεύματα. 20 F. 1000.—. πρὸς Γρ. 10.		10000	—				
	Διὰ 20 F. 1000.—. τοὺς ἐμβάσαντες μὲ Συναλλαγμ. 31 ἡμέρ. βλ. διὰ λογ. μας.			9859	13		
3	Εἰς Συναλλαγματῆς. διὰ τὸ Στήσιμον 20 F. 1000.—. ὡς τὸ Βιβλ. Ταμείου.			140	87		
8	„ Κίρδα καὶ Ζωμὴς Συναλλαγμ. διὰ τὴν ἐξέλιξιν ὁμοειδῆς τμητῆς.					10000	—
10 Ἀνδρέας Φρονόπου καὶ Σύντρ., Γενεύης. = Εἰς ἐμπορεύματα. L.G. 2000.—. πρὸς παρβ. 155.		7750	—				
	Διὰ L.G. 2000.—. τοὺς ἐμβάσαντες μὲ Συναλλαγμ. 31 ἡμέρ. βλ. διὰ λογ. μας.			7571	95		
3	Εἰς Συναλλαγματῆς. διὰ τὸ Στήσιμον L.G. 2000.—. ὡς τὸ Βιβλ. Ταμείου.			178	5		
8	Κίρδα καὶ Ζωμὴς Συναλλαγμ. διὰ τὴν ἐξέλιξιν ὁμοειδῆς τμητῆς.					7750	—
30							
9	Κ. Ἀγγελίδης καὶ Τσιό, Λονδίνου. = Εἰς ἐμπορεύματα. L. 600.—. πρὸς Γρ. 100.	60000	—				
	Διὰ L.St. 600.—. τοὺς ἐμβάσαντες μὲ Συναλλαγμ. 61 ἡμέρ. βλ. διὰ λογ. μας.			58496	44		
3	Εἰς Συναλλαγματῆς. διὰ τὸ Στήσιμον L. 600.—. ὡς ὁ λογ. Τῶν Γεννηθέντων καὶ Σύντρ. Σπύργης.			1503	56		
8	„ Κίρδα καὶ Ζωμὴς Συναλλαγμ. διὰ τὴν ἐξέλιξιν ὁμοειδῆς τμητῆς.					60000	—

ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΝ [δηλ. το «Ἡμερολόγιον»
(σήμερα)] ἦτοι ΤΖΙΟΡΝΑΛΕ

«Ἡμερολόγιον» (σήμερα)] ἦτοι ΤΖΙΟΡΝΑΛΕ

Το «καθημερινον», εἰς το οποίον περιγράφονται λεπτομερώς ὅλαι αἱ με τοὺς εκασταχοὺ φίλους τοῦ ἐμπορικαί πιστοχρεωτικαί πράξεις τοῦ

Ζ) ΒΙΒΛΙΟΝ ΜΕΓΑ [δηλ. το «Γενικὸ Καθολικὸ» (σήμερα)] ἦτοι ΜΑΕΣΤΡΟ

Το μέγα, εἰς το οποίον κατὰ μερίδας διαβιβάζονται ἀπὸ το καθημερινῶν ἐντελῶς καὶ ἐν τάξει ὅλα τα κονδύλια τῆς ἐμπορικῆς τοῦ κυκλοφορίας.

η) ΒΙΒΛΙΟΝ ΜΗΝΙΑΙΩΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ [Σήμερα: «Ἰσοζυγίων» καὶ ὀχι «Ἰσολογισμῶν»] ΚΑΙ ΤΡΕΧΟΝΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ἦτοι ΜΗΝΙΑΙΑ ΜΠΙΛΛΑΝΤΣΑ ΚΑΙ ΚΟΝΤΙ ΚΟΡΡΕΝΤΙ

Εἰς το τέλος ἐκάστου μηνὸς ἀφού μεταφέρωμεν ὅλας τὰς χρηματικῆς καὶ πιστοχρεωτικῆς πράξεις μας εἰς το «καθημερινόν», καὶ ἐκεῖθεν τὰς διαβιβάζωμεν εἰς το «μέγα βιβλίον» κατὰ μερίδας ἰδιαίτερας, ὡς ἐν τοῖς προηγηθεῖσιν εἰπομεν, ἐρχόμεθα ἐπεῖτα νὰ ἐξετάσωμεν

ἡ δοκιμάσωμεν ἔαν τὰ περάσματα ταῦτα ἐγίναν ὀρθῶς λαμβάνομεν οὐν ἀπὸ το «μέγα βιβλίον» ὅλα τα κονδύλια τοῦ «δούναϊ», καὶ ἀντίκρυς αὐτῶν καταγράφομεν ὅλα τα κονδύλια τοῦ «λαβεῖν», καὶ ὅταν προκύπητὶ το αὐτὸ παραγόμενον καὶ εἰς τὰ δύο μέρη, τότε εἰμεθα βέβαιοι πλέον ὅτι αἱ πράξεις μας εἰς το καθημερινόν καὶ μέγα εἶναι ἀλάνθαστοι ὅταν δε τὰ δύο καταντικρὺ τελευταῖα κεφάλαια δὲν συμφωνοῦν ἐννοεῖται ὅτι συνέβη παραδρομὴ τις, καὶ οὕτως ἐπαναλαμβάνοντες παραβάλλομεν τὰ κονδύλια τοῦ καθημερινοῦ μ' ἐκεῖνα τοῦ μεγάλου, ἕως νὰ εὐρωμεν πού διέτρεξε το λάθος, καὶ νὰ το διορθώσωμεν, διὰ νὰ μείνῃ σύμφωνον το δούναϊ μετὰ τοῦ λαβεῖν» τοῦτο λοιπὸν λέγεται «Μηνιαῖος ἰσολογισμὸς», τὸν οποίον καὶ καταγράφομεν εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον περιέχον τοὺς μηνιαίους ἰσολογισμοὺς.

Εἰς το τέλος τοῦ χρόνου γίνεται ὁ τελευταῖος γενικὸς ἰσολογισμὸς, ὅστις ὁμως δὲν καταγράφεται εἰς το βιβλίον τῶν μηνιαίων

ισολογισμῶν, ἀλλ' εἰς το «μέγα βιβλίον» δι' αὐτοῦ κλείονται ὅλαι αἱ παλαιαὶ μερίδες τοῦ παύσαντος χρόνου, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀρχίζουσιν αἱ νέαι μερίδες γιὰ τὸν νέον χρόνον.»

Θ) ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΩΝ ἦτοι ΟΡΑΙΝΙΩΝ

Το βιβλίον τῶν παραγγελιῶν, εἰς το οποίον φαίνονται ὅσοι παραγγελίας δίδονται πάντοτε ἐκ μέρους τοῦ πρὸς διαφόρων μερῶν φίλους τοῦ περὶ προβλέψεως καὶ ἀγορᾶς πραγματειῶν.

ι) ΒΙΒΛΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ἦτοι ΚΟΠΠΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ [δηλ. Ἐπιστολῶν]

Ἀλληλογραφικὸν Βιβλίον: Το περιέχον τὴν ἀλληλογραφίαν.

Ἀντιγραφή: Ἀντίγραμμα, Κοπιάρισμα: Το βιβλίον ἐν ᾧ γίνονται αἱ Ἀντιγραφαὶ τῶν γραμμάτων, ἡ Κόππια.

Γραμματεὺς: Ὁ γράφων γράμματα, ἐπιστολάς, κοινότερον γραμματικὸς.

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ / NAME		
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ / PROFESSION		
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ / ADDRESS		
ΑΦΜ / VAT	ΔΟΥ	
ΠΟΛΗ / CITY	T.K. / POSTAL CODE	ΧΩΡΑ / COUNTRY
ΤΗΛΕΦΩΝΟ / PHONE NUMBER	EMAIL	
☐ Επιθυμώ να γίνω συνδρομητής / τρια για τα τεύχη		(ετήσια συνδρομή, 4 τεύχη)

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ (4 ΤΕΥΧΗ ΤΟ ΧΡΟΝΟ), ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ 10,00 €

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ			
ΜΕΛΗ ΣΟΕΛ	€ 18,00	ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	€ 40,00
ΦΟΙΤΗΤΕΣ	€ 18,00	ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ, ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ, ΙΔΡΥΜΑΤΑ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	€ 50,00
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΚΥΠΡΟΥ			
ΜΕΛΗ Σ.Ε.Λ.Κ., ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	€24,00	ΛΟΙΠΑ ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	€46,00
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ, ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ, ΙΔΡΥΜΑΤΑ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	€56,00		
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	80,00 €		

(Στις τιμές αυτές περιλαμβάνονται τα ταχυδρομικά τέλη.)

ΤΡΟΠΟΙ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Με κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό:

ALPHA BANK: IBAN: GR 38 0140 8020 8020 1001246
Εθνική Τράπεζα: IBAN: GR 94 0110 1290 0000 1294 8035907
Eurobank: IBAN: GR 89 026 0062 0000 150200 840163

Για περισσότερες πληροφορίες και διευκρινίσεις,
επικοινωνήστε: ΣΟΕΛ, Βάσω Μουζακίτη,
210 3891400-466,
email: Vaso.Mouzakiti@soel.gr

(Προκειμένου να ισχύσει η συνδρομή σας, πρέπει να αποστείλετε το αποδεικτικό κατάθεσης και το παρόν δελτίο συμπληρωμένο με τα στοιχεία σας στον αριθμό φαξ: 210 3825159 και να επικοινωνήσετε με την κα Μουζακίτη, για επιβεβαίωση της αποστολής. Το αποδεικτικό κατάθεσης και τα στοιχεία σας είναι απαραίτητα για την έκδοση του αναγκαίου παραστατικού – απόδειξη είσπραξης ή τιμολόγιο.)

27η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΟΕΛ

Την Πέμπτη 27 Μαΐου 2021 πραγματοποιήθηκε η 27η Τακτική Γενική Συνέλευση του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, κατά τη διάρκεια της οποίας εξελέγη το νέο Εποπτικό Συμβούλιο και το νέο Επιστημονικό Συμβούλιο για την επόμενη τριετία. Ο Πρόεδρος κ. Χαρίλαος Αλαμάνος, εκ μέρους του νέου Εποπτικού Συμβουλίου, συνεχάρη άπαντα τα μέλη που εξελέγησαν και ευχήθηκε καλή και δημιουργική θητεία. Τέλος απεύθυνε θερμές ευχαριστίες σε όλους τους συμμετέχοντες στην Τακτική Γενική Συνέλευση του ΣΟΕΛ που συνέβαλαν να ολοκληρωθεί με σύμπνοια και απόλυτη επιτυχία.

ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

ACCA / ΣΟΕΛ IFRS Certificate

Πιστοποίηση στα Δ.Π.Χ.Α.

Σκοπός του προγράμματος

- Κατανόηση και εφαρμογή των λογιστικών αρχών που διέπουν τα Δ.Π.Χ.Α.
- Κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων με βάση τα Δ.Π.Χ.Α.
- Ικανότητα αξιολόγησης οικονομικών καταστάσεων με βάση τα Δ.Π.Χ.Α.

Απευθύνεται σε

- Οικονομικούς διευθυντές
- Προϊσταμένους και στελέχη λογιστηρίων
- Στελέχη που ασχολούνται με την προετοιμασία και την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων
- Οικονομικούς αναλυτές
- Ελεύθερους επαγγελματίες οικονομολόγους και λογιστές
- Αποφοίτους οικονομικών σχολών

ΕΝΑΡΞΗ ΝΕΟΥ ΚΥΚΛΟΥ: ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2021

ΤΟ ΣΩΜΑ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ
ΚΑΙ ΤΟ ΣΩΜΑ ΟΡΚΩΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ ΕΧΟΥΝ ΙΔΡΥΣΕΙ ΤΟ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ
& ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ, ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ & ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Είναι ανοιχτό σε συνεργασία με ακαδημαϊκούς και επαγγελματικούς φορείς.
Συνεργάζεται με τους φορείς:

ΕΚΠΑ

ΠΑΜΑΚ

ACCA

ICAEW

Το ΙΕΣΟΕΛ

το οποίο διανύει το 23ο έτος επιτυχούς λειτουργίας του, παρέχει διετή
Μεταπτυχιακή Επαγγελματική Κατάρτιση και Επιμόρφωση
στους πτυχιούχους Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ)
και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΤΕΙ)
που προορίζονται
για το ελεγκτικό και λογιστικό επάγγελμα
για στελέχη επιχειρήσεων και οργανισμών στα αντικείμενα
της ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ και ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.

www.soel.gr – www.iesoel.gr

ΑΘΗΝΑ: Καποδιστρίου 28, 10682 Τηλ. 2103891400, Φαξ 210 3825159, email: info@soel.gr

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Γιαννιτσών 32 & Καριοφύλλη, 54627. Τηλ. 2310 502980, Φαξ 2310 566387

ΗΡΑΚΛΕΙΟ: Λεωφ. 62 Μαρτύρων & Διονυσίου Φραγκιαδάκη 1. Τηλ. 2810 313164, Φαξ 2810 313163